

PÖYTÄKIRJA

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN r.y.
XX PUOLUEKOKOUKSESTA, JOKA PIDETTIIN
KESÄKUUN 15-17 PÄIVINÄ 1946 HELSINGIN
TYÖVÄENTALON JUHLASALISSA

Laatinut: VIHTORI HUHTA

LIITTEENÄ:
PUOLUEEN TILIKERTOMUS
EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS
KOKOUKSEN ALUSTUKSET

HELSINKI 1948, TYÖVÄEN KIRJAPAINO

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ.

Lauantaina, kesäkuun 15 päivänä 1946.

Ylimääräinen puoluekokous alkoi lauantaina, kesäkuun 15 päivänä 1946 klo 10,15 Helsingin Työväentalon juhlasalissa, Paasivuorenkatu 5.

Kokoussali oli aistikkaasti koristeltu Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Englannin ja Hollannin sekä suurikokoisin puoluelipuvin, laakeripuvin ja kukkasin. Kokousedustajain pöydillä oli lisäksi puolueen pienoislippuja sekä ulkomaisten kutsuvierasten pöydillä kaikkien yllämainittujen maiden pienoisliput. Puheenjohtajakorokkeen reunaan kiersi vehreä havuköynnös, korokkeen yläpuolella lisäksi suurikokoinen puolueen merkki ja alla tunnuslause *Sosialismi uskosta tiedoksi*. Kokoussalin taustalla oli vielä symbolisin kuva-aihein koristettu tunnuslause *Työ — Kansanvalta — Sosialismi*. Kokoustakin edustalla Paasivuorenkadulla hulmusivat vielä kaikkien kutsuvierasmaiden sekä puolueen suurikokoiset liput.

Avajaisjuhlallisuudet.

Avajaisohjelman aloitti *Helsingin Työväen Orkesteri*, joka mais-teri *Kalervo Tuukkasen* johdolla esitti aluksi Työväen marssin, jota kokouksen osanottajat seisomaan nousten kuuntelivat. Marssin aikana tuotiin kunniavartion saattamina puheenjohtajakorokkeelle Suomen lippu ja puolueen lippuja, jotka soiton tauottua asetettiin sitä varten varattuihin pidikkeisiin, kunniavartion jäädessä edelleen lippujen taakse. Toisena numerona orkesteri soitti Merikannon Albumin ja viimeksi Sibeliuksen Andante festivo.—Orkesterin esitykset palkittiin vilkkain suosionosoituksin.

Orkesteriesitysten tauottua ryhmittyi puheenjohtajakorokkeelle Tuusulassa parhaillaan käynnissä olevien sos.-dem. puoluekurssien osanottajista muodostettu *puhekuoro*, joka esitti Olavi Siippaisen kirjoittaman runon »Ikuinen oikeus». Voimakashenkistä ja innostuneesti esitettyä runoa tervehdittiin valtavin suosionosoituksin.

Tämän jälkeen viulutaiteilija *Salovuori* kapellimestari *Mikko von Deringerin* säestämänä soitti Kurkin »Elegian» ja Kuulan »Kehtolaulun». Esitykset saivat osakseen vilkasta suosiota.

Helsingin Työväen Mieskuoro esitti Faltinin »Elon taistelossa», Genetzin »Mieslaulun», Madetojan »Suvi-illan vieno tuuli» ja Gjerulfin »Työn valta», jotka kaikki saivat osakseen vilkkaat suosiosoitukset.

Lopuksi *Helsingin Työväen Orkesteri* soitti Kansainvälisen työväenmarssin, johon kokouksen osanottajat seisoaalleen nousten voimakkaasti yhtyivät.

(Marssin päätyttyä poistui kunniavartio lippujen luota.)

Kokouksen avaus.

Kansainvälisen työväenmarssin sävelten tauottua astui puheenjohtajapöydän taakse puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Onni Hiltunen*, lausuen seuraavaa:

»Arvoisat ulkomaalaiset kutsuvieraat! Hyvät puoluekokousedustajat, muut kutsuvieraat ja toverit!

Puoluetoimikunnan valtuuttamana ja sen puolesta toivotan teidät tervetulleiksi tähän puolueemme ylimääräiseen puoluekokoukseen.

Ylimääräisen puoluekokouksen koollekutsumisen on tehnyt välttämättömäksi se uusi poliittinen tilanne, johon maamme välirauhan-sopimuksen jälkeen joutui ja josta johtuen sisäiset erimielisyydet puolueessa ovat ajoittain olleet verrattain suuret. Ylimääräisen puoluekokouksen koollekutsumisesta on oltu yksimielisiä oikealta säveltä aina vasempaan laitaan saakka. Luulen tulkitsevani synn tähän oikein, kun sanon, että puolueen piireissä on väsyttyn mielipideriitoihin ja sovinnon kaipuu kaikissa piireissä on hyvin yleinen. Omasta puolestani toivon mitä hartaimmin tämän kokouksen onnistuvan työssään niin, että me voimine sen työn tuloksena todeta sosialidemokraattisen puolueen lähtevän uudelle taipaleelleen entiset erimielisyytensä unohtaen, yksimielisenä taistelutahtoisena puolueena, joka tahtoo koota riveihinsä kaikki sosialidemokraattisesti ajattelevat kansalaiset tässä maassa. Järjellisesti ajatellen tämän ei pitäisi olla vaikeata toteuttaa.

Kun viimeksi pidetty puoluekokouksemme oli koolla marraskuun 25—29 päivinä 1944, niin silloin olimme juuri päässeet sodasta irtautumaan. Siirtyminen sodasta rauhaan oli juuri tapahtumassa. Yleinen hermostuneisuus ja epävarmuus oli vallalla. Poliittisissa olosuhteissakin oli parhaillaan käynnissä jonkinlainen uudelleen muovautuminen. Kommunistinen puolue ja sen esiliina SKDL oli-

vat juuri järjestymässä. Puoluekokouksemme sattui tähän taitto-kohtaan. Sen vuoksi nyt jälkeen päin asioita katsellen on paikallaan, että tämä nyt kokoontuva ylimääräinen puoluekokous voi toimittaa poliittisen tilanteen uudelleen arvioimisen vakiintuneemmissa oloissa.

Onnettoman sodan seurauksena on puolueemme ollut kestettävä oma sisäinen murroskautensa. Sodan aiheuttamien kärsimysten ja menetysten luomassa ilmapiirissä moni kansamme yksilöistä on etsinyt ulospääsyä omalle tyytymättömyydelleen antamalla kannatukseensa äärimmäiselle vasemmistolle. Uskon suuren osan näistä palaautuvan takaisin vakavan ja harkitsevan sosialidemokratian piiriin, kunhan heidän tyytymättömyytensä ehtii rauhoittua ja silmänsä avautua. Poliittisten linjojen selviäminen näyttää parhaillaan tapahtuvan. Silloin tullaan myöskin huomaamaan, että todellisen demokratian ja oikean kansanvaltaisen ajattelutavan vahvimpana ja varmimpana tukena on ja pysyy sosialidemokraattinen puolue.

Puolueemme on viime puoluekokouksesta tähän saakka kulkenut yhden vaikeimmista taipaleistaan. Siitä on irronnut palasia toisiin poliittisiin ryhmytyksiin, ja suurempikin hajaantumisen vaara on varsinkin sotasyllisyysskysymyksen aikana väikkynyt ilmassa. Onneksi siitä on välttytty, ja nyt puolueellamme on mahdollisuus kulkea suurempaa sisäistä eheytymistä kohti. Ns. Kedon ryhmän irtautuminen ei ole tuottanut puolueellemme sanottavia menetyksiä. Valtiollisissa vaaleissa he sen sijaan saivat hajoitustyöllään aikaan noin 6—8 edustajapaikan menetyksen. Huomioon ottaen olosuhteet voimme nyt sanoa, että hullumminkin olisi voinut käydä. Puolueen johdon politiikkaa on paljon arvosteltu aiheellisesti sekä aiheettomasti. Minun mielestäni politiikan pitää sovittautua elävään elämään, aikaan ja olosuhteisiin. Työväenluokkaan nojautuvana puolueena meidän on toimittava niin, ettei nauttimamme kannatus työväestön piirissä heikkene. Nyt kuluneen toimintakauden aikana on toiminnan johtotähtenä pidetty sitä, että politiikkamme on itseinäistä mutta ei itsepäistä. Työväenluokan asema ja vastuu maamme asioiden hoitamisessa on nyt aivan toinen kuin koskaan aikaisemmin, sitä meidän ei sovi unohtaa. Tärkeintä on, että puolueemme pidetään työväen puolueena, joka ei saa vajota enemmän porvarilliseen ideologiaan kuin myöskään puolikommunistiseen haihatteluun.

Puoluetoimikunnan toimintakertomuksessa on annettu verrattain, yksityiskohtainen selostus tapahtumista yleensä, joten sen vuoksi minulla ei ole aihetta puuttua siihen tämän enempää. Totean kuitenkin jo tässä yhteydessä, että viime puoluekokouksen jälkeen on puolueen jäsenmäärä voimakkaasti kasvanut. Viimeisen neljännek-

sen aikana 1944 se oli 27,500 jäsentä, tällä hetkellä meillä on puolueessa 62,500 jäsentä. Ei voida siis näiden lukujen valossa puhua siitä, että puolueen poliittinen vaikutusvalta olisi heikentymässä.

Syyskuun 19 päivänä 1944 solmittu välirauhansopimus on asiakirja, joka merkitsee hyvin tärkeän lehden kääntymistä meidän maamme historiassa. Tämän sopimuksen tarkan ja tunnollisen täyttämisen kautta kansamme toivoo saavansa sille kuuluvan paikan ja aseman kansakuntien joukossa. Näiden tehtävien täyttämisessä haluaa puolueemme olla mukana koko poliittisella vaikutusvallallaan. Puolueemme haluaa ohjelmansa mukaisesti saada luoduksi vilpittömät ja hyvät naapuruuksuhteet Neuvostoliittoon samoin kuin se haluaa rauhaa ja ystävyyttä kaikkien kansojen kanssa. Me haluamme tehdä voitavamme, että epäluulot kansaamme ja sen pyrkimyksiä kohtaan voitaisiin saada täydellisesti hälvennetyiksi. Puolueen asenne siinä suhteessa on selvä-ja vilpiton.

Viimeksi pidetyn puoluekokouksen jälkeen on moni puolueen tehtävissä uurastanut toveri siirtynyt tuonelan virran toiselle puolen. Haluamatta ketään heistä unohtaa mainitsen kolmen erikoisesti ansioituneen toverin nimet. Ensimmäisenä heistä tulee mieleen entinen pitkäaikainen puoluesihteerimme ja monivuotinen kansanedustaja Matti Turkia. Matti Turkian nimi on lähtemättömästi piirtynyt Suomen työväenliikkeen historiaan. Hän oli mies, joka omisti koko elämänsä aatteelleen. Köyhän työläiskodin kasvattina hän jäi osattomaksi opillisesta sivistyksestä, mutta hän hankki sitkeän, määrätietoisen itseopiskelun avulla tarpeellisen pohjan voidakseen toimia tämän maan työväenluokan hyväksi. Matti Turkiassa meni manan majoille todellinen tienraivaaja — mies, jonka työtä työväenliike tulee aina muistamaan ja kunnioittamaan.

Puolueemme harvalukuisen sanomalehtimieskunnan joukosta poistui vaikean sairauden jälkeen Työn Voiman päätoimittaja Hugo Varjola. Hän suoritti puoluetönsä kynänsä voimalla, jota hän menestyksellä heilutti monien työväenlehtien palstoilla. Hän oli vankka vakaumuksen mies, jonka uskoa sosialismiin ei mikään vastoinkäyminen pystynyt horjuttamaan.

Puolueuuvoston jäsenten joukosta on kuolema korjannut pitkäaikaisessa järjestötyössä ansioituneen toveri Evert Järven Kemistä. Hän oli tunnettu toimihenkilö järjestöväen keskuudessa Varkaudessa ja Kemissä ja hänet hyvin tunnettiin useilla paikkakunnilla, joilla hän suoritti päivätyönsä puolueen hyväksi.

Me kaipaamme kaikkia niitä puoluetovereita, jotka ovat saaneet kutsun Suureen Tuntemattomaan. He eivät ole uurastaneet täällä

turhaan, sillä he ovat jättäneet jälkeensä perinnöksi puolueen ja aatteen, jonka eteen meidänkin kannattaa tehdä työtä ja ponnistella. Me kunnioitamme heidän muistoaan hetken hiljaisuudella.

(Taustalle väliverhon taakse sijoittunut orkesteri soitti muistosanojen aikana surumarssia, jota samoin kuin edellä lausuttuja muistosanojakin kokouksen osanottajat seisoaltaan kuuntelivat.)

Sosialidemokratian kansainvälistä luonnetta meillä on todistamassa se edustuva joukko ulkomaalaisia kutsuvieraita, joka on meidän kokouksessamme läsnä. Valitettavasti ranskalaiset ja englantilaiset eivät matkavaikeuksien vuoksi vielä tänään ole voineet olla läsnä, mutta hekin saapuvat toivottavasti jo tämän ja huomisen päivän kuluessa.

Minä toivotan teidät kaikki tervetulleiksi meidän kokoukseemme.

Hyvät puoluekokousedustajat! Olette valitut täyttämään teille uskottua tärkeätä luottamustehtävää. Toivon teidän onnistuvan työssänne niin, että siitä on hyötyä sosialidemokraattiselle puolueelle meidän maassamme. Meidän puolueemme sulkee piiriinsä aatteellisesti eri tavoin ajattelevia yksilöitä, joille kaikille on kuitenkin yhteistä usko sosialidemokratian rakentavaan voimaan. Minun nähdäkseni ei puoluekokouksen tärkein tehtävä ole erilaisten suuntien ja ryhmien merkityksen korostaminen, vaan lujan, yhtenäisen puolueen rakentaminen. Mutta siinäkin onnistusaan vain sikäli, mikäli mukaan vedetään kaikki sosialidemokraattisesti ajattelevat työläisjoukot tässä maassa. Minä toivon tämän kokouksen tässä työssään onnistuvan ja siinä mielessä minä julistan tämän kokouksen avatuksi.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Vahvistettuaan kokouksen avauksen nuijaniskuin, lausui puolue-toimikunnan puheenjohtaja

Onni Hiltinen: Tämä kokous on kutsuttu koolle viime syksynä pidetyn puoluenevoston päätöksen mukaisesti puolueen pää-äänenkannattajassa ja muissa puoluelehdissä julkaistulla kutsulla 13 päivänä huhtikuuta tänä vuonna ja kiertokirjeellä samaan aikaan, lähetettyinä piiritoimikunnille.

Kokouksen laillisuus voitaneeko hyväksyä?

Puoluekokouksen laillisuus vahvistettiin keskustelutta.

Edustajavaltuuksien vahvistaminen ja kokousedustajaa läsnäolon toteaminen.

Kokouksen osanottajat.

Äänioikeutetut edustajat

Uudenmaan i. piiri.

<i>Hakulinen, Janne</i> , Helsingin kunnallisjärjestö.....	488
<i>Paasivuori, Arvo</i> , 'Helsingin kunnallisjärjestö.....	488
<i>Lehto, Lempi</i> , Helsingin kunnallisjärjestö.....	488
<i>Kivi, Paavo</i> , Helsingin kunnallisjärjestö.....	488
<i>Leivo-Larsson, Tyyne</i> , Helsingin kunnallisjärjestö.....	488
<i>Myöhänen, Hannes</i> , Keravan työväenyhdistys.....	326
<i>Sirén, Eino</i> , Kauniaisten, Siuntion—Helsingin mlk:n ja Korson vaaliyhtymä.....	211
<i>Jaskari, Herman</i> , Artjärven, Askolan, Porvoon ja Porvoon mlk:n vaaliyhtymä.....	232
<i>Yrjölä, Veikko</i> , Anjalan, Elimäen ja Lapinjärven vaaliyhtymä ...	215
<i>Kuitunen, Toivo</i> , Karkkilan, Karjaan, Hangon, Pohjan, Karja- lohjan ja Sammatin vaaliyhtymä.....	205
<i>Johansson, Teodor</i> , Hyvinkään ja Hyvinkään mlk:n vaaliyhtymä	212
<i>Öhman, Ivar</i> , Lohjan mlk:n kunnallisjärjestö.....	320
<i>Lepistö, Rauha</i> , Lohjan työväenyhdistys.....	438
<i>Helle, Veikko</i> , Vihdin kunnallisjärjestö.....	454
<i>Mehtonen, Viljo</i> , Espoon kunnallisjärjestö.....	270
<i>Erola, Sulo</i> , Nummen ja Pusulan kunnallisjärjestöt.....	273
<i>Laakso, Uno</i> , Nurmijärven kunnallisjärjestö.....	226
<i>Tuomi, Elmer</i> , Mäntsälän ja Pornaisten kunnallisjärjestöt.....	287
<i>Päivä, Paavo</i> , Orimattilan kunnallisjärjestö.....	264
<i>Saarinen, F. H.</i> , Iitin kunnallisjärjestö.....	237
<i>Kuusela, Pauli</i> , Kuusankosken kunnallisjärjestö.....	399
<i>Aro, Einari</i> , Kuusankosken-kunnallisjärjestö.....	400
<i>Hietanen, Juho</i> , Loviisan, Myrskylän, Pukkilan, Ruotsinpyhtään ja Pernajan vaaliyhtymä.....	253
<i>Eronen, Eino</i> , Tuusulan kunnallisjärjestö.....	317

Turun l. etel. vip.

<i>Laiho, Erkki</i> , Laitilan, Vehmaan, Lokalahden, Kustavin, Kodis- joen, Nousiaisten ja Mietoisten vaaliyhtymä.....	219
<i>Jokinen, Kalle</i> , Perniön kunnallisjärjestö.....	251
<i>Virtanen, Kaarlo</i> , Perniön kunnallisjärjestö.....	250

<i>Kuusola, Arvid</i> , Muurlan ja Uskelan vaaliyhtymä	199
<i>Siivonen, Albin</i> , Uudenkaupungin, Arvassalon, Kalannin ja Pyhärannan vaaliyhtymä	210
<i>Lyytikäinen, Oskari</i> , Turun kunnallisjärjestö	464
<i>Paasio, Rafael</i> , Turun kunnallisjärjestö	464
<i>Lehtinen, Aksel</i> , Turun kunnallisjärjestö	464
<i>Koski, Erkki</i> , Pöytyän, Oripään, Yläneen, Auran ja Liedon vaaliyhtymä	208
<i>Numminen, Arvo</i> , Tarvasjoen, Marttilan, Kyrön ja Littoisten vaaliyhtymä	207
<i>Virtanen, Paavo</i> , Kiskon, Suomensjärven, Kiikalan ja Perttelin vaaliyhtymä	217
<i>Honkaranta, Juho</i> , Piikkiön, Paraisten, Kaarinan, Sauvon ja Paimion vaaliyhtymä	207
<i>Rönholm, Armas</i> , Naantalin, Raision, Rymättylän ja Paattisten vaaliyhtymä	219
<i>Paasio, Kosti</i> , Salon työväenyhdistys	201
<i>Saari, Väinö</i> , Halikon, Kemiön ja Taalintehtaan vaaliyhtymä ... 3 ^o)	

Satakunnan vip.

<i>Rantanen, Vilho</i> , Porin kunnallisjärjestö	419
<i>Fallila, Vihtori</i> , Porin kunnallisjärjestö	419
<i>Kärki, Isak</i> , Kihniön ja Parkanon vaaliyhtymä	285
<i>Mäkinen, Antti</i> , Alastaron, Mellilän, Metsämaan ja Loimaan vaaliyhtymä	200
<i>Mäki, Heikki</i> , Kiikoisten, Lavian, Pomarkun ja Suodenniemen vaaliyhtymä	249
<i>Kuusela, Valter</i> , Hinnerjoen, Honkilahden ja Lapin vaaliyhtymä	207
<i>Aaltonen, Vilho</i> , Ulvilan, Nakkilan ja Luvian vaaliyhtymä	213
<i>Ristimäki, Frans</i> , Huittisten, Punkalaitumen ja Vanapulan vaaliyhtymä	212
<i>Wesslin, Viljo</i> , Harjavallan ja Kullaan vaaliyhtymä	237
<i>Pajunen, Niilo</i> , Tyrvään kunnallisjärjestö	333
<i>Snäll, Nestori</i> , Kiukaisten vaaliyhtymä	216
<i>Lehto, Albert</i> , Euran ja Säkylän vaaliyhtymä	235
<i>Saarin, Erkki</i> , Euranjoen, Rauman ja Rauman mlk:n vaaliyhtymä	313
<i>Friman, Lauri</i> , Ahlaisten, Merikarvian ja Porin mlk:n vaaliyhtymä	214
<i>Peltonen, Väinö</i> , Siikaisten kunnallisjärjestö	257
<i>Saarin, Aarne</i> , Noormarkun kunnallisjärjestö	217

<i>Suvanto, Leo</i> , Kankaanpään kunnallisjärjestö.....	233
<i>Heinonen, Kalle</i> , Ikaalisten, Jämijärven ja Viljakkalan vaali- yhtymä.....	303
<i>Mustasilta, Frans</i> , Kiikan, Karkun, Suoniemen, Mouhijärven ja Hämeenkyrön vaaliyhtymä.....	297
<i>Maunumäki, Yrjö</i> , Kokemäen, Köyliön, Kauvatsan ja Keikyän vaaliyhtymä.....	208

Hämeen l. etel. vip.

<i>Aurola, Eelis</i> , Forssan kunnallisjärjestö.....	333
<i>Mansikkala, Akseli</i> , Forssan kunnallisjärjestö.....	332
<i>Fagerlund, Toivo</i> , Hattulan kunnallisjärjestö.....	312
<i>Karlsson, Helge</i> , Hausjärven kunnallisjärjestö.....	324
<i>Toivonen, Otto</i> , Hämeenlinnan työväenyhdistys.....	263
<i>Vainio, O. E.</i> , Janakkalan kunnallisjärjestö.....	449
<i>Kankaanpää, Jalmari</i> , Jokioisten kunnallisjärjestö.....	252
<i>Numminen, K. T.</i> , Lahden kunnallisjärjestö.....	299
<i>Ojanen</i> , varalla Riihimäen kunnallisjärjestö.....	304
<i>Uusiniitty, Erkki</i> , Tammelan kunnallisjärjestö.....	305
<i>Härmä, Oskari</i> , Urjalan kunnallisjärjestö.....	203
<i>Mäkinen, Hugo</i> , Hauhon ja Tyrvännön vaaliyhtymä.....	233
<i>Koskinen, Eino</i> , Kalvolan ja Hämeenlinnan mlk:n vaaliyhtymä...	235
<i>Pihlman, Martti</i> , Lammin ja Kärkölän vaaliyhtymä.....	227
<i>Oksanen, Onni</i> , Lopen ja Rengon vaaliyhtymä.....	208
<i>Lindholm, Kalle</i> , Sääksmäen ja Valkeakosken vaaliyhtymä.....	207
<i>Sorsa, Hugo</i> , Tuuloksen ja Vanajan vaaliyhtymä.....	233
<i>Porttikivi, Eino</i> , Koirjärven, Kylmäkosken ja Toijalan vaaliyhty- mä.....	224
<i>Tuomola, Sulo</i> , Humppilan, Ypäjän, Someron ja Somerniemen vaaliyhtymä.....	244
<i>Nieminen, Mauri</i> , Hollolan, Nastolan, Asikkalan ja Padasjoen vaaliyhtymä.....	231

Hämeen l. pohj. vip.

<i>Mäkinen, Sulo E.</i> , Jämsän kunnallisjärjestö.....	275
<i>Rasimäki, Arvo</i> , Juupajoen sos.-dem. järjestöt.....	203
<i>Honkala, Samuel</i> , Kangasalan ja Eräjärven vaaliyhtymä.....	212
<i>Giren, Aatu</i> , Korpilahden kunnallisjärjestö.....	202
<i>Tanskanen, Heikki</i> , Koskenpään kunnallisjärjestö.....	224
<i>Nieminen, Oskari</i> , Kuhmoisten kunnallisjärjestö.....	269

<i>Palomäki, Eino</i> , Kurun kunnallisjärjestö.....	363
<i>Nättilä, Eino</i> , Längelmäen kunnallisjärjestö.....	210
<i>Lahtinen, Erkki</i> , Messukylän kunnallisjärjestö.....	239
<i>Louhelainen, Arvi</i> , Mäntän työväenyhdistys.....	328
<i>Suhonen, Aarne</i> , Nokian kunnallisjärjestö.....	257
<i>Törmä, Emil</i> , Oriveden kunnallisjärjestö.....	200
<i>Ketola, Väinö</i> , Pirkkalan sos.-dem. järjestöt.....	200
<i>Rintala, Viljo</i> , Pohjaslahden ja Kuhmalahden vaaliyhtymä	239
<i>Kymäläinen, Uljas</i> , Ruoveden kunnallisjärjestö.....	319
<i>Ahonen, Heimo</i> , Ruoveden kunnallisjärjestö.....	318
<i>Vänttinen, Uuno</i> , Säynätsalon ja Muuramen vaaliyhtymä	226
<i>Mansner, Toivo</i> , Tampereen kunnallisjärjestö.....	454
<i>Ranta, Artturi</i> , Tampereen kunnallisjärjestö.....	454
<i>Lindfors, Erkki</i> , Tampereen kunnallisjärjestö.....	453
<i>Syrjänen, K. V.</i> , Tampereen kunnallisjärjestö.....	453
<i>Lindberg, Reino</i> , Tampereen kunnallisjärjestö.....	453
<i>Rimpinen, Aimo</i> , Tampereen kunnallisjärjestö.....	453
<i>Jokinen, K. A.</i> , Teiskon ja Aitolahden vaaliyhtymä.....	220
<i>Nieminen, August</i> , Vesilahden, Tottijärven ja Ylöjärven vaali- yhtymä.....	226
<i>Mikkola, Aarne</i> , Viialan ja Lempäälän vaaliyhtymä.....	210
<i>Kanervia, Lauri</i> , Vilppulan kunnallisjärjestö.....	252
<i>Kinnunen, Tuukka</i> , Pälkäneen ja Luopioisten vaaliyhtymä	200
<i>Päivärinta, Hannes</i> , Jämsänkosken ja Kuoreveden vaaliyhtymä ..	218

Viipurin l. länt. ja it. vip.

<i>Karttaavi, Olavi</i> , Kotkan kunnallisjärjestö.....	255
<i>Ruuhonen, Lempi</i> , Kotkan kunnallisjärjestö.....	255
<i>Järvinen, Veli</i> , Kymin kunnallisjärjestö.....	410
<i>Hiltunen, Aksel</i> , Kymin kunnallisjärjestö.....	410
<i>Vitt, Olga</i> , Kytöin kunnallisjärjestö.....	410
<i>Matilainen, Kalle</i> , Ruokolahden kunnallisjärjestö.....	320
<i>Oksanen, Anni</i> , Ruokolahden kunnallisjärjestö.....	319
<i>Siukkola, Veikko</i> , Sippolan kunnallisjärjestö.....	366
<i>Kilappa, Vilho</i> , Lappeen kunnallisjärjestö.....	291
<i>Pousi, Olavi</i> , Vehkalahden kunnallisjärjestö.....	211
<i>Sulin, Yrjö</i> , Pyhtään kunnallisjärjestö.....	202
<i>Sutela, Edvard</i> , Lappeenrannan, Savitaipaleen ja Suomenniemen vaaliyhtymä.....	203
<i>Tiilikka, Matti</i> , Miehikkälän ja Ylämaan vaaliyhtymä	209
<i>Hämäläinen, Emil</i> , Joutsenon vaaliyhtymä.....	210

<i>Marttila, Olavi</i> , Haminan ja Virolahden vaaliyhtymä	265
<i>Gröhn, Onni</i> , Siirtoväen vaaliyhtymä	267
<i>Joronen, Lauri</i> , Simpeleen ja Parikkalan vaaliyhtymä	163

Mikkelin l. vip.

<i>Kaukinen, Onni</i> , Mikkelin työväenyhdistys	232'
<i>Kämppi, Veikko</i> , Mikkelin mlk:n kunnallisjärjestö	200
<i>Laakso, Kalle</i> , Sysmän kunnallisjärjestö	341
<i>Kokkonen, Onni</i> , Säämingin kunnallisjärjestö	242
<i>Puustinen, Antti</i> , Heinäveden kunnallisjärjestö	250"
<i>Juutilainen, Otto</i> ,	
<i>Sairanen, Emil J.</i> , Kerimäen kunnallisjärjestö	229"
<i>Ukkonen, Veikko</i> , Pieksämäen kunnallisjärjestö	361
<i>Laitinen, Toivo</i> , Joutsan, Hartolan, Heinolan, Heinolan mlk:n Leivonmäen ja Luhangan vaaliyhtymä	384
<i>Muhonen, Veikko A.</i> , Enonkosken, Savonrannan ja Kangaslammin vaaliyhtymä	219'
<i>Tissari, Aati</i> , Kangasniemen, Hirvensalmen, Haukivuoren ja Virtasalmen vaaliyhtymä	362
<i>Valjakka, Kalle</i> , Pertunmaan ja Mäntyharjun vaaliyhtymä	206
<i>Lötjönen, J. V.</i> , Punkaharjun ja Savonlinnan vaaliyhtymä	200
<i>Takkinen, Jaakko</i> , Rantasalmen ja Joroisten vaaliyhtymä	24S
<i>Ny k änen, Nestor</i> , Juvan j a Sulkavan vaaliyhtymä___	374
<i>Liutu, Emil</i> , Anttolan, Puumalan ja Ristiinan vaaliyhtymä	210"

Kuopion l. länt. vip.

<i>Niskanen, Vilho</i> , Kiuruveden, Keiteleen, Pielaveden ja Maanin- gan vaaliyhtymä	323
<i>Mäkeläinen, Onni</i> , Vesannon, Karttulan ja Tervon vaaliyhtymä... ..	177
<i>Immonen, Vilho</i> , Varkauden vaaliyhtymä	276
<i>Heiskanen, Edla</i> , Varkauden vaaliyhtymä	276
<i>Matilainen, August</i> , Konneveden vaaliyhtymä	266
<i>Kuusela, Väinö</i> , Hankasalmen, Rautalammin ja Suonenjoen vaaliyhtymä	229
<i>Lukkarinen, Juho</i> , Iisalmen, Iisalmen mlk:n, Varpaisjärven ja Vie- remän vaaliyhtymä	333
<i>Komulainen, Pekka</i> , Sonkajärven vaaliyhtymä	245
<i>Holopainen, Lauri</i> , Siilinjärven ja Lapinlahden vaaliyhtymä	237
<i>Saukkonen, J. P.</i> , Nilsin, Juankosken ja Tuusniemen vaaliyhty- mä	266

<i>Juurikorpi, Lauri</i> , Muuruveden, Vehmersalmen ja Riistaveden vaaliyhtymä.....	208
<i>Keppell, Kalle</i> , Kuopion ja Kuopion mlk:n vaaliyhtymä	240
• <i>Juutilainen, Mauno</i> , Leppävirran vaaliyhtymä	247

Kuopion l. it. vip.

<i>Sutinen, Emil</i> , Enon vaaliyhtymä.....	• 262
<i>Kokkonen, Eino</i> , Juuan vaaliyhtymä	250
<i>Huttunen, Juho</i> , Juuan vaaliyhtymä.....	250
<i>Hannonen, Emil</i> , Kiteen ja Värtsilän vaaliyhtymä	226
<i>Tolvanen, Edvard</i> , Kontionlahden vaaliyhtymä	251
<i>Korhonen, Heikki</i> , Kontionlahden vaaliyhtymä	250
<i>Kosonen, Antti /.</i> , Joensuun, Pyhäselän, Liperin, Kiihtelysvaa- ran, Kesälahden ja Rääkkylän vaaliyhtymä.....	200
<i>Länsivuori, Paavo</i> , Nurmeksen vaaliyhtymä	291
<i>Nissinen, Jussi</i> , Kuusjärven ja Ilomantsin vaaliyhtymä	212
<i>Vänttinen, Yrjö</i> , Tohmajärven vaaliyhtymä	316
<i>Haapasalo, Taavi</i> , Polvijärven, Rautavaaran, Kaavin ja Säyneis- ten vaaliyhtymä.....	316
<i>Laakkonen, Yrjö</i> , Pielisjärven vaaliyhtymä.....	430
<i>Nevalainen, Olavi</i> , Pielisjärven vaaliyhtymä	430
<i>Lindström, Urho</i> , Pielisensuun ja Lieksan vaaliyhtymä	222
<i>Kärkkäinen, Vilho</i> , Valtimon ja Tuupovaaran vaaliyhtymä	275

Vaasan l. it. vip.

<i>JPalander, Eino</i> , Jyväskylän kunnallisjärjestö.....	396
<i>Lehto, Pentti</i> , Jyväskylän kunnallisjärjestö.....	395
<i>Meijanen, Oskari</i> , Jyväskylän mlk:n kunnallisjärjestö.....	349
<i>Saarinen, Esko</i> , Keuruun kunnallisjärjestö	308
<i>Koskinen, Einari</i> , Saarijärven kunnallisjärjestö	381
<i>Paananen, Otto</i> , Pihtiputaan kunnallisjärjestö.....	399
<i>Puttonen, Mikko</i> , Laukaan kunnallisjärjestö.....	236
<i>Hämäläinen, Kaarlo</i> , Viitasaaren kunnallisjärjestö.....	466
<i>Ahonen, Arvo</i> , Viitasaaren kunnallisjärjestö	465
<i>Niemi, Paavo</i> , Virtain kunnallisjärjestö	433
<i>Puro, Toivo</i> , Äänekosken työväenyhdistys.....	254
<i>Keurulainen, Hannes</i> , Petäjäveden, Suolahden ja Toivakan vaali- yhtymä.....	325
<i>Koskinen, Artturi</i> , Karstulan, Kivijärven, Kinnulan ja Kyyjärven vaaliyhtymä.....	201

<i>Myllymäki, Kaarlo, Ähtärin, Pihlajaveden, Pylkönmäen ja Kan-</i> <i>nonkosken vaaliyhtymä</i>	267
<i>Ylinen, Einari, Alavuden, Evijärven, Korttesjärven ja Vimpelin</i> <i>vaaliyhtymä</i>	216
<i>Kivelä, Robert, Multian ja Uuraisten vaaliyhtymä</i>	237
<i>Liimatainen, Reino, Konginkankaan, Sumiaisten ja Äänekosken</i> <i>mlk:n vaaliyhtymä</i>	265

Vaasan l. etel. vip.

<i>Kontturi, Vaasan kunnallisjärjestö</i>	402
<i>Vuorinen, Viljo, Seinäjoen, Jalasjärven ja Kurikan vaaliyhtymä</i>	202
<i>Ikkala, Eino H., Laihian, Vähänkyrön, Teuvan, Kaskisten ja</i> <i>Siipyyn vaaliyhtymä</i>	282
<i>Koskiniemi, Leevi, Ilmajoen ja Koskenkorvan työväenyhdistyk-</i> <i>set</i>	238

Vaasan l. pohj. vip.

<i>Jäntti, Taavetti, Lestijärven, Kannuksen, Himangan ja Toholam-</i> <i>min vaaliyhtymä</i>	202
<i>Niemi, Nestor, Perhon, Vetelin, Kaustisen, Kälviän ja Lohtajan</i> <i>vaaliyhtymä</i>	202
<i>Lantela, Pertti, Kauhavan, Alahärmän ja Pietarsaaren vaaliyhty-</i> <i>mä</i>	225
<i>Saarikoski, H. E., Lapuan, Nurmon, Isonkyrön ja Ylistaron vaali-</i> <i>yhtymä</i>	247
<i>Hakala, Reino, Kokkolan kunnallisjärjestö</i>	415

Oulun l. vip.

<i>Patala, Eero, Oulun kunnallisjärjestö</i>	207
<i>Korhonen, Vilho, Alavieskan, Kalajoen, Raudaskylän ja Sievin</i> <i>vaaliyhtymä</i>	213
<i>Hissa, Toivo, Haapaveden, Järvikylän, Karvoskylän, Nivalan,</i> <i>Piippolan ja Saviselän vaaliyhtymä</i>	237
<i>Lindqvist, Alpo, Haukiputaan kunnallisjärjestö</i>	183
<i>Mehtälä, Vilho, Hiidenkylän, Jokelankylän, Oksavan, Pyhäsalmen</i> <i>ja Haapajärven vaaliyhtymä</i>	311
<i>Kunelius, Augusti, Ylivieskan työväenyhdistys</i>	245
<i>Tervonen, Erkki, Korvensuoran, Madekosken, Muhoksen ja Sangi-</i> <i>joen vaaliyhtymä</i>	235
<i>Haini, Onni,</i>	
<i>Kärki, Juho, Oulunsalon, Raahen, Revonlahden, Ruukin, Patti-</i> <i>joen ja Siikajoen vaaliyhtymä</i>	236

Kajaanin alipiiri.

<i>Makkonen, Väinö, Kajaanin, Saaresmäen, Kiehimäen ja Käkilah-</i> <i>den vaaliyhtymä.....</i>	228
<i>Partanen, Hemmi, Kuhmon, Vieksin, Katerman, Tipasojan ja</i> <i>Naapurivaaran vaaliyhtymä.....</i>	•• 230
<i>Hyryläinen, Jaakko, Puolangan, Joukokylän, Askankylän ja</i> <i>Hyrynsalmen vaaliyhtymä.....</i>	254

Lapin l. vip.

<i>Jokisaari, Jaakko, Kemin kunnallisjärjestö.....</i>	263
<i>Piila, Urho, Maaseutuyhd. vaaliyhtymä.....</i>	289

Svanien Ruotsalainen Työväenliitto.

<i>Henriksson, Gunnar, Uusimaa ja Turun lääni.....</i>	391
<i>Andersson, Gunnar, Uusimaa ja Turun lääni.....</i>	391
<i>Karlsson, Ragni, Uusimaa ja Turun lääni.....</i>	390
<i>Kuni, Hubert, Etelä-Pohjanmaa.....</i>	251
<i>Hagman, Toivo, Etelä-Pohjanmaa.....</i>	250
<i>Jakobsson, Vilhelm, Pohjois-Pohjanmaa.....</i>	252
<i>Ekman, Johannes, Pohjois-Pohjanmaa.....</i>	252

Lausunto- ja esitysoikeutetut edustajat.*Puoluetoimikunnan jäsenet:**Hiltunen, Onni,**Aaltonen, Aleks,**Fagerholm, K.-A.**Rinne, Rafael**Salmela-Järvinen, Martta**Skog, Emil,**Tuominen, Jorma**Varjonen, Unto**Wirtanen, Atos.**Varajäsenet:**Turunen, V. K., Pusa, Eeno, Salo, Yrjö.**Tilintarkastajain edustaja:**Salovaara, Väinö V.**Sos.-dem. Eduskuntaryhmän edustaja:**Peltonen, Onni*

Lausunto-oikeutetut edustajat.*Sos.-dem. piiritoimikuntien edustajat:*

Uudenmaan 1.	vaalipiiri	Veikkolainen, Aarne
Turun 1. etel.	»	Helenius, Yrjö
Satakunnan	»	Aaltonen, Jukka
Hämeen 1. etel.	»	Lahti, Vihtori ja Kaukovaara, Kusti
Hämeen 1. pohj.	vaalipiiri:	Alanko, Kustaa
Viipurin 1. länt. ja it	»	Ahoma, Arvo ja Pirinen, Sigurt
Mikkelin 1.	»	Lindman, K.
Kuopion 1. länt.	»	Pennanen, Antti
Kuopion 1. it.	»	Pyörtänö, Toivo
Vaasan 1. it.	»	Lahtinen, Feliks ja Suuronen, Arvi
Vaasan 1. etel.	»	Tenkula, Pentti
Vaasan 1. pohj.	»	Martin, Pekka
Oulun 1.	»	Torkkeli, Eino
Lapin 1.	»	Kuoppala, Erkki
Suomen Ruotsalainen Työväen-		
liitto		Sundqvist, Fritiof
Kajaanin alipiiri		Kokkonen, Eino.

Sos.-dem. puoluelehtien edustajat:

Suomen Sosialidemokraatti:	Pohjanmaa, Atte
Sosialisti:	Paasio, Rafael
Uusi Aika:	Rantanen, Vilho
Hämeen Kansa:	Seppälä, Eino
Kansan Lehti:	Leino, Jalmari
Kansan Työ:	Heinonen, Eino
Eteenpäin:	Viitasalo, Osmo
Kansan Voima:	Kosonen, A. J.
Vapaus:	Haapasalo, K. F.
Savon Kansa:	Lampinen, Kalle
Työn Voima:	Haini, Onni
Pohjanmaan Kansa:	Hyvönen, Viljo
Pohjolan Työ:	
Työläisnuoriso:	Pelkonen, Mauno
Tulevaisuus:	Nurminen, Elli
Sosialistinen Aikakauslehti:	Kaarne, Yrjö
T.S.T.:	Teerimäki, Niilo

Kutsuvieraat:

Ruotsin Sosialidemokraattinen Puolue: *Andersson, Sven ja Norrman, Erik*
 Tanskan Sosialidemokraattinen Puolue: *Hansen, H. C.*
 Norjan Sosialidemokraattinen Puolue: *Lie, Haakon ja Dyrendahl, Hjalmar*
 Englannin Työväenpuolue: *Freeman, John*
 Ranskan Sosialidemokraattinen Puolue: *Verdier, Robert, Evrard, Just ja Moreau, Emilienne*
 Hollannin Sosialidemokraattinen Puolue: *Thomasson, W.) & Voskuil, K.*
 Sveitsin Sosialidemokraattinen Puolue:
 Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto: *Huunonen, Emil*
 Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta: *Simonen, Heikki*
 Sös.-dem. Työläisnaisliitto: *Peräläinen, Elsa*
 Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto: *Jaakkola, Lasse*
 Suomen Sos.-dem. Raittiusliitto: *Saarinen, Yrjö A.*
 Työväen Sivistysliitto: *Hautamäki, Arvi*
 Työväen Urheiluliitto: *Wuokko, Eino A.*
 Työväen Matkailuliitto: *Railo, Pekka*
 Nuoret Kotkat: *Vasama, Veikko*
 Kristillisten Sosialidemokraattien Liitto: *Mohell, Erkki*

Kunniavieraat:

<i>Aalle-Teljo, Iida</i>	<i>Sillanpää, Miina</i>
<i>Lillnix, J. E.</i>	<i>Voionmaa, Väinö</i>
<i>Vuolukka, Matti.</i>	

Puoluekokouksen ohjelma.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ylimääräinen puoluekokous alkaa HTY:n juhlasalissa Helsingissä *lauantaina kesäkuun 15 p:nä 1946 klo 10.00*. Puoluekokouksen kanslia avataan E-salissa samana päivänä klo 8,30 (Kanslian puh. 71 882).

Kokous on suunniteltu kolme päivää kestäväksi. Ensimmäisenä päivänä olisi käsiteltävä ja valiokuntiin lähetettävä kysymykset 1—11 toisena päivänä kysymykset 12—16, kolmantena päivänä tehdään päätökset valiokuntien esityksistä, suoritetaan Puoluetoimikunnan jäsenten vaali sekä lopetetaan kokous. Työjärjestys on seuraava:

1. Puoluekokouksen avaus;
2. Todetaan kokouksen laillisuus;
3. Valtakirjain hyväksyminen;

4. Puheenjohtajain, sihteerien ja pöytäkirjan tarkastajain vaali;
5. Tervehdysten esittäminen;
3. Työjärjestyksen ja järjestyssäännön hyväksyminen;
7. Järjestävän valiokunnan vaali ja muiden valiokuntien asettaminen;
8. Puoluetoimikunnan toimintakertomus;
9. Puoluetoimikunnan tilikertomus;
10. Tilivapauden myöntäminen Puoluetoimikunnalle;
11. Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomus;
12. Puolueen sääntöjen muuttaminen;
13. Menettelytapaohjeiden uusiminen;
14. Puolueen jäsenmaksujen korottaminen;
15. Selostus puolueen valistustoiminnasta;
16. Selostus puolueen suhteesta ammattiyhdistystoimintaan;
17. Valitaan Puoluetoimikunnan jäsenet;
18. Päätetään varsinaisen puoluekokouksen pitämisestä;
19. Kokouksen lopettaminen.

Puoluekokouksen valiokunnat.

- 1) Järjestävä valiokunta, puheenjohtajat, ylisihteeri ja 3 lisäjäsentä
- 2) Äänestysvaliokunta, 5 jäsentä.
- 3) Menettelytapavalioikunta, 7 jäsentä.

Asiat:

- 8) Puoluetoimikunnan toimintakertomus.
- 11) Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomus.
- 13) Menettelytapaohjeiden uusiminen.
- 16) Selostus puolueen suhteesta ammattiyhdistystoimintaan.
- 4) Valistusasiainvaliokunta, 7 jäsentä.

Asiat:

- 15) Selostus puolueen valistustoiminnasta.
- 5) Talous- ja raha-asiainvaliokunta, 7 jäsentä.

Asiat:

- 9) Puoluetoimikunnan tilikertomus.
- 10) Tilivapaus.
- 14) Puolueen jäsenmaksujen korottaminen.
- 6) Sääntövaliokunta, 7 jäsentä.

Asiat:

- 12) Puolueen sääntöjen muuttaminen.
- 7) Toimitus- ja tarkastusvaliokunta, puheenjohtajat ja sihteerit.

Puoluekokouksen järjestyssääntö.

1 §. Puheenvuoroja pyydetään puheenjohtajalta kirjallisesti.

Edustaja saa puhua ainoastaan, kerran käsiteltävänä olevasta asiasta. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, voidaan se antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puhujalistalle merkityt puhujat ovat käyttäneet puheenvuoronsa.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä, kuin ne on pyydetty. Puoluetoimikunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorjärjestyksestä riippumatta.

Puheenvuorot saavat yleensä kestää enintään kymmenen minuuttia, ellei kokous pyynnöstä myönnä korkeintaan 5 minuuttia lisää aikaa. Asian esittelijäin ja alustajain lausunnoille myönnetään aikaa viisitoista minuuttia.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aika vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää keskustelun lopetettavaksi, vaikka kaikkia-pyydettyjä puheenvuoroja ei olisikaan käytetty. Keskustelun päättymistä tarkoittava kannatettu ehdotus alistetaan äänestykseen ilman keskustelua.

Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeenkin on puoluetoimikunnan puolesta selityksen antajalle samoin kuin alustajalle suotava tilaisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin ja tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus ennen kuin keskustelu julistetaan päättyneeksi ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Kahta minuuttia pitemmät puheenvuorot tulee esittää tarkoitukseen varatulta puhujapaikalta.

Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puheenvuoroja yleisen puheenvuorjärjestyksen ulkopuolellakin, jos niitä pyydetään asiain käsitelyjärjestykseen.

Puheenvuoroja antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kenellä on seuraava puheenvuoro.

2 §. Puheenvuorossa on puhuttava ainoastaan käsiteltävänä olevasta kysymyksestä. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aiheesta, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin pyydetty puheenvuorot on käytetty eikä uusia pyydetä, tai puheenvuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §.asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee vaaleissa arpa, muissa asioissa se mielpide voittaa, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Ennen äänestykseen ryhtymistä selostaa puheenjohtaja keskuste-

lun kuluessa tehdyt ehdotukset, ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatetuista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestusehdotuksen.

Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asianomaisen kunnallisyhteisön jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain luvulla.

Ellei nimitysäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että vaalivaltuutusta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla, kun se leimataan ja pannaan uurnaan.

(Nimenhuudon toimitti järjestösihteeri Väinö Leskinen.)

Puheenjohtaja *Hiltunen*: Puoluevaltuuston määrääminä tarkastajina ovat olleet Väinö Leskinen ja J. E. Janatuinen. He antavat valtakirjoista seuraavan lausunnon:

Valtakirjain tarkastajain lausunto.

Sos.-dem. Puoluevaltuuston toimeksiannosta olemme tänään suorittaneet puoluekokousedustajain valtakirjojen tarkastuksen 15. päivänä kesäkuuta 1946 alkavaa ylimääräistä puoluekokousta varten ja saamme tarkastuksen tuloksena täten esittää seuraavaa:

Tarkastuksessa olemme havainneet, että valtakirjat yleensä ovat muodollisestikin oikein kirjoitetut. Tosin joissakin valtakirjoissa esiintyy eräitä muodollisia virheitä, mutta näidenkään valtakirjojen oikeutta ei ole syytä epäillä.

Neljässä vaaliyhtymässä ei ole ollut riittävää määrää jäseniä.

Kun alittaminen niissä on kuitenkin suhteellisen pieni, voitaneen näidenkin vaaliyhtymäin edustajain valtakirjat hyväksyä.

Edellä esittämämme perusteella ehdotamme, että kaikki osanottajaluettelossa mainitut henkilöt hyväksyttäisiin äänivaltaisiksi edustajiksi ylimääräisessä puoluekokouksessa.

Helsingissä, kesäkuun 5 päivänä 1946.

Väinö Leskinen.

J. E. Janatuinen.

Tarkastajien lausunnon perusteella voitane edustajavaltuudet hyväksyä?

Päätös: Edustajavaltuudet vahvistettiin keskustelutta.

Puoluekokouksen työjärjestys.

Puheenjohtaja *Hiltunen*: Olisi hyväksyttävä täällä esitysvihossa oleva työjärjestys. Siihen esitetään sellainen lisäys, että selostus Kristillisen Sos.-dem. Liiton toiminnasta otetaan 16) kohdan jälkeen ennen kohtaa 17). Siis 16) kohdan ja sen jälkeen järjestysnumerot muuttuvat yhtä korkeammiksi.

Päätös: Työjärjestys vahvistettiin keskustelutta puheenjohtajan esittämällä lisäyksellä. (Työjärjestys painettuna.)

Puoluekokouksen valiokunnat.

Puoluetoimikunnan ehdotus valiokunnista hyväksyttiin keskustelutta.

Puoluekokouksen järjestyssääntö.

Puoluetoimikunnan ehdottama järjestyssääntö (painettuna osanottajaluettelossa) hyväksyttiin keskustelutta.

Kokouksen puheenjohtajain vaali.

Hiltunen: Puoluetoimikunta ehdottaa puoluekokouksen puheenjohtajiksi valittaviksi *K. V. Syrjänen* Tampereelta, *Juho Kosonen* Joensuusta, *Emil Skog* Helsingistä ja *Onni Kaukinen* Mikkelistä.

Päätös: Puoluetoimikunnan ehdotus puheenjohtajiksi hyväksyttiin keskustelutta.

Sihteerien vaali.

Hiltunen: Sihteereiksi ehdottaa puoluetoimikunta: yleisihteeriksi *Vihtori Huhta* Helsingistä ja apulaisiksi *Veikko Puskala* ja *Akseli Valta* (pikakirjoittaja) Helsingistä.

Päätös: Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Pöytäkirjan tarkastajain vaali.

Hiltunen: Pöytäkirjan tarkastajiksi ehdotetaan *Veikko Helle Nummelasta* ja *Lempi Lehto* Helsingistä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Järjestävän valiokunnan vaali.

Hiltunen: Puoluetoimikunta ehdottaa edelleen järjestävään valiokuntaan valittaviksi puheenjohtajat ja yleissihteeri sekä lisäksi puoluekokousedustajista *Juho Lukkarinen* Iisalimesta, *Vilho Kilappa* Lappeenrannasta ja *Väinö Leskinen* puoluetoimikunnasta.

Päätös: Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksyttiin keskustelutta.

Tervehdys kutsuvieraille.

Hiltunen: Kuten äsken mainitsin, meillä on meidän kokouksessamme edustettuna hyvin edustava joukko ulkomaalaisia kutsuvieraita. Minä pyydän tämän kokouksen nimissä tervehtiä näitä tovereita, jotka ovat tulleet tänne meidän puoluekokoukseemme seuraamaan meidän työtämme. Minä toivon, että he tästä puoluekokouksesta saavat selvän kuvan Suomen sosialidemokraattisen puolueen voimasta ja asemasta tässä maassa. Minä toivon samalla myöskin, että tämä puoluekokous ja sen työ osoittaa, että me toimimme samojen menettelytapojen, samojen päämäärien hyväksi kuin hekin omassa maassaan ja että me täällä voitimme mukaan pyrimme toteuttamaan sosialismia siinä muodossa kuin se sisältyy sosialidemokraattisen puolueen ohjelmaan meidän maassamme ja kaikissa maissa, joissa sosialidemokraattinen puolue yleensä on olemassa.

Minä toivotan teidät kaikki tervetulleiksi tähän kokoukseen.

(Puheen tulkitsi ruotsiksi järjestösihteeri *Väinö Leskinen* sekä englanniksi puoluesihteeri *Unto Varjonen*.)

Sitten tähän kokoukseen on kutsuttu myös meidän kaikki kunniajäseniksemme kutsutut toverit. Minä pyydän puoluekokouksen puolesta ja sen nimissä toivottaa nämä puolueveteraanimme tervetulleiksi seuraamaan puoluekokoustamme. He ovat kaikki naisia ja miehiä, joidenka työ sosialidemokraattisen puolueen hyväksi on ollut erittäin suurimerkityksistä ja arvokasta. Se soittaa, että meillä nuoremillakin puoluevereilla on selvä tie, jota me voimme kulkea horjumatta sinne ja tänne. Me voimme toimia täten Suomen työväenluokan hyväksi samojen johtotähtien alla, missä hekin ovat aikojen kuluessa työskennelleet ja toimineet.

Minä toivotan heidät sydämellisesti tervetulleiksi tähän meidän kokoukseemme. (Kunniavieraat kukitettiin tervehdyssanojen aikana ja he saivat osakseen valtavat suosionosoitukset.)

Hiltunen: Minä pyydän kokouksen ensimmäistä puheenjohtajaa K. V. Syrjästä tulemaan johtamaan puhetta.

Siirryttyään puheenjohtajan paikalle lausui

K. V. Syrjänen: Kokouksen virkailijain puolesta kiitän kokousta saamastamme luottamuksesta.

Kutsuvieraiden tervehdykset.

Ruotsin sosialidemokraattisen Puolueen tervehdyksen esitti *Sven Andersson*, joka tervehdyspuheessaan aluksi tervehti kokousta Ruotsin sosialidemokraattisen työväen puolueen puolesta. Suomalaiset ovat kokoontuneet tänne neuvottelemaan nyt historiallisesti merkityksellisenä aikana. Meidän ruotsalaisten sisäisenä toivomuksena on, että te onnistuisitte löytämään ne tiet ja menettelytavat, jotka purkaisivat sen vaikean kriisitilanteen, jossa puolue on ollut, ja loisitte pohjan yhtyneelle vaikutusvaltaiselle sosialidemokratialle tässä maassa. Ruotsin sosialidemokratia toivoo sydämestään parhainta menestystä tälle työlle.

Ruotsissa sosialidemokraattinen puolue on onnistunut säilyttämään asemansa vaikeiden sotavuosien aikana. Sotien aikana vaihtui kokoomushallitus, mutta sodan jälkeen on menty takaisin parlamenttaarisiin olosuhteisiin, ja koska Ruotsissa eduskunnan molemmat kamarit ovat sosialidemokraattien hallussa — heillähän on siellä enemmistö — on luonnollista, että ne myös ovat ottaneet hallitusvastuun itselleen.

Ruotsin työväenluokka on kantanut raskaita taakkoja sodan aikana ja taistelee nyt ammatillisesti ja poliittisesti voittaakseen takaisin ne menetykset, jotka ovat tapahtuneet taloudellisella ja yhteiskunnallisella alalla. Hallituksen ekonominen, siis taloudellinen ja yhteiskunnallinen politiikka tähtää myös ensisijaisesti kansan syvien rivien tarpeiden tyydyttämiseen.

Kulunut rauhan vuosi osoittaa, että maailma ei vielä ole päässyt siitä kriisistä, joka syntyi, kun natsismi sai aikaan sodan. Hyvä tahtoa, yhteisymmärrystä ja kestävyyttä tarvitaan tällä hetkellä enemmän kuin milloinkaan aikaisemmin, kun maailma on jälleenrakennettava. Pohjolassa meillä on ollut yhteinen menettelytapa yhteisymmärryksen saavuttamiseksi ja siitä meidän täytyy pitää kiinni myöskin nyt — olkoon että kansainväliset probleemat, jotka tänään ovat päiväjärjestyksessä, ovat kokonaan toisenlaisia mitta-suhteiltaan ja vaikutusalueeltaan kuin ne kysymykset, jotka tulevat esille pohjoismaiden keskinäisessä kanssakäymisessä. Joka tapauksessa tarvitaan aina yhtenäisiä menettelytapoja, varsinkin silloin kun on kysymys kansainvälisten erimielisyyksien ratkaisemisesta.

Toverit! Te seisotte suuren vastuun edessä — saman vastuun edessä kuin sosialidemokratia kaikissa maissa, kun se on ottanut vastuun rauhan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnallisen järjestyksen turvaamisesta. Siinä tarvitaan yhtenäisyyttä. Ruotsin työväenpuolueen puolesta toivotan kongressillenne menestystä, kun se pyrkii yhdistämään Suomen työläiset suureksi, voimakkaaksi sosialidemokraattiseksi työväenliikkeeksi. (Voimakkaita suosionsoituksia.)

Tanskan sos.-dem. puolueen edustaja *H. C. Hansen* tervehdyksenään kiitti kutsusta esittäen Tanskan veljes järjestön tervehdyksen kokoukselle.

Tanska on joutunut kokemaan, kuinka se vedettiin sotatapahtumiin tavalla, jonka yksityiskohdat ovat kaikki täällä tunnetut. Suomellakin on ollut kautensa, jota tanskalaiset eivät aina joka hetki ole osanneet ymmärtää, mutta joka on synnyttänyt vaikutelman, että täällä pieni maa on vedetty maailman tapahtumien piiriin, vaikkei se ole sitä itse halunnutkaan. Haluan joka tapauksessa sanoa, toveri Hansen lisäsi, että Suomi jälleen voi luottaa saavansa sympatiaa ja ymmärtämystä Tanskan taholta.

Tanskan työväenpuolue on vaalien jälkeen lokakuussa 1945 ensimmäisen kerran sitten vuoden 1929 jälleen oppositioasemassa. Mutta me katselemme luottamuksella tulevaisuutta kohti. Ja kunnallisvaalit tänä vuonna ovat osoittaneet hyvää etenemistä puolueelle, samalla kun voidaan selvästi havaita lisääntyvää kokoontumista puolueen tunnuksien ympärille. Kommunistinen liike Tanskassa ei ole sisäisesti vapaata demokraattista liikettä tanskalaisessa merkityksessä. Kommunistipuolueen tunnustautuminen demokratian kannattajaksi on kumoutunut härkämäisen taktiikan ja menettelypojen kautta. Kommunisteille luonteenomaiset piirteet ovat saaneet voiton hienosta taktiikasta. Minkäänlaista yhtenäisyyttä kommunistien ja sosialidemokraattisen puolueen välillä ei ole ajateltavissa tapahtuneen kehityksen jälkeen. Me seisomme vankkumattoman lujasti kansanvaltaisen sosialidemokratian perustalla emmekä halua jättää Tanskan työväenluokkaa vaaraan epäilyttävällä pohjalla seisovan yhtenäisyyden kautta.

Porvarilliset puolueet ovat pyrkineet eräänlaiseen yhteistyöhön, jota pitää koossa vähemmän yhteisymmärrys kuin molemmipuolinen pelko.

Tanskan sosialidemokraattinen puolue on vahvistanut asemaansa ja tulee varmasti tulevissa vaaleissa myös lujittamaan sitä näkyvästi.

Toivottaen menestystä kokoukselle toveri Hansen lopetti toteamalla, että kysymys on tietysti yhtenäisyydestä sosialidemokratian

puitteissa. Meidän ei tule pyrkiä hajaantumisen kautta heikkouteen, vaan yhtymisen kautta vahvaksi. (Suosionsoituksia.)

Norjan sos.-dem. puolueen edustaja *Hjalmar Dyrendahl* lausui tervehdyksessään aluksi ilonsa siitä, että hän on saanut edustaa täällä puoluettaan.

Olosuhteet Norjassa ja Suomessa ovat erilaiset, mutta tästä huolimatta Norjassa on aina tunnettu selvää yhteenkuuluvaisuuden henkeä Suomen veljeskansan kanssa, niin tänään kuin eilenkin. Kotona Norjassa he ovat paremmassa asemassa kuin ovat saattaneet odottaa. Puolue ohitti hyvin pian miehityksen jälkeen jäsenmäärän, joka aikaisemmin oli 170,000, ja lähestyy nyt voimakkaasti 200,000. Ja tämä siitä huolimatta, vaikka on ollut verrattain syvälle ulottuvaa hajaannusta työväenliikkeen keskuudessa. Suurkäräjillä työväenpuolueella on tästä hajannuksesta huolimatta 76 paikkaa 150:stä, siis yhden paikan enemmistö. Kommunistit saivat viime vaaleissa suurkäräjille 11 paikkaa. Kaksi kuukautta myöhemmin pidetyissä kunnallisvaaleissa työväenpuolue sai voiton 55:ssä maan 64:stä kaupungista. Samoin kävi useimmissa maaseutukunnissa. Jo nämä esimerkit osoittavat, että kommunismi on Norjassa paluutiellä. Sen jälkeen, kun on ollut merkittävä voimainkoetus ammattiyhdistysliikkeessä, jossa kommunistit pyrkivät valloituksiin, ei ole ollut mitään näkyvää haittaa heidän toiminnastaan. Ammattiyhdistysliikkeen edustajakokoukseen he saivat viidenneksen edustajista.

Poliittisesti Norja on muuten kulkenut hyvin mielenkiintoisen kauden läpi. Pääasiallisesti on pyritty toteuttamaan työväenpuolueen jo sodan viime vaiheissa aloittamaa ohjelmaa. Äärimmäiset poliittiset ryhmät ovat osoittaneet merkkejä siitä, että irroittautua tästä yhteisestä ohjelmasta, mutta koska enemmistö on olemassa suurkäräjillä ja hallituskin on meikäläisten käsissä, niin on voitoa pitää ohjat lujilla. Pohjan tälle menestykselliselle toiminnalle on luonut se, että Norjassa todella vallitsee työrauha. Esim. ei ole ollut yhtään lakkoa, jolla olisi ollut mitään suurempaa merkitystä. Työteho on vahvasti nousemassa, ja hallitus on lujalla kädellä pitänyt ohjaket käsiassään.

Sota on merkinnyt suuria menetyksiä ja kärsimyksiä myös Norjan kansalle. Me emme päässeet halvemmalla kuin muutkaan pienet maat. Kuitenkin me katselemme turvallisesti tulevaisuutta kohti. Me tulemme olemaan köyhä kansa monta vuotta eteenpäin, mutta sosialistisella johdolla ja demokraattisella pohjalla voidaan antaa turvallisempi tulevaisuus niille, jotka rakentavat maan. (Suosionsoituksia.)

Hollannin veljespuolueen tervehdyksen esitti *W. Thomasson*, lausuen pääasiassa seuraavaa:

Hän lausui ilonsa sen johdosta, että puoluetöimikunta oli lähettänyt heidän puolueelleen kutsun. Henkilökohtainen kanssakäyminen näin kaukana toisistaan olevien pienten kansojen työväenpuolueiden kesken on tietysti kaikkein parhain tapa hoitaa asioita.

Sen jälkeen hän totesi — kosketeltuaan eräitä tässä yhteydessä sivullisempia asioita — että siellä Hollannissa, niinkuin ilmeisesti muuallakin, on kadotettu kyky ymmärtää maailmanpolitiikkaa, on tultu nurkkapatriooteiksi hyvin vahvassa mielessä. On vaikeata ymmärtää, kuinka eivät ne voimat, jotka voittivat sodan, voi myöskin voittaa rauhaa. Tämä kysymys kuitenkin on kaikkein keskeisin tämän hetken maailmassa.

Pienet kansat eivät tietenkään voi yksin ratkaista maailman suuria kysymyksiä. Me emme voi ratkaista Hollannissa enempää kuin te täällä Suomessakaan, niillä tavalla atomienergiaa tullaan käyttämään: käytetäänkö pommien valmistamiseen vaiko rauhan rakentamiseen. Mutta pienillä kansoilla on oma tärkeä tehtävänsä pysyväisen uuden oikeusjärjestyksen luomisessa.

Yksi ainoa tapa on saavuttaa pysyvä rauhantila, ja se on: luoda sellainen kansainvälinen järjestys, joka auktoriteetillaan vaikuttaa »yläpuolella kansallisen oikeusjärjestyksen kussakin maassa.

Toinen tärkeä kysymys Hollannissa on kysymys omaisuuksien järjestämisessä. Ennen Hollanti oli rikas maa. Nyt sitä voidaan lähinnä kutsua maaksi, jossa on taistelevaa köyhälistöä. Sen vuoksi luonnollisena vaatimuksena työväenluokan taholla on taistelu siitä, että kuormat tulevat kannetuiksi verrattain tasaisesti, ja tässä suhteessa työväenpuolue on onnistunutkin erinäisiä parannuksia aikaansaamaan.

Puoluesihtööri Thomasson kosketteli sen jälkeen mm. Indoneesian kysymystä sekä niitä vaikeita probleemoja, jotka tämän kysymyksen yhteydessä ovat syntyneet, ja totesi sen jälkeen, että sosialidemokraatit toivoivat pääsevänsä eduskuntavaaleissa parempaan tulokseen kuin mihinkä pääsivät. He toivoivat 35 paikkaa, mutta saivat vain 29. Kommunistien paikkaluku viimeisten vaalien perusteella on 10. Siis sadasta edustajapaikasta työväen puolueilla on yhteensä 39 paikkaa. Tämä tulos ei luonnollisestikaan ole tyydyttävä.

Mistäan yhteistyöstä sosialistien ja kommunistien kesken Hollannissa ei voi tulla kysymystä. Käsitykset demokratiasta ovat niin eroittamattomasti erilaiset. Sosialistit ovat aikoja sitten jo hylänneet käsityksen yhden puolueen demokratiasta. Tässä suhteessa Hollannin työväenpuolue on aivan samoilla linjoilla kuin Englannin Labour Party. Jonkin verran on ollut yhteistyötä katolilaisen keskustapuolueen kanssa, joka sodan jälkeen on ollut suunnilleen samanlaisessa

asemassa kuin Ranskan MRB. Ja parhaillaan neuvotellaan työväenpuolueen ja tämän puolueen kesken hallituksen muodostamisesta.

Toveri Thomasson lopetti esittämällä toivomuksen, että tämä kongressi pystyisi luomaan sosialidemokratian puitteissa mahdollisimman voimakkaita päätöksiä. Tarvitaan luottamusta kansojen keskuudessa sosialidemokratiaan — ei vain uskoa, vaan luottamusta, ja sitä ei voida saavuttaa muuten kuin voimakkaalla ja yhtenäisellä sosialidemokraattisella politiikalla. (Suosionosoituksia.)

Puoluesihteri *Unto Varjonen* luki vielä *Sveitsin* sosialidemokraattiselta puolueelta saapuneen kirjelmän, 'JOSSJ. esitettiin valittelu siitä, ettei puolue matkavaikeuksien vuoksi ollut tilaisuudessa lähettämään edustajaansa puoluekokoukseen. Kirjeessä toivotettiin puoluekokoukselle menestystä.

Puheenjohtaja: Englannin ja Ranskan edustajien tervehdykset esitetään sitten aikanaan, kun asianomaiset ovat saapuneet.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton tervehdyksen esitti puheenjohtaja *Emil Huunonen*, lausuen seuraavaa:

Arvoisa edustajakokous! Hyvät puoluetoverit! Minulla on ilo ja kunnia esittää puoluekokoukselle ammattiyhdistysliikkeen tervehdys. Tämä ilo on sitäkin suurempi, koska sosialidemokraattinen puolue on se puolue, joka on aina tukenut ammattiyhdistysliikettä mitä voimakkaimmin. Oikeastaan me voisimme sanoa, että ammattiyhdistysliike meidän maassamme on syntynyt sosialidemokraattisen puolueen siipien suojassa.

Tällä kertaa maamme ammattiyhdistysliike on voimakkaasti kasvanut. Minun ei tarvitse tässä seurassa lähteä luettelemaan numeroita eikä lähempiä tietoja asiasta, koska me ilman muuta kaikki tiedämme tämän.

Samalla kun ammattiyhdistysliike on paisunut valtavaksi joukko-
liikkeeksi, samalla myöskin tähän sen voimaan kätkeytyy monia sellaisia tekijöitä, jotka vaativat ammattiyhdistyspolitiikalta suurta taitavuutta, suurta harkintaa ja ennen kaikkea niiltä joukoilta ja ryhmäkunnilta, jotka ammattiyhdistysliikkeen muodostavat, se vaatii tätä samaa harkintaa niiltäkin.

Epäilemättä ammattiyhdistysliikkeessä on sosialidemokraattisesti ajatteleva osa erittäin huomattava. Kaikki eivät luonnollisesti ole suoraan puolueen jäseniä, mutta hyvin huomattavasti on sellaisia jäseniä, jotka sympatisoivat sosialidemokraattiselle puolueelle. Olen vakuuttunut siitä, että juuri se osa ammattiyhdistysliikkeen jäsenistöstä, joka seuraa sosialidemokratian lippuja, se on hyvin jännittyneenä odottanut tätä puoluekokousta ja odottaa edelleenkin, minkälaisiin tuloksiin tämä puoluekokous tulee pääsemään. Täällä

tuleekin esityslistan mukaan käsiteltäväksi useitakin sellaisia kysymyksiä, jotka kiinnostavat erikoisesti ammattiyhdistysliikettä. Tulee olemaan myöskin sellaisia kysymyksiä, jotka helpottavat niiden sisäisten probleemien ratkaisua, jotka ammattiyhdistysliikettä kiinnostavat ja jotka merkitsevät ammattiyhdistysliikkeelle tavattoman paljon. Minä toivon, että tämä puoluekokous onnistuu nimenomaan näissä kysymyksissä ja myöskin koko puolueelle kuuluvissa kysymyksissä löytämään sellaisen pohjan, joka vie sosialidemokratian asemaa tässä maassa voimakkaasti eteenpäin. (Suosionosoituk-
sia.)

Sos.-dem. Pienviljelijäneuvottelukunnan tervehdyksen kokoukselle esitti *Heikki Simonen* seuraavin sanoin:

Hyvät puoluetoverit! Meidän on syytä tässäkin tilaisuudessa todeta se tosiasia, että maamme on enemmistöltään maanviljelysvaltainen maa. Siitä syystä myöskin puolueen, joka pyrkii ohjaamaan maan talouspolitiikkaa ja yleispoliittisia asioita, on kyettävä myöskin ohjaamaan maan maatalouspolitiikkaa. Mutta maamme on maatalousoloiltaan myöskin ehdottomasti —• sen kai kaikki tiedämme —• pien vii jelysvaltainen maa. Tätä, mikä on ollut ominaista ja pitkäaikaista maamme maataloudelle, sitä tulee voimakkaasti edistämään parhaillaan toimeenpantava maaolojen järjestely, naita maanhankintalain täytäntöönpano maassamme tietää. Näin ollen me laajat pienviljelijäjoukot odotamme, että sosialidemokraattinen puolue kykenee myöskin hoitamaan pienviljelijäkysymyksiä ja että sen maatalouspolitiikka olisi käytännölliseltä puoleltaan erikoisesti pienviljelijäkysymyspolitiikkaa. Tiedämme, että näin on ollutkin, ja uskomme, että näin tulee olemaankin.

Viime päivien talouspoliittisissa kysymyksissä, joista osa hinta- ja palkkakysymyksinä on ollut ja on parhaillaan valtiovaltamme toimielimissä hyvin kireänäkin esillä, on sosialidemokraattisen puolueen ja sen pienviljelijäin neuvottelukunnan taholta pyritty alleviivaamaan pienviljelijäväestön erikoisasemaa maatalousväen joukossa. Ei ole voitu tällöin välttää siltä, että sosialidemokraattinen puolue on joutunut kannanotoissaan eri linjoille esim. maalaisliiton kanssa, joka luokkapuolueena pyrkii erikoisesti ajamaan yhteiskunnassa suurmaanomistajain etuja.

Socialidemokraattisen Pienviljelijäneuvottelukunnan asema on järjestöllisessä koneistossamme hiukan erikoislaatuinen. Kuten te näette, teille jätetyissä asiakirjoissa Sosialidemokraattisen Pienviljelijäneuvottelukunnan toimintakertomus on teidän käsiteltävänänne. Siitä huolimatta tuo neuvottelukunta on jollakin tavoin irrallinen elin, jonka tehtävänä on erikoisesti hoitaa pienviljelijöiden kannalta

tärkeätä maatalouspolitiikkaa. Minulla on tilaisuus tässä yhteydessä korostaa, että samalla kun me päivän politiikassa pyrimme huomioimaan juuri pienviljelijäväestön edut, me emme sosialidemokraattisesti ajattelevina ihmisinä voi unohtaa puolueen ja sosialismin tärkeitä periaatteellisia kannanottoja ja periaatteellista puolta ohjelmassamme, vaan tällöin on meidän myöskin pyrittävä toisella linjalla politiikassamme viemään eteenpäin sosialistista ajattelua myöskin maatalouden ja maatalousväestön keskuudessa.

Niiden laajojen pienviljelijäjoukkojen puolesta, joiden keskuudessa tällä kertaa — kuten kaikkien muidenkin vähävaraisten kansalaispiirien keskuudessa — on havaittavissa erikoisen voimakasta poliittista aktivisoitumista, minä pyydän tuoda tervehdyksen tälle teidän puoluekokouksellenne ja nimenomaisesti toivoa, että ne odotukset, joita pienviljelijäväestö, pienviljelijäluokka kohdistaa sosialidemokraattiseen puolueeseen ja tähänkin kokoukseen, tulevat tämän kokouksen työn kautta tyydyttämään pienviljelijäluokan toivomuksia ja osoittamaan, että sosialidemokraattinen puolue maamme kansanvaltaisimpana puolueena pitää jatkuvasti kiinni niistä peruservoista, jotka pienviljelijäväestö vapaan ammatin harjoittajina, vapaina talonpoikina ovat itsellensä omaksuneet demokratian ja sosialismin periaatteista, ja että kokous tässä suhteessa siis pienviljelijäluokkaakin tulee tyydyttämään. (Suosionosoituksia.)

Sos.-dem. Työläisnaisliiton tervehdyksenä lausui liiton edustaja *Elli Nurminen* seuraavaa:

Hyvät puoluetoverit! Sosialidemokraattisen puolueen kongressit eri maissa muodostuvat aina huomattaviksi merkkitapauksiksi ei vain asianomaisten maiden kohdalta, vaan laajemmaltikin. Nyt alkavaan puoluekokoukseemme kiintyy jälleen lukuisia katseita sekä omassa maassamme että maan rajojen ulkopuolellakin.

Minulla on mieluisa tehtävä tuoda—virallisen edustajan ollessa estynyt — Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton tervehdykset tälle kokoukselle, kiittää kutsusta ja toivottaa tämän kokouksen työlle mitä parhaita menestystä.

Työläisnaisliiton asema ja tehtävä puolueessa on sängen merkittävä ja keskeinen. Naisten panos sosialidemokraattiseen kasvatukseen ja järjestötyöhön on voimakas ja rakentava. Liittomme piirissä ei myöskään poliittisilla erimielisyyksillä ole ollut huomattavampaa osuutta, vaan mm. eilen täällä pidetty liittoneuvoston kokous oli ehyt, yksimielinen ja rakentava.

Se voimakas nousu, mikä puolueessa on parin viimeksi kuluneen vuoden aikana tapahtunut, on myöskin Työläisnaisliiton piirissä voitu ilolla todeta. Viime ja tämän vuoden aikana on liittotoimikunta hy-

väksynyt 44 uutta naisjärjestöä, ja jäsenmäärän nousu on tällä hetkellä 33 % kahden vuoden ajalta.

Sosialidemokraattisesta puolueesta ei siis muodostunutkaan, kuten eräillä tahoilla välirauhan solmiamisen jälkeen ennusteltiin, pientä ja merkityksetöntä välipuoluetta, vaan se on erittäin huomattava ja merkityksellinen tekijä yhteiskunnassamme tällä hetkellä.

Sosialidemokraattiset naiset, tullessaan mukaan puolueeseen, edellyttävät, että heille uskotaan myöskin vastuunalaisia tehtäviä sekä perusjärjestöissä että muissakin puolueen elimissä. Toivottavasti seuraava puoluekokous on enemmän naisvaltainen kokoomukseltaan, kuin mitä vielä tämä puoluekokous on.

Voimme myöskin ilolla todeta, että nuoria naisia on tullut paljon mukaan naisliikkeeseen ja puolueemme piiriin. Odotammekin puoluekokoukseltamme rakentavia ja hyviä päätöksiä, ja toivotan vielä kerran menestystä ja onnea tälle kokoukselle. (Suosionosoituksia.)

Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton puheenjohtaja *Lasse Jaakkola* lau[^] sui liittonsa tervehdyksenä seuraavaa:

Arvoisat puoluekokousedustajat! Hyvät toverit! Sosialidemokraattisen puolueen ylimääräinen kokous kokoontuu tasan viikko sen jälkeen, kun sosialidemokraattinen nuoriso vietti suurjuhliaan Tampereella. Siellä sosialistinen nuoriso, joka parin viimeksi kuluneen vuoden aikana on kohottanut jäsenmääränsä 30,000 seutuville, näytti voimansa. Nyt on tullut puolueen vuoro. Monien ristiaallokkojen jälkeen puolue on tullut nykyhetkeen. Nyt on reimattava reitti tulevaisuuteen. Nuoriso, joka yksimielisenä toimien ja voimakasta kasvatustyötä suorittaen toivoo sydämestään, että tämä kokous pystyy ammattimiesten tarkalla silmällä reimaustyön suorittamaan. Useaan otteeseen sosialistisen nuorison toiminnan aikana, vanhempi puolueväki on joutunut nuorisolle sanomaan: »Älkää riidelkö tiellä!» Tänään nuoriso toistaa saman lauseen vanhemmalle puolueväelle. Tämä neuvo saattaa tuntua hieman liian ohjaavalta, mutta olihan oppi-isämme Idalle Marxin mielilause: »Vanhempien on usein otettava oppia lapsistaan.»

Esittäessäni nyt Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton tervehdyksen kongressille ja kiittäessäni kutsusta saapua seuraamaan kokousta, uskallan monikymmentuhantisen nuorisjoukon nimissä toivoa, että tämä kokous löytää yhtenäisen, kaikki riittäisyydet soveltavan linjan, joka takaa tulevaisuuden puolueelle, joka takaa tulevaisuuden Suomen työväenluokalle ja luo mahdollisuudet suuralle unelmallemme: sosialistiselle Suomelle. (Suosionosoituksia.)

Sos.-dem. Raittiusliiton tervehdyksen kokoukselle esitti liiton sihteeri *Yrjö A. Saarinen* seuraavin sanoin:

Arvoisat puoluekokousedustajat! Minulla on kunnia tuoda tälle sosialidemokraattisen puolueen ylimääräiselle kongressille Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton parhaimmat terveiset.

Rinnan puolueen toiminnan laajentumisen kanssa on myöskin liittomme viime aikoina huomattavasti laajentunut. Äskettäin vihitettiin tarkoitukseensa liittomme rakentama ensimmäinen uusi kurssikoti. Myös liittomme jäsenmäärä on nyt suurempi kuin milloinkaan aikaisemmin. Eilen alkoi Turussa liittomme nuorimpien jäsenen Päivän Nuorten liittojuhla, johon on kokoontunut tuhatlukuinen nuorten joukko, joista kerran kasvaa jäseniä puolueemme riveihin.

Samalla kun liittomme käy taistelua raittiimman tulevaisuuden rakentamiseksi, se kasvattaa siis uusia voimia sosialidemokraattiselle puolueelle ja koko sosialidemokraattiselle laajalle työkentälle. Sosialidemokraattinen Raittiusliitto on saanut toimia tässä maassa monissa vaikeissa olosuhteissa. Lapualaisvuosina sen toimintaa kaikin tavoin vainottiin ja estettiin. Toiselta puolen on väkijuomaliike, runsas väkijuomien käyttäminen vaikeuttanut toimintaamme siten, että yhä useammat ja useammat ovat luopuneet raittiusaatteen riveistä ja sillä tavoin luopuneet myös meidän liittomme jäsenyydestä. Toiselta puolen on kuitenkin ilahduttavaa todeta, että nuorempi polvi on jälleen omaksunut raittiimmat elintavat, ja tästä polvesta nähtävästi kasvaa myös raitis tulevaisuuden nuoriso, joka kerran tässä maassa on toteuttamassa uutta sosialistista yhteiskuntaa. Liittomme päämääränä onkin raitis sosialistinen yhteiskunta, jota myöskin tämä kokous on toteuttamassa. (Suosionsoituksia.)

Työväen Sivistysliiton tervehdyksen esitti *Arvi Hautamäki* lausuen seuraavaa:

Arvoisa edustajakokous! Kiittäen kutsusta osallistua kokoukseenne esitän Työväen Sivistysliiton tervehdyksen.

Liittoni elää nyt olemassaolonsa voimakkainta kehityskautta. Tätä kuvaa parhaiten keskeisimmässä työmuodossamme, opintokerho-työssä tapahtunut kehitys. Opintokerhojen luku oli korkeimmillaan ennen sotia työ kautena 1938—1939, jolloin toimi 623 opintokerhoa ja niissä jäseniä lähes 9,000. Pienimmillään oli kerhojen luku sotavuosina 1941—1942, jolloin toimi vain 136 kerhoa ja niissä vajaa 2,000 jäsentä. Jo viime keväänä päättyneenä työ kautena tapahtui huomattavaa nousua. Kerhoja oli 514 ja niissä jäseniä lähes 8,000. Mutta nyt päättyneenä työ kautena 1945—1946 on opintokerhojemme luku noussut noin 1,200:aan ja kerhojen jäsenmäärä noin 17,000:een. Olemme näin lähes 100 %:sesti ylittäneet aikaisemmat saavutukset. Vastaavasti ovat kehittyneet kaikki muutkin Työväen Sivistysliiton työmuodot.

Työväen Sivistysliiton työn ja sen merkityksen lisääntyminen johdetaan luonnollisestikin siitä, että kaikkiin työväenjärjestöihin on virrannut hyvin runsaasti uusia jäseniä ja että järjestötoiminta on vilkastunut. Onhan työväenliikkeeseen, ammattiyhdistysliike siihen luettuna, tullut välirauhan solmiamisen jälkeen vähintään noin neljännesmiljoonaa uutta jäsentä. Mitä tärkeintä on, että tätä uutta jäsenvoimaa myös kasvatetaan ja siten tehdään työväenliike kykenevämmäksi täyttämään niitä monia uusia vastuunalaisia tehtäviä, jotka sille nyt tässä työväenliikkeemme johtamassa ajassa asetetaan.

Uskollisena niille perinteille, joita Työväen Sivistysliitto perustamisestaan lähtien on noudattanut, on liitto koonnut jäsenjärjestöikseen kaikki maamme työväen keskusjärjestöt. Siten liittoni yhdistää tällä kertaa koko työväenliikkeen. Pidämme tätä erittäin arvokkaana ja katsommekin sen erääksi tärkeimmäksi tehtäväksemme omalla työsarallamme vaalia ja edistää sitä, mikä koko työväenliikkeessä on yhteistä ja yleistä.

Sosialidemokraattinen puolue oli Työväen Sivistysliittoa perustamassa ja on puolue koko liiton toiminta-ajan työtämme tukenut. Sosialidemokraattiset työväenyhdistykset, jotka alunperin ovat olleet myös sivistisyhdistyksiä, ovat myös harjoittaneet voimakasta opintokerho- ja muuta sivistystyötä. Sos.-dem. puolueen opintokerhojen luku onkin ollut suurempi kuin minkään muun jäsenjärjestön kerhojen luku. Ja erikoisen suurella mielihyvällä totean sen vakaan pyrkimyksen, jota puolueen kasvatustoimikunta on viime aikoina osoittanut toimeenpannessaan useita kursseja sosialistisen ja sosialidemokraattisen tietoisuuden lisäämiseksi ja toimihenkilöiden kasvattamiseksi. Tässä työssä on ollut juuri se tunnuslause, joka on piirretty tämän puoluekokouksen puhemiehistön yläpuolelle. Tässä puolueen kasvatustyössä on liittoni ollut mukana. Mm. on tähän tarkoitukseen käytetty Työväen Sivistysliiton kirjeopiston apua.

Liittoni puolesta toivotan puoluekokoukselle, joka ilmeisesti on koko työväenliikkeemme kehitykselle hyvin ratkaiseva, menestystä vaikeassa työssään. (Suosionosoituksia.)

Työväen Urheiluliiton sihteeri E. A. XVuokko lausui liittonsa tervehdyksenä seuraavaa:

Arvoisat kokousedustajat! Sellaisena murroskautena, jota parhaillaan eletään, yhteiskunnallinen tietoisuus ja poliittinen selkeys, ellei tahtoisikaan käyttää nimitystä periaatteellisuus, on jokaisen yksilön tiellä arvokkaana viittapaaluna. Ne estävät häntä mukautumasta murrosajalle niin ominaiseen tunnekuuhunnan vanaveteen. Ne auttavat häntä ymmärtämään todellisuuden ja tarkoituksellisuuden. Ne helpottavat häntä erottamaan demokratian ns. demokratiasta.

Demokratia onkin saavuttanut ajankohdan esille luomista muotisanoista suurinta suosiota. Se on nykyisin suosiossa sellaisissakin piireissä, jotka eivät sitä aikaisemmin ole hyväksyneet. Sitä käytetään nykyisin niin moninaisten ja kummallistenkin vaatimusten tukena ja kylttinä, että monesti joutuu ajattelemaan, kumpi kärsii nopeammin perusteellisen inflation, Suomen markka vai demokratia. Mutta juuri sen vuoksi, että inhimillisten tunnuksien taakse saattaa kätkeytyä sellaisia pyrkimyksiä, joilla ei demokratian kanssa ole mitään tekemistä, on yhteiskunnallisen tietoisuuden ja poliittisen valmiuden merkitys moninkertaistunut.

Sosialidemokraattisen puolueen arvokkaana tehtävänä on työväenluokan taistelussa ylläpitää niitä perusarvoja, jotka ovat aateloineet koko työväenliikkeen tarkoituksperän ja menettelytavat. Persoonallinen vapaus on näistä arvoista eräs tärkein, jonka merkitystä ei suinkaan joka taholla riittävästi korosteta. Tuntuu usein siltä, kuin sosialidemokraattisen puolueen yksin tehtäväksi on jäänyt huolehtiminen siitä, että tiellä sosialismiin työmies ei menetä henkilökohtaista vapauttaan, vaan päinvastoin että hänen liikkumistilanssa entisestään avartuu.

Työväen Urheiluliitto, työväenliikkeemme voimakkain nuorisjärjestö—onhan sen jäsenluku vafikään ylittänyt 110,000—pyrkii varsinaisen fyysillisen kasvatuksensa ohella taikka sen kanssa rinnan kehittämään työläisnuorisossa juuri näitä perusominaisuuksia. Se pyrkii kehittämään nuorison itsenäistä ajattelukykyä, herättämään sen omanarvontuntoa ja kasvattamaan se tajuamaan persoonallisen vapauden suuren merkityksen.

Esitän kiitokset kutsusta ja toivotan Työväen Urheiluliiton puolesta sosialidemokraattiselle puoluekokoukselle menestystä sen vaativassa tehtävässä. Samalla käytän tilaisuutta hyväkseni kutsuakseni arvoisat kokousedustajat sekä koko sosialidemokraattisen puolueväen sydämellisesti tervetulleiksi kesäkuun lopussa vietettävään, tähän asti pohjoismaiden suurimpaan voimistelu- ja urheilujuhlaan, Työväen Urheiluliiton kolmanteen liittojuhlaan. (Suosionosoituksia.)

Työväen Matkailuliiton tervehdyksen esitti maisteri *Pekka Railo* lausuen seuraavaa:

Arvoisa edustajakokous! Työväen Matkailuliiton puolesta pyydän lausua liittomme ja sen sisaryhtymän, Kansan Matkatoimiston tervehdyksen puoluekokoukselle. Liittomme perustettiin kaikkien maamme työväen järjestöjen yhteiseksi elimeksi innoittamaan, järjestämään ja ohjaamaan työväenliikkeen ja yleensä työväestön keskuudessa tapahtuvaa matkailu- ja retkeilytoimintaa. Liittomme onkin tehnyt useita tulevaisuudessa epäilemättä kauaskantoisia aloit-

teitä ja luonut pohjan järjestökoneistolle, jonka avulla tätä toimintaa myöhemmin voidaan laajentaa ja lujittaa. Valitettavasti ovat sota-ajan monet esteet ja vaikeudet ja samoin yhä jatkuvat liikenne-, muonitus- ja majoitusvaikeudet aiheuttaneet sen, että liittomme on monia vuosia täytynyt pikemminkin jarruttaa kuin innoittaa työväenliikkeen ja työväestön matkailutoimintaa. Tässä kohden en pidä tarpeellisena ryhtyä täälläkään puhumaan matkailun terveellisyydestä, tarpeellisuudesta tai hyödystä, vaan tyydyn toivomaan, että kun te olette pakotettuja kaikista vaikeuksista huolimatta matkustamaan, niin käyttäkää hyväksenne liittomme ja Kansan Matkatoimiston asiantuntemusta ja palveluhallua.

Liittomme ja puolueen keskinäiset suhteet ovat koko ajan olleet mitä läheisimmät, mitä kuvaa sekin, että liittomme toimisto ja yleensä Kansan Matkatoimisto ovat saaneet asuinsijansa puolueen omistamassa talossa ja että liittomme hallintoelimet ovat koko ajan olleet aktiivisten sosialidemokraattien miehittäminä ja ovat vielä tälläkin hetkellä. Toivon, että nämä suhteet tulevat jatkumaan ja entisestään lujittumaan, ja tässä mielessä toivotan myös kokouksenne työlle menestystä. (Suosionosoituksia.)

Nuorten Kotkien tervehdysten esitti *Veikko Vasama* lausuen seuraavaa:

Arvoisat puoluekokousedustajat! Hyvät toverit! Polven korkuista on työväenliikkeen Nuoret Kotkat-järjestö puolessatoista vuodessa kasvanut miehen mittaiseksi. Järjestön toimintapiiriin kuuluu tällä hetkellä yli 200 osastoa ja niissä erilaisten toiminta- ja harrastusmuotojen parissa työskentelee noin 15,000 reipasta tyttöä ja poikaa.

Tähän nopeaan ja edistykselliseen kehitykseen on suuresti vaikuttanut se harras myötätunto ja tuki, jota sosialidemokraattinen työväenliike kokonaisuudessaan, sen perusjärjestöt eri osissa maata ovat osoittaneet Nuorten Kotkien toimintaa kohtaan. Paitsi sitä, että useat työväenyhdistykset, nais- ja nuorisojärjestöt ovat olleet mukana perustamassa Nuoret Kotkat-järjestöjä, ovat sangen lukuisat yhtymät ja järjestöt monin tavoin auttaneet näitä nuorten yhteentulijia näiden suorittaessa suuriarvoista työtään lasten hyväksi ja siten ovat turvanneet osastojen toiminnan jatkuvaisuuden.

Meillä on suuri ilo tällä hetkellä todeta se tosiasia, että työväen varhaisnuorisoliike elää toimintansa parhaita päiviä. 45 vuotta sitten Ihanneliiton aloittama ja myöhemmin Järjestönuoret-liiton jatkama työ ei ole sammunut ajan vaihteluissa ja vastoinkäymisissä, vaan se elää, se voimistuu päivä päivältä ja se vetää piirinsä yhä uusia tyttö- ja poikajoukkoja työskentelemään työhenkilissä aate-

maailmassa. Nuoret Kotkat pyrkivät vaalimaan työväen varhaisnuorisoliikkeessä asetettuja vaatimuksia ja perinteitä. Se pyrkii vaalimaan niitä tietoisena siitä, että koko työväenliike auttaa sitä tässä työssä. Nuoret Kotkat tahtoo toiminnassaan työväenhenkisen kasvatustyön avulla valmentaa lapsia työväenliikkeen moninaisiin tehtäviin. Se tahtoo antaa tytöille ja pojille ne tietojen ja taitojen aseet, joita hyväksi käyttäen he voivat vartuttuaan suorittaa tehtäviään sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä ja taistella niiden ihanteiden ja päämäärien puolesta, jotka meille kaikille ovat yhteisiä.

Samalla kun tuon tälle kokoukselle Suomen Nuorten Kotkien tervehdyksen, toivon, että hyvä yhteistyö edelleen jatkuisi sosialidemokraattisten järjestöjen ja Nuorten Kotkien välillä ja että työväenliike edelleen auttaisi nuorintansa ja erikoisesti Sosialidemokraattisen puolueen, Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton ja Nuorisoliiton äskettäin perustamaa Nuorten Kotkien Ystävät-nimistä valtakunnallista tukijärjestöä, jonka tehtävänä tulee olemaan taloudellisen tuen hankkiminen omalle varhaisnuorisjärjestöllemme. Nuoret Kotkat tervehtii puoluekokousta ja toivottaa sille mitä parhaita menestystä samoin kuin menestystä koko sosialidemokraattiselle työväenliikkeelle. (Suosionosoituksia.)

Kristillisten Sosialidemokraattien Liiton tervehdyksenä puoluekokoukselle lausui liiton edustaja V. Kivisalo seuraavaa:

Toverit ja ystävät! Kristillisten Sosialidemokraattien Liitto tervehtii kauttani tätä arvovaltaista kokousta. Kristityt ja sosialidemokraatit taistelevat samaa vihollista vastaan: kapitalismin raakaa aineellisuuden valtaa vastaan, joka vailla kaikkia ihanteita pyrkii alentamaan ihmisen eläimeksi ja markkinatavaraksi. Kristinuskon ja sosialismin henkinen sukulaisuus tajuttiin työväenliikkeessä selvästi sen alkuaikoina ja pyrittiin yhteisymmärrykseen kristillisten piirien kanssa. Kun nämä piirit kuitenkin torjuivat tylästi työväen lähentymispyrkimykset, niin etääntyi työväenliike niistä, ja sen jälkeen on niin puolin kuin toisinkin suhtauduttu toisiinsa kielteisesti. Tämä on jotain poikkeuksellisen luonnotonta, ja se on ollut myöskin surun aiheena moni le kumpaisellakin puolella. Tämä luonnottomuus on nyt vihdoinkin alettu käsittää niin puolin kuin toisinkin. Kristittyjen ja sosialidemokraattien lähentyminen on saatu alulle. Jos näin jatkuu ja yleisesti, niin se on suuri tulevaisuuden lupaus. Kristittyjen ja sosialidemokraattien lähentymisellä luodaan uusi yhteiskunnallinen voimayhtymä—voimayhtymä, jossa kristinuskon koko syvällisyys on yhtynyt sosiaalisen hengen avartuneeseen älyyn ja järjestyneen työväen taistelutarmoon. Tämä uusi voimayhtymä on täydellisempi ja kristillisempi kuin vanha uskonnollinen individua-

lismi. Se on myös valoisampi ja avarampi kuin kuivat epäilyopit, jotka eivät tyydytä ihmishengen sisintä kaipuuta kristillisyydestä.

Koko ihmiskunnan sielussa on tällä kertaa aavistus, että olemme suurten ja syvälle käypien muutosten edessä. Mutta ne muutokset voivat koitua ihmisyyden asialle onneksi vain korkeampien henkisten voimien myötävaikutuksella. Näitä voimia ei ole aliarvioitava eikä yliolkaisesti kohdeltava. Niiden kanssa on liittouduttava ja niiden yhteiskunnalliseen suuntaukseen on koetettava vaikuttaa työväen eduksi.

Samalla kun kiitän puolue toimikuntaa liittomme saamasta ystävällisestä kokouskutsusta, kiitän myös puoluelehtiämme siitä ystävyydestä, jolla ne ovat suhtautuneet liittoomme. Tämä sekä myös järjestöjemme osoittama ystävyys viittaa siihen, että työväenliikekin on meidän maassamme palautumassa siihen alkuperäiseen kristinuskolle myönteiseen suuntaukseen, jonka se alkaessaan on maksanut.

Toivotan tälle arvovaltaiselle kokoukselle menestystä suurta vastuuta vaativassa työssään. (Suosionosoituksia.)

Karjalan työväen ja pienviljelijäin valtuuskunnan tervehdyksen kokoukselle esitti *Eeno Pusa* seuraavin sanoin:

Hyvät toverit! Sodan ja alueluovutusten johdosta lähes puolimiljoonainen siirtoväen joukko menetti kotinsa ja toimeentulonsa. Ne ovat suurelta osaltaan vähävaraista väestöä, joka luottaa, että puolue käyttää vaikutusvaltaansa heidän olojensa parantamiseen. Se on erittäin suuri urakka, koska yksinomaan asuntojen hankkiminenkin, noin toistasataatuhatta asuntoa, tulee ilmeisesti olemaan ainakin sotakorvausten suorittamiseen verrattava urakka.

Siirtoväen puoluejärjestöjen perustama ja sen asioita hoitava Karjalan työväen ja pienviljelijäin valtuuskunta toivottaa kauttani puoluekokouksen työlle parhainta menestystä. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Arvoisat kutsuvieraat! Kuulemamme tervehdykset sisälsivät ja huokuivat suurta myötätuntoa, lämpöä ja tukea tämän kokouksen työtä kohtaan. Minä kokouksen puolesta esitän tervehdyksistä kunnioittavat ja toverilliset kiitokset.

Ruokailuloma klo 13,25.

Kokousta jatketaan

kello 15.20.

Puheenjohtajana toimii K. V. Syrjänen.

Valiokunnan jäsenet.

Puheenjohtaja: Seuraa järjestävän valiokunnan ehdotukset valiokuntien jäsenten vaalista.

Ensimmäisenä on *äänestysvaliokunta*, johon valitaan 5 jäsentä. Tässä järjestävä valiokunta on ollut yksimielinen ja ehdottaa valiokuntaan seuraavat toverit: *Paavo Kivi* Helsingistä, *Aimo Rimpinen* Tampereelta, *Urho Piila* Lapin piiristä, *Pauli Kuusela* Kuusankoskelta ja *Gunnar Henriksson* Helsingistä; puheenjohtajaksi *Paavo Kivi*.—Hyväksyttäneen? Ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Seuraa *menettely tapavalio*kunta. Järjestävä valiokunta ehdottaa siihen, sen mukaan kuin valiokunnalle on ehdokkaita nimetty, seuraavat toverit: *Janne Hakulinen* Helsingistä, *Kaarlo Hämäläinen* Viitasaarelta, *Taavetti Jäntti* Kaustisista, *Erkki Lindfors* Tampereelta, *Vilho Rantanen* Porista, *Oskari Lyytikäinen* Turusta, *Aukusti Kunelius* Ylivieskasta sekä puoluetoimikunnasta asiantuntijajäsenenä *Unto Varjonen* ja *K.-A. Fagerholm*. Kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimisi *Hakulinen*.—Ehdotus hyväksyttäneen? Ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: *Sääntövaliokuntaan* on ehdotettu: *Artturi Ranta*, Tampereelta, *Vihtori Fallila* Porista, *Rafael Paasio* Turusta, *Yrjö Laakkonen* Pielisjärveltä, *Onni Kokkonen* Säämingistä, *Lempi Lehto* Helsingistä, *Pauli Kuusela* Kuusankoskelta sekä puoluetoimikuntaa asiantuntijoina edustamaan *Aleksi Aaltonen* ja *Onni Hiltunen*. — Hyväksyttäneen? Ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: *Talous- ja raha-asiainvaliokuntaan:* *J. V. Lötjönen*, Säämingistä, *Kalle Matilainen* Ruokolahdelta, *Hannes Keurula* Suolahdelta, *Jalmari Kankaanpää* Jokioisista, *Lauri Kanervio* Vilppulasta, *Kalle Torvinen* Lappeenrannasta, *Valter Kuusela* Honkijähdelta sekä puoluetoimikunnasta *Rafael Rinne* ja *Martta Salmela-Järvinen*, puheenjohtajaksi *Lötjönen*.—Hyväksyttäneen? Ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: *Valistusasiainvaliokuntaan* ehdotetaan: puheenjohtajaksi *Otto Toivonen* Hämeenlinnasta ja jäseniksi *Arvo Ahonen* Viitasaarelta, *Sulo E. Mäkinen* Jämsästä, *Reino Hakala* Kokkolasta, *Onni Gröhn* siirtoväen yhtymästä, *Hannes Myöhänen* Keralvalta, *Erkki Laiho* Laitilasta sekä puoluetoimikunnasta *Atos Wirtanen* ja *Jorma Tuominen*. — Hyväksyttäneen? Ehdotus hyväksyttiin.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Keskustelu:

Unto Varjonen: Herra puheenjohtaja! Arvoisat puoluekokouksen edustajat!

Edessämme on puoluetoimikunnan toimintakertomus vuodelta 1945. Täten siirretään ainakin muodollisesti katsoen historiaan eräs taival puolueemme pitkää tietä. Olisi kuitenkin kovin uskallettua väittää, että tämä toimintakertomus voitaisiin sellaisenaan siirtää osaksi sitä historiaa, joka joskus tulevana vuosina puolueemme vaiheista näinä aikoina tullaan kirjoittamaan.

Me elämme keskellä suurta murroskautta. Viime vuoden tilille me voimme merkitä erään tämän murroskauden suuren tapahtumaan: natsi-Saksan ja sen liittolaisvaltojen kukistumisen. Se merkitsee erään maailmanhistoriallisen vaiheen loppua, mutta se merkitsee epäilemättä myös uuden vaiheen alkua. Murroskauden luonne ja merkitys tulee historiallisessa mielessä selväksi vasta sitten, kun me selvästi kykenemme näkemään, mikä astuu hävitetyn ja murskatun tilalle. Juuri tämän oleellisen seikan näkeminen meiltä nyt puuttuu. Uuden maailmankuvan peruspiirteet ovat vasta hyvin vaivallisesti hahmoitellut.

Tällaisina aikoina on luonnollista ja tärkeätäkin, että pyritään tekemään todennäköisyyslaskelmia ja johtopäätöksiä tapahtuneen ja juuri tapahtumassa olevan perusteella. On myöskin selviö, että mielipiteet tällaisissa asioissa poikkeavat suuresti toisistaan. On totta, että politiikka on suuressä määrin tulevan kehityksen varaan laskemista, mutta myös yhtä totta on, että väärät laskelmat ja oletukset auttamattomasti johtavat myös väärään politiikkaan. Viime aikoina on usein toistettu, että Suomen kansalta puuttuu ulkopoliittista silmää ja kansainvälisen politiikan tuntemusta. Tässä arvostelussa on epäilemättä perää. On kuitenkin sanottava, että on tuskin oikeutettua sen perusteella uskoa, että tuota oikeata arvostelukykä olisi nimenomaan niillä, jotka ovat nostaneet tänä aikana harveilleen viisauden manttelin kysymyksen ollessa menneistä asioista. Maailmanhistoriallinen karuselli — jos niin voi sanoa — on pyörähtänyt vasta puoli kierrosta. Toiset ovat sinkoutuneet alas jo tämän puolen kierroksen kestäessä, mutta toisaalta kovin monet istuvat itsetyytyväisinä puuhevostensa selässä luullen, että he ovat ajaneet jo koko kierroksen. Vauhti on pannut heidän päänsä pyörälle, ja he kieltäytyvät uskomasta, ettei heillä vielä ole oikeutta astua alas koko kierroksen kunnialla ajaneina voittajina.

Meidänkin maamme osalta on valittaan todettava, että maailman-

tilanteen tasapainoon saattaminen on kohdannut suuria vaikeuksia. Puhumattakaan niistä henkisistä ja aineellisista problemeista, jotka pahasti jäytävät ihmiskunnan elämää ja joiden seurauksia me emme vielä voi aavistaakaan, on puhtaasti poliittisten, kansainvälisten neuvottelupöytien ääressä tapahtuvien ratkaisujen viivästyminen merkille pantavaa. Juuri tänään pitäisi suurvaltojen ulkoministerien kokoontua Pariisiin yrittääkseen aikaansaada ratkaisua edes pääkysymyksiin. Me toivomme tietysti hartaasti parasta, mutta me emme voi olla toteamatta pessimismiiä, jolla kysymykseen puolelta ja toiselta suhtaudutaan.. Itse asiassa me tiedämme ainoastaan, mitkä vallat ovat sodan voittaneet, mutta minkälaiset olosuhteet maailmassa ovat voittaneet, se seikka on yhä edelleen kysymysmerkinä, johon fraasit fascismista ja demokratiasta eivät valaistusta tuo.

Me suomalaiset emme pääse suuriin maailmanpoliittisiin ratkaisuihin vaikuttamaan. Meidän on tyydyttävä omalta osaltamme tekemään johtopäätöksiä ja ratkaisuja. Velvoituksemme ovat sinänsä selvät. Tuskin on olemassa vähäisintäkään erimielisyyttä siitä, että meidän on tunnollisesti ja rehellisesti täytettävä Neuvostoliiton ja Yhdistyneiden Kuningaskuntien kanssa tehdyn välirauhansopimuksen ehdot. Ei liene ainakaan sosiaalidemokaattien keskuudessa eroavia mielipiteitä ulkopoliittikkamme yleisestä suunnasta: elinkysymyksenämme on huolehtia siitä, ettei maassamme esiinny tai maatamme voida käyttää hyväksi Neuvostoliiton turvallisuutta ja sen etuja vaarantavassa politiikassa. Tämä lienee peruskysymys, josta ei ole lupa tinkiä. Viime vuoden aikana ja edelleen tänä vuonna on käytetty sanontaa »hyvien ja luottamuksellisten suhteiden luominen Neuvostoliittoon» siksi paljon, että lause on jo tullut kuluneeksi. On kuitenkin todettava, että tämä sanonta on kovin tulkinnanvarainen ja sen vuoksi myöskin vaarallinenkin. Eräiden mielestä meidän olisi esiinnyttävä jonkinlaisena hovinarrina, jonka velvollisuutena on hyvittää mahtavaa valtiastaan. Toisten mielestä riittää välirauhansopimuksen eräänlainen juriidinen tulkinta. Vallitsee erittäin suuri käsitteiden sekaan- nus yritettäessä löytää oikeata linjaa valtiona ja kansana suhteessamme Neuvostoliittoon. Tuskinpahan aikaisemmasta historiastamme tai edes kansainvälisen politiikan virallisesta sanastosta löytyykään käsitettä tätä suhdetta merkitsemään. Hyvien ja luottamuksellisten suhteiden kehittäminen on aina molemminpuolinen asia. Jos Suomen kansa haluaa pitää kiinni kansallisesta olemassaolostaan ja omasta elämänmuodostaan, on heikommalle ja voitetulle sopiva nöyrymielisyyskin pidettävä määrättyissä rajoissa. Luulisin, että tämä on se linja, jota ainakin suurin osa puolueemme jäsenistöstä haluaa noudatettavan.

Niin kulttuuri- kuin taloudellisistakin syistä johtuu, että meidän maamme pyrkimyksenä on säilyttää ja edelleen kehittää suhteitamme pohjoismaihin ja yleensä läntisiin maihin. Tässä suhteessa puolueellamme on ollut ovet avoimina. Meillä on ollut ilo solmia jälleen entiset läheiset suhteet kaikkiin Pohjoismaihin. Meillä on ollut tilaisuus osallistua myös koko maailman sosiaalidemokratiaa käsittävään yhteistyöhön. Eräänä merkinä tästä yhteistyöstä on se runsas ulkomaisten kutsuvieraiden joukko, joka meillä on tilaisuus täällä nähdä tai joita me vielä odotamme. Näissä kanssakäymisissä puolueemme ja sen edustajat on vastaanotettu sellaisina kuin he ovat. Puolueemme politiikkaan ja kannanottoihin ei ulkopuoliselta taholta ole pyritty vaikuttamaan eikä arvostelua sitä vastaan suunnattu. Tällaisessa hengessä tapahtuvassa kansainvälisessä yhteistyössä on tietysti helppo olla mukana.

Tässä yhteydessä lienee tarpeetonta puuttua laajemmalti kansainvälistä politiikkaa tai meidän maamme ja puolueemme suhdetta ulospäin koskeviin seikkoihin. Niiden huomioonottaminen tulee välttämättömäksi käsiteltäessä kysymyksiä, jotka ainakin muodolliselta kannalta ovat sisäpoliittisia.

Kaksien vaalien suorittaminen viime vuonna tuotti jo sinänsä puolueellemme ja sen järjestöille runsaasti työtä. Paitsi niiden teknillistä järjestelyä vaativat myöskin niihin liittyvät poliittiset kysymykset vakavaa huomiota osakseen.

Eräänlaista jännittyneisyyttä toi vaalien toimeenpanoon, valtiollisten vaalien toimeenpanoon, puolueemme osalta kysymys vaaliliitosta uudelleen maan pinnalle nousseen kommunistisen puolueen ja sen täytejärjestön SKDL:n kanssa. Tuo kysymys tuli virallisesti esille puolueemme piirissä heti vuoden alkupäivinä kolmen puolue-toimikunnan silloisen jäsenen, J. W. Kedon, Mauno Pekkalan ja K.-A. Fagerholmin tehdessä asiasta ehdotuksen. Puoluetoimikunnan enemmistö suhtautui kuitenkin epäilevästi asiaan. Sen mielestä ei ollut viisasta tehdä suoranaista tarjousta asiassa, koska epäiltiin, että kommunistiselta taholta tultaisiin asettamaan ehtoja, joita puolueemme ei voinut tai halunnut täyttää. Jos taas puolueemme tällä tavoin olisi ilmaissut halunsa ja pyrkimyksensä vaaliliittoon, olisi hankkeen tyhjiin raukeaminen ilman muuta lavastettu noista kommunistien taktillisesti edullisesti valitsemista ehdosta riippuvaksi. Täten puolueemme olisi auttamattomasti menettänyt puhevaltansa koko asiassa.

Puoluetoimikunta tyytyikin tässä vaiheessa valitsemaan pienen neuvottelukunnan tunnustelemaan maaperää. Kommunistisella taholla ei kuitenkaan haluttu tätä neuvottelumahdollisuutta käyttää, vaan

SKDL:n nimissä lähetettiin puoluetoimikunnalle varsin propaganda-sävyyn laadittu n.s. »tarjous», joka julkaistiin sanomalehdissä, ennen kuin se oli ehtinyt edes puoluetoimikunnalle saapua. Täten osoitautui oikeaksi epäily, että kommunistit eivät halunneetkaan neuvotella kysymyksestä tasapuolisessa ja sovinnollisessa hengessä, vaan että asiasta haluttiin tehdä pelkkä vaalipropagandavaltti. Vaikka mainitun »tarjouksen» ehdot olivat mahdollottomat puoluetoimikunnan hyväksyä jo edellisen puoluekokouksen kannan huomioonottaen, asettui voimakas vähemmistö puoltamaan tarjouksen hyväksymistä, se hylättiinkin ainoastaan yhden äänen enemmistöllä. Mikä lopullisesti vaikutti puoluetoimikunnan vähemmistön eräässä mielessä valankumoukselliseen kantaan, on ainakin allekirjoittaneelle tietymättömtä. Teidän vain, että ainakin eräät tuon vähemmistön jäsenistä, joista osa jo on puolueemme ulkopuolella, pitivät alussa ehtoja mahdollottomina hyväksyä, mutta muuttivat sitten äkkiä kantaansa. Asian käsittely oli puoluetoimikunnassa varsin ikävä. Puoluetoimikunnan enemmistöä pyrittiin painostamaan m.m. sillä, että vaaliliittotarjouksen hylkääminen aiheuttaisi maan miehityksen, esitettiinpä väitteitä siitä, että yli 30 divisioonaa jo oli rajoilla tällaisten mahdollisuuksien varalta. Omalaatuisena painostuskeinona on syytä merkitä aikakirjoihin seuraavanlainen poliittinen veto — en minä kerro tätä tapausta suinkaan kerratakseni niitä, vaan antaakseni kuvan siitä, minkälaisissa olosuhteissa tuona aikana ns. politiikkaa harjoitettiin. Eräs varsin näkyvällä paikalla oleva puolueemme jäsen — niin ainakin luotettavilta tuntuvat tiedot kertovat — toimitutti erääseen ruotsinmaalaiseen lehteen kirjoituksen, jossa vaaliliiton välttämättömyyttä todisteltiin eräiden poliittisten piirien itselleen luoman tilannekuvan pohjalla. Tämä kirjoitus toimitettiin sitlen myöskin sellaisenaan erääseen helsinkiläiseen päivälehteen, joka julkaisi siitä otteen muka Ruotsista puhelimitse tiedoitettuna. Lehtileikkele esitettiin sitten myös puoluetoimikunnassamme, joka juuri käsitteli vaaliliittokysymystä, ja selitettiin se erittäin arvovaltaiseksi, asiantuntevaksi ja Suomen auttamismielessä tehdyksi ruotsalaiseksi lausunnoksi. Asiasta kehittyi kuitenkin lehtiskandaali, kun ruotsalaisten lehtien tänne saavuttua todettiin, että tuo kirjoitus oli julkaistu varsin vaatimattomalla paikalla ja lyhennettynä niin onnettomasti, että siitä kokonaan puuttui se kohta, joka Suomessa oli julkaistu ja johon oli pantu erikoista painoa.

Valtiollisten vaalien yhteydessä puututtiin puolueen vaalijärjesteyihin ulkoa päin sikäli, että silloinen pääministeri vaati hallituksen nimissä eräiden puolueemme jäsenten vetäytymistä syrjään ehdokaslistoilta. Tämä kehoitus tarkoitti epäilemättä ensisijaisesti toveri

Tanneria. Tietämäni mukaan hänellä oli alun perin tarkoitus olla asettumatta ehdokkaaksi eduskuntavaaleissa, mutta tämän kieltäytymisen teki käytännöllisesti katsoen mahdottomaksi se, että eräät puolueemme uiko- ja sisäpuolella olevat piirit kävivät intohimoista ajojahtia häntä vastaan vaaten hänen syrjään vetäytymistään. Kieltäytyminen puolueäänestykseen osallistumisesta olisi katsottu noissa oloissa törkeässä äänensävyssä käydyn ajohadin ja vaatimisen noudattamiseksi ja avannut portit vastaavanlaiselle menolle myös muihin puolueemme jäseniin nähden. Pääministerin kehoitus kohdistui asianomaisiin itseensä, joten puoluetuomikunta ei ottanut kysymyksessä mitään kantaa puolesta tai vastaan, vaikka sitäkin puoluetuomikunnassa, nimittäin ensin mainittua, vaadittiin.

Vaalien näissä merkeissä suoritettut alkuvalmistelut johtivat eräänlaiseen hajaannukseen puolueemme piirissä, kuten kaikille on hyvin tunnettua. Puoluetuomikunnan jäsen Mauno Pekkala ja varajäsen J. W. Keto, joka noihin aikoihin ennusteli puolueellemme nopeata lakkautusta, siirtyivät SKDL:oon, ja puolueenuevosto suoritti sitten puoluetuomikunnan täydennyksen.

Valtiolliset vaalit merkitsivät puolueemme osalta vaalitappiota. Kommunistien johtama SKDL onnistui keräämään puoleensa sen sodanjälkeisreaktion, joka kaikissa maissa — vaikkakin eri muodoissaan — on syntynyt ja joka kaikissa sodanjälkeisissä vaaleissa on koitunut jonkin määrätyn suunnan tai puolueen hyödyksi. Vaaliliittokysymyksessä esiintyi kommunistisella taholla ja puolueemme laitamilla jälkikritiikkiä, jossa väitettiin, että vaaliliittokysymyksen raukeaminen oli sosiaalidemokraattien syytä ja että vasemmisto olisi saanut eduskunnassa enemmistön, jos vaaliliitto olisi aikaansaatu. Viimemainittukin väite on luonnollisesti väärä, koska kylmillä numeroilla voidaan osoittaa, että porvarillisilla puolueilla oli ehdoton äänen enemmistö. Sitä paitsi väite, että sosiaalidemokraattien ja kommunistien vaaliliitto lisäisi vasemmiston yhteistä äänestäjämäärää, on tuskin asiallisilla syillä perusteltavissa, päinvastaisen tuloksen ollessa todennäköinen.

Se seikka, että puoluetuomikunta yksimielisesti teki SKDL:lle tarjouksen vaaliliiton aikaansaamisesta kunnallisvaaleissa, on järjestöväen keskuudessa myöhemmin saanut osakseen paljonkin arvostelua. On sen vuoksi syytä huomauttaa muutamista seikoista.

Periaatteelliselta kannalta on vaaliliittokysymys tietysti erilainen valtiollisissa kuin kunnallisissa vaaleissa. Yhteisrintaman löytäminen kommunististen työläisten kanssa kunnallispolitiikassa ei tunnu olevan ylivoimaisen vaikea tehtävä. Erityisen painavana seikkana on syytä mainita, että puoluetuomikunnan arvioinnin mu-

kaan kunnallisvaaleja ei ilmeisesti tuossa vaiheessa olisi voitu puolueemme osalta kunnollisesti hallita, jos SKDL:n todennäköisesti myöhemmin tekemä ainakin propagandallinen tarjous olisi hylätty. Oli pelättävissä, että puoluekuria olisi liian lukuisissa tapauksissa rikottu. Haluttiin tavallaan kiirehtiä tosiasioiden edelle. Kolmas ja hyvin tärkeä seikka arvioinnissa oli se, että haluttiin mahdollisimman laajoille puoluepiireille käytännössä osoittaa, mitä vaaliliitto todellisuudessa merkitsee. Täten toivottiin voitavan ehkäistä myöhempiä aikoja silmälläpitäen vaarallisten harhakuvitelmien henkiinjäänti. Nyt tuo opetus on myös saatu. Kertomuksen liitteenä olevasta virallisesta vaalilastosta voi jokainen todeta muutamia tosiasioita: 1) vaaliliitosta huolimatta vasemmiston äänimäärä suhteessa porvarillisiin ryhmiin ei valtiollisiin vaaleihin nähden ole kasvanut, vaan päin vastoin laskenut, 2) sosiaalidemokraattien asema ei suhteessa SKDL:oon ole parantunut, vaan pikemminkin huonontunut. Täysin täsmällistä kuvaa ei voida saada, koska vaaleissa syntyi siksi paljon sekalistoja, joiden puolueväristä on jokseenkin mahdoton saada yksityiskohdissaan selvää. Mahdollisesti sosiaalidemokraatit ovat niukkana enemmistönä, mahdollisesti niukkana vähemmistönä. Joka tapauksessa näyttää selvältä, että sosiaalidemokraatit menettivät huomattavia äänestäjämääriä olemalla vaaliliitossa kommunistien kanssa. Näin on laita erityisesti asutuskeskuksissa, joissa on huomattava määrä niin ruumiillisen kuin henkisenkin työn tekijöitä, jotka äänestävät sosiaalidemokraatteja, mutta jotka tuntevat kammaa kommunisteja kohtaan. Edelleen saatiin se opetus, että vaaliliitossa oltaessa listojen asettelu välttämättömän äänien keskityksen aikaansaamiseksi muodostuu epäedulliseksi ja epädemokraattiseksi.

Jos ja kun nyt kysymys vaaliliitosta nähdään laajoissa puoluepiireissä oikeassa valaistuksessa, voidaan kunnallisvaaleissa katsoa joka tapauksessa saavutetun vaalivoiton.

Kysymys yhteistoiminnasta ja suhtautumisesta muihin puolueisiin on viime vuoden aikana esiintynyt monissa muodoissa ja puolueemme taholta tarkkaa arviointia vaativina. Mitä ensinnäkin tulee parlamentaariseen yhteistoimintaan, on puoluetoimikunnalla ollut varsin vähän asian kanssa tekemistä. Kysymyksen jonkinlaisesta yhteistyösopimuksesta SKDL:n kanssa tullessa kommunistien johdon toimesta esille viime keväänä, asiaa käsiteltiin yhdessä puoluetoimikunnan kokouksessa. Äänestyksen jälkeen puoluetoimikunta päätti suosittella eduskuntaryhmälle tällaiseen julistukseen menemistä. Maalaisliiton mukaan ottamisesta julistukseen ei puoluetoimikunta ollut virallisesti edes tietoinen. Puoluetoimikunnassa ei kenelläkään ollut sanottavasti

huomautettavaa itse julistusta vastaan, sehän on tuskin pääosiltaan muuta kuin hätäisesti kirjoitettu lyhennelmä sos.-dem. puolueen lähiajan ohjelmasta. Kysymyshän ei kuitenkaan ole itse julistuksesta; tässä maailmassa on julisteltu kovin monenlaisia asioita monta moni-
tuista kertaa ilman mitään kummempaa tulosta. Alun perin oli kuitenkin selvää, että kommunistit taktillisten piirustustensa mukaisesti pyrkivät parlamentaariseen blokkimuodostelmaan ja sitä kautta, mikäli mahdollista, puolueblokkimuodostelmaan samaan tapaan kuin muissakin ns. itäisen piirin maissa. Tuollaisen blokin muodostamista, eivät puoluetoimikunnassa vähemmistöön jääneet pitäneet puolueemme kannalta edullisena, koska epäiltiin, että sitä tultaisiin käyttämään vapaasti ohi kirjoitetun tekstin. Näinhän onkin käynyt. Tuon pyhän kolmiyhteyden turvin maalaisliitto on onnistunut yleispoliittisia ratkaisuja voikilon hintaan vaihtamalla saavuttamaan etuisuuksia. Kommunistit ovat yrittäneet sen voimalla ostaa pääsylippua demokratian yrittitarhaan. Vasta viime aikoina on sillä taholla taas kaivettu julistus pöytälaatikosta ja valiteltu suuriäänisesti, että taantumuksellisten piirien jarrutuksen vuoksi sopimusta ei ole voitu toteuttaa. Ilmeisesti tuosta julistuksesta on nyt tarkoitus poimia asia kerrallaan ja vaatia kolmeen suureen vetoamalla sen toteuttamista juuri niinkuin kommunistit haluavat. Kun julistus on suoranainen asialuettelo, riittää tälläkin linjalla taktikointia pitkäksi aikaa. Onko tämä kolmiliitto ulkopoliittisista syistä välttämätön, se jääköön tässä arvioimatta. Epäilemättä sillä on valopuolensa parlamentaarisen työskentelyn kannalta, mutta niinkuin viime aikojen tapahtumista näkyy, julistusta voidaan myös käyttää nimenomaan ulkoparlamentaariseen toimintaan. Kokeemukset ovat jo nyt siksi opettavat, että ainakaan vapaissa oloissa elettäessä sosiaalidemokraattien kohdalta tulisi tuskin kysymykseen muu kuin yksi ratkaisu. Liittoutumasta irtisanoutuminen.

Kuten jo mainittiin, on SKDL:n taholta yritetty laajentaa parlamentaarista blokkia myös puoluejärjestöjä koskevaksi. Sen esityksestä käyttiinkin viime syksynä ja talvikautena eräitä neuvotteluja sos.-dem. puolueen ja SKDL:n yhteistoiminnan tiivistämiseksi. Nämä neuvottelut ovat kuitenkin käytännöllisesti katsoen ajautuneet karille siitä syystä, että sos.-dem. puolueen taholta esitettyjä vaatimuksia järjestöllisestä selvyydestä ja solutustoiminnan lopettamisesta ei kommunistisella taholla ole oltu halukkaita täyttämään. Kun pohjana täten on ollut puoluetaktillisten etujen tavoittelu toisen puolueen kustannuksella, ei neuvottelujen epäonnistumista sovi ihmetellä.

Samaan ryhmään kuuluu myös kysymys puolueemme omista toimenpiteistä solutustoiminnan lopettamiseksi. Tällöin on pyritty ensisijaisesti siihen, että yhdistysten ja toisin sanoen talojen valtauspyrki-

mykset ehkäistään erottamalla jäsenyydestä johonkin muuhun puoluejärjestöön kuuluvat sekä kieltämällä heiltä pääsy perusjärjestöihimme. Tässä suhteessa perusjärjestöt eivät kuitenkaan usein ole olleet riittävän valppaita. Sitä paitsi on eräitä yhdistyksiä jo alun perin ollut SKDL:oon taipuvien jäsenten käsissä. Puoluetoimikunnan ja puolueuuvoston kannanmäärittelyjen mukaisesti on tuollaisiin vieraisiin käsiin joutuneisiin yhdistyksiin katkaistu viralliset puolue-suhteet, joten ne ovat jääneet puolueemme kannalta »villeiksi». -Lopullista ratkaisua näiden yhdistysten suhteen ei ole katsottu aiheelliseksi esittää edes tälle puoluekokoukselle.

Hallituskysymyksen yhteydessä viime vuoden huhtikuussa puoluetoimikunta joutui uudelleen ottamaan kannan niihin entisiin sösiaali-demokraatteihin nähden, jotka olivat siirtyneet SKDL:oon. Hallituksen muodostaja Paasikivi esitti aluksi, että Pekkala ja Svento olisi katsottava hallituksessa sosiaalidemokraattien edustajiksi, ja tällä edellytyksellä puolueemme saisi viisi paikkaa hallituksessa. Tähän "puoluetoimikunta ei luonnollisestikaan voinut suostua ja asian selosti pääministeri Paasikivelle alun perin puoluetoimikunnan puheenjohtaja. Kun myöhemmin ministeri Wuoren lähdettyä Lontooseen tuli esille hallituksen täydentäminen, osoittautui, ettei tässä suhteessa haluttu noudattaa sos.-dem. eduskuntaryhmän mieltä. Ryhmä teki useaan otteeseen päätöksen siitä, että Wuoren seuraajaksi pidettiin sopivimpana kansanedustaja Onni Peltosta. Vasta pitkän viivyttelyn jälkeen ja eräänlaisena hyvittäjäisenä tähän lopulta suostuttiin. Vakavimman ilmenemismuotonsa nämä taipumukset sivuuttaa eduskuntaryhmän ja puoluetoimikunnan toivomukset saivat kui enkin viimeistä hallitusta muodostettaessa, jolloin hallituslista kuten tunnettua sosiaalidemokraattien osalta pantiin kokoon pienen sisärenkaan toimesta, sisärenkaan, jossa kukaan sosiaalidemokraatti ei tunnusta olleensa mukana. Tämä kysymys kuuluu kuitenkin jo tämän vuoden puolelle.

Puoluetoimikunta määritteli kantansa esiintyneisiin ulkoparlamentarisiin menettelytapoihin sotasyllisyyskysymyksen yhteydessä toimeenpantujen torikokousten johdosta. Puolueen jäseniä kehoitettiin olemaan niihin osallistumasta. Sama selvä kannanotto otettiin myöskin tämän kuukauden alussa kommunistien toimesta järjestettyihin liikehtimisiin.

Ehkä vaikeimpia ristiriitoja maassa ja myös puolueemme keskuudessa aiheutti viime vuonna sotasyllisyyskysymys. Tässä yhteydessä on mahdollista ja tarpeellista palata tähän merkitykselliseen ja monisyiseen kysymykseen. Varsinkin on toivottavaa, että edes tässä kokouksessa vihdoinkin päästäisiin sota-ajan politiikan selvittämisestä.

Esitettäköön kuitenkin muutama sana puolueemme ja puoluetoimikunnan piirissä esiintyneiden erimielisyyksien taustasta.

Erimielisyyttä ei esiintynyt siitä, etteikö maamme olisi noudatettava niitä päätöksiä ja ohjeita, joita sodan voittajavallat asiassa olivat antaneet tai antoivat. Kritiikki suuntautui siihen tapaan, jolla hallitus asian lainsäädännöllisesti ratkaisi. Prosessille haluttiin sekä hallituksen toimenpitein että erilaisen propagandan avulla antaa se luonne, että kysymyksessä oli tosin itse sotasyllisten rankaisemiseen nähden kansainvälispoliittinen, mutta syyllisten merkitsemiseen nähden sisäinen luonne. Asian jouduttua pois laillisuuden pohjalta oli alun pitäen myös selvää, että Väinö Tanner haluttiin saada myös tuomittujen joukkoon. Se, että asioiden olisi annettu mennä menojaan, olisi auttamattomasti johtanut sen kuvan syntymiseen suurten joukkojen keskuudessa, että tämä puolueemme takavuosien keskeinen henkilö oli Suomen kansan kannalta ns. sotasyllinen. Siten olisi annettu isku puolueellemme ja laskettu psykologinen pohja jatkuvalla taistelulle sitä vastaan sotasyllisyyskysymyksen merkeissä. Puolueemmekin piirissä toimeenpannun oppositiotoiminnan ansiota ainakin osaksi on, että asioiden todellinen luonne on paljastunut kaikille ajatteleville kansalaisille ja yleisen mielipiteen huomioinnotta on käynyt mahdottomaksi jatkaa hyökkäystä edelleen puoluettamme vastaan tämän kysymyksen tiimoilta. Nähdäkseni sotasyllisyyssoikeudenkäynti uhkaavasta alustaan huolimatta muodostui voitoksi puolueellemme.

Puolueemme järjestölliseen toimintaan en tässä yhteydessä puutu, varsinkaan, kun tärkeintä puolta siitä tullaan täällä erikseen käsittelemään valistus- ja kasvatustoiminnan kohdalla. Totean kuitenkin lopuksi, että puolueemme päättävältäelinten toimintaa on kuluneena kautena jäytännyt ja vaikeuttanut puolueen piirissä virinnyt ryhmäpolitiikka. Tämä on ollut omiaan herättämään epäluuloja ja luottamuksen puutetta. On luonnollista, että luottamusta ei ole omiaan lisäämään se, että puolueen piirissä esiintyy enemmän tai vähemmän organisoituja ryhmiä, jotka hyväksyvät itselleen erillisiä menettelytapaohjeita ja erikoiskannanottoja. Se on ennen kaikkea tehnyt yhtenäisten puoluetaktillisten linjojen noudattamisen mahdottomaksi. Tehdyt viralliset päätökset eivät ole pitäneet, vaan puoluetoimikunnan jäsenetkin ovat katsonneet suunnalla jos toisellakin voivansa toimia oman harkintansa tai oman ryhmänsä päätösten mukaisesti. Tästä aiheutuu puolueen toiminnalle haparoinnin ja epävarmuuden kuva, jota vastustajat ovat käyttäneet hyväkseen ja joka on ollut omiaan vähentämään luottamusta puolueeseen. Puoluetoimikunta ja hallituksessa olevat edustajamme ovat myös toimineet usein ikään

kuin eri aaltopituuksilla, toisistaan välittämättä ja toisiaan kunnioittamatta. Tällaisen asiointilan jatkuminen saattaa muodostua koko puolueellemme ratkaisevan kohtalokkaaksi. Keskinäiset epäluulot johtavat ikäänkuin jonkin keskipakoisvoiman vaikutuksesta äärimmäisyyksiin puolella ja toisella ja aiheuttavat harkitsemattomia otteita.

Tämä puoluekokous on kutsuttu koolle ennen kaikkea yhtenäisyyden palauttamiseksi puolueeseen. Tämä seikka onkin puolueemme tämänhetkiselälle tilalle oleellisen tärkeätä. Sen edellytyksenä on keskinäisen luottamuksen ja toveruuden aikaansaaminen, oli se sitten toteutettavissa ns. enemmistön tai vähemmistön edustaman yleisen ajatussuunnan pohjalla. Minä toivon omasta puolestani, että tämä puoluekokous tässä suhteessa löytäisi oikeat menettelytavat ja oikeat keinot.

K.-A. Fagerholm: Hyvät puoluetoverit! ➡ Puoluekokousta, joka nyt on alkanut varsinaisen työnsä, on joka taholla odotettu suurella mielenkiinnolla, ellen sanoisi jännityksellä. Luulen, että voidaan sanoa, että määrätyllä taholla toivotaan, että tämä kokous aiheuttaisi uutta hajaannusta puolueemme piirissä. Mutta olen myöskin vakuutunut siitä, että kaikki todelliset sosiaalidemokraatit toivovat sydämestään, että tämä puoluekokous voisi sulattaa yhteen puolueemme, jotta siitä jälleen tulisi maamme sosiaalidemokraattien ainoa poliittinen järjestö. Omasta puolestani kuulun niihin, jotka katsovat, että puolueen keskuudessa ilmenevät mielipide-eroavaisuudet eivät ole niin suuria, että yksimielisyyttä olisi mahdollonta saavuttaa. Luonnollisesti on yksi ja toinen meistä edellisen puoluekokouksen jälkeisenä aikana taistelun tiimellyksessä sanonut kovan sanan, mutta olen varma siitä, että näin on -tapahtunut rakkaudesta puoluetta kohtaan, jolla on takanaan niin kunniakas historia ja joka on ainoa puolue, jossa katson voivani harjoittaa poliittista toimintaa.

Meidän tulisi koettaa tehdä kaikkemme, jotta vastustajiemme toiveet lisääntyneestä hajaannuksesta joutuisivat häpeään ja sen sijaan meidän aatetovereittemme, puolueen jäsenten, toiveet täyttyisivät. Tällä puoluekokouksella on erikoisen suuri vastuu, ja jokaisen puoluekokouksen osanottajan tulee koettaa toimia kokoavassa ja rakentavassa hengessä. Sen vuoksi luulisin olevan onnellisinta, jos yrittäisimme välttää repivää kiistelyä siitä, mitä on tapahtunut sen jälkeen kun viimeksi olimme kokoontuneet puoluekokoukseen, ja jos voisimme kokonaan sivuuttaa ne onnettomat vuodet, jotka edellsivät viime puoluekokousta. Koetan omasta puolestani seurata tätä suuntaa.

Kun olen nyt pyytänyt puheenvuoron puoluetoimikunnan kertomuksen käsittelyn yhteydessä, en tee sitä syventyäkseni kaikkiin

yksityiskohtiin. Kiistaton tosiasia on, ettei yhteistyö puoluetoimikunnassa ole ollut niin hyvä kuin toivottavaa olisi. Tahdon tunnustaa, että olen monesti mennyt puoluetoimikunnan kokouksiin haluttomutta tuntien ja että monet kokoukset ovat jättäneet jälkeensä ikävän sivumaun. Ei ole tunnettu kyllin luottamusta toisiaan kohtaan ja usein on puoluetoimikunnan kokouksissa esiintynyt eräänlaista kulkimukkuutta. Kaikilla tahoilla ei ole ollut hyvää tahtoa tasoittaa ja yhdistää mielipide-eroavaisuuksia. Tällä en tahdo sanoa, että puoluetoimikunnan tulee olla täysin yksimielinen kaikissa esille tulevista asioissa. Elävässä poliittisessa puolueessa tulee aina olemaan mielipide-eroavaisuuksia varsinkin kysymyksen ollessa taktillisista kysymyksistä. Mutta on kuitenkin oikeus vaatia, että kaikki puoluetoimikunnan jäsenet ja varsinkin puoluetoimitsijat tekevät kaikkensa yhteisen linjan löytämiseksi. Näin ei ole aina tapahtunut ja sen vuoksi on yhteistyö tänä aikana ollut puutteellista ja luonut tarpeettoman suuria kuiluja. Maaseudun taholta on usein sanottu, että vain herroilla Helsingissä on henkilökohtaisia riitoja (Kokouksesta: Oikein!), mutta asia ei kuitenkaan ole aivan näin yksinkertainen. Useimmiten on kuitenkin kysymys todellisista mielipide-eroavaisuuksista ja puolueen politiikasta. Itse asiassahan ei ole niin-merkillistä ja paheksuttavaa, että erimielisyyttä on ilmennyt niin kriittisenä aikana, kuin missä olemme eläneet. Maallamme on ollut ja on vaarallinen asema. Meidän on täytynyt löytää poliittinen suunta, joka on yhtä aikaa ollut hyödyksi sekä maallemme että puolueellemme. Mielipiteet ovat mgnneet ristiin tämän linjan löytämisen suhteen.

Olen vakuuttunut siitä, että puolueen piirissä ollaan täysin selvillä siitä, että tärkein ulkopoliittinen tehtävämme on luoda ystävälliset ja luottamukselliset suhteet Neuvostoliittoon, mutta käsitykseni mukaan ei puolueemme ole onnistunut antamaan myönteistä panosta tässä suhteessa. Tunnettu asia on, että puolueemme vilpittömyyttä epäillään eikä se ole hyväksi maallemme eikä puolueellemme. Puolueemme tulee olla johtava puolue, kun on pantava toimeen, mitä puoluetoimikunnan kertomuksessa sivulla 5 ylhäällä sanotaan: »Maan on kyettävä sopeutumaan kansainvälisen tilanteen vaatimuksiin ja huolehdittava siitä, ettei sen politiikka joudu ristiriitaan suurvaltojen intressien kanssa. Täten nykyisyyden ja tulevaisuuden ydinkysymyksenä on myös meidän kannaltamme tarkoituksenmukaisten ja hyvien suhteiden luominen Neuvostoliittoon.» Meidän tulee olla selvillä siitä, että olisi onnettomuus maallemme, jos itäinen naapurimme saisi sen käsityksen, että vain kommunistit Suomessa tahtovat hyvää yhteistyötä itään päin. Kommunistithan edustavat vain vähän

yli 20 % kansastamme. Olen vakuuttunut siitä, ettei kommunismilla ole tulevaisuutta Suomessa. Meidän on selvitettävä itäiselle naapurillemme, että kansamme valtava enemmistö tädestä sydäimestään tahtoo lopettaa sen onnettoman politiikan, jota on noudatettu tässä maassa suhteessamme Neuvostoliittoon aina itsenäisyytemme aamunkoitosta saakka. Mutta jotta meidän onnistuisi saada itäinen naapurimme vakuuttuneeksi tämän pyrkimyksen vilpittömyydestä, on meidän pidettävä huoli siitä, ettemme itse poliittisten erehdysten kautta anna epäluulon aihetta. Tämä on etenkin sosiaalidemokraattisen puolueen velvollisuus maamme suurimpana puolueena.

Kysymys yhteistyöstä kommunistien kanssa on kuulunut viime aikojen suurimpiin ja vaikeimpiin kysymyksiin. Kuulun niihin, jotka katsovat, että olisi sekä sisä- että ulkopoliittisesti ollut viisasta yhtyä vaaliliittoon eduskuntavaaleissa 1945, mutta en ole kuitenkaan läheskään varma siitä, että tällainen vaaliliitto olisi tuottanut suuremman määrän edustajapaikkoja työväen puolueille yhteensä; kunnallista vaalit toivat tavallaan pettymyksen tässä suhteessa. Lisäksi muutti asiaa huomattavasti se tapa, jolla kommunistit ajoivat vaaliliittoasiasa eduskuntavaalien edellä esittämällä uhkavaatimuksen luontoisena ja julkituomalla jo ennen kun neuvottelu edes oli aloitettu, muutamia kohtia; joiden piti olla edellytyksenä vaaliliitolle. Kun myöhemmin on tilaisuus lausua mielipiteensä tulevaisuuden ongelmista tässä suhteessa, en puutu niihin nyt.

Ne neuvottelut laajennetusta yhteistyöstä, jotka mainitaan toimintakertomuksessa, ovat jo kauan olleet keskeytyksissä. Omasta puolestani olen katsonut, että puolueemme tulee suhtautua myöntämielisesti tällaiseen yhteistyöhön, kun ovat kysymyksessä työväenluokan yhteiset edut. Mutta tahdon voimakkaasti korostaa, etten tahdo luopua puolueemme itsenäisyydestä, yhtä vähän kuin olen kiinnostunut yhtenäisyyspuolueen muodostamisesta, toisin sanoen kommunistien ja sosiaalidemokraattien järjestöllisestä yhteenliittymästä. On nähty, että kommunistisen johdon uusista linjoista huolimatta käsityseroavaisuudet kuitenkin ovat melkoiset. Tosin katsovat kommunistit olevansa ainoita tosidemokraatteja maassamme, mutta tosiasia on, että kommunistien käsitys demokratian todellisesta sisällöstä näyttää olevan toinen kuin meidän sosiaalidemokraattien. Kommunistien taholta alulle pantu torikokousten sarja ja työmaaterrori sen yhteydessä osoittavat, että me katselemme asioita jonkun verran toisin kuin he. En tahdo yhtyä sellaiseen kansalaisten vapauksien ja oikeuksien rajoittamiseen, kuin kommunistien taholta viime aikoina on vaadittu. Emme ymmärrä vaatimusta lakkauttaa sanomalehdet, jotka uskaltavat esittää toisenlaisen käsityksen kuin meillä itsellämme sattuu olemaan.

En liioin luule, että demokratia voi juurtua poliisivaltioon. Ymmärrän vallan hyvin, että voi olla välttämätöntä kieltää joidenkin kuplettien esittäminen revyyteatterissa, jos ne vahingoittavat maan ulkopoliittisia etuja, mutta en ymmärrä, että silti olisi oikeus kieltää koko teatterin toiminta. Olen halukas antamaan siunauksen järjestöjen lakkauttamiselle, joiden voidaan osoittaa vähimmässäkään määrin olevan fascistisia tai jotka suhtautuvat vihamielisesti itään suuntautuvaan yhteistyöpyrkimykseen, mutta en hyväksy järjestöjen lakkauttamista epämääräisin perustein. Tässä maassa on aikaisempina vuosina tehty monia rikkomuksia painovapauden periaatteita vastaan. Täällä on yhdistysvapaus poljettu jalkojen alle. Mutta nyt, kun niillä, jotka aikaisemmin joutuivat näiden toimenpiteiden uhreiksi, on valta ja voima, ei heillä ole pienintäkään oikeutta syyllistyä samaan rikkomukseen. Missään tapauksessa he eivät saa sitä tehdä demokratian nimessä. Yleensä voidaan sanoa, että meidän päivinämme väärin käytetään demokratian nimeä liian paljon.

Kaikista näistä kommunistiseen politiikkaan kohdistuvista huomautuksista huolimatta olen kuitenkin edelleen sitä mieltä, että meidän sosiaalidemokraattien ei tule omaksua torjuvaa asennetta yhteistyöhön kommunistien kanssa, jos todella tahdomme järkevällä tavalla ratkaista edessä olevat pulmakysymykset. Mutta asiaan voin palata menettelytapaohjeiden yhteydessä.

Oli valitettavaa, ettei viime puoluekokous voinut lopullisesti järjestää kysymystä ns. kuutosten liittymisestä uudelleen puolueeseen. En tosin luule, että kaikki olisivat palanneet puolueen piiriin, mutta puoluekokouksen päätöksen saama muoto vaikutti sen, että sosiaalidemokraattisten kuutosten oli käytännöllisesti katsoen mahdotonta tulla uudelleen puolueeseen. Sen jälkeen siirtyi toinenkin ryhmä puolueen ulkopuolelle eduskuntavaalien yhteydessä 1945, mitä on myös syytä syvästi valittaa. Meidän täytyy tunnustaa, että puolueestamme on voimakkaasti isketty suonta viime vuosien aikana ja että me olemme menettäneet monia hyviä voimia. Tosin puolueemme on joukkoliike, mutta kuitenkin merkitsee puolueelle paljon, kun puolueen johtava kaaderi lyhyen ajan kuluessa on menettänyt aktiivisesta puolue-työstä niin monta miestä kuin on tapahtunut: Tanner, Pekkala, Wiik, Hakila, Svento, Keto ym. Puolueellamme ei ole koskaan ollut niin vähän johtavia persoonallisuuksia kuin viime vuosina. Tästä on ollut seurauksena — mm. tästä — että sekä puoluetoimikunnan että eduskuntaryhmän työ on ollut jossain suhteessa hapuilevaa ja epävarmaa, ja näin on käynyt juuri aikana, jolloin poliittinen tilanne on ollut erittäin vaarallinen ja huolestuttava.

Tiedämme, että monet niistä, jotka ovat joutuneet jättämään puo-

luen, edelleen ovat hyviä sosiaalidemokraatteja, ja meidän tulisi koettaa tasoittaa tietä heidän paluulleen puolueen keskuuteen. Että tämä ei tähän mennessä ole ollut mahdollista, ei kuitenkaan johdu yksinomaan meidän puolueestamme. Tapa, jolla Kedon lehti »Vapaa Pohjola» on kirjoittanut puolueestamme, on usein ollut niin hysteeristä ja sopimatonta, ettei se suinkaan ole ollut omiaan luomaan edellytyksiä yhtymiselle, eikä Kedon uuden puolueen perustaminen myöskään ole edistänyt tätä luonnollista pyrkimystä. Mutta kaikesta tästä huolimatta meidän tulee keskuudessamme vaalia sitä ajatusta, että kaikille sosiaalidemokraateille tässä maassa pitäisi olla tilaa samassa puolueessa. Emmehän voi ikuisesti antaa käsitystemme sotapolitiikasta ja Tannerista olla jonkinlaisena suunnan määräjänä. Oleellista kuitenkin on, että me voimme hyväksyä yhteisen puolueohjelman ja että keskitämme kaikki voimamme tämän toteuttamiseen. Meidän tulee koettaa tasoittaa mielipide-eroavaisuudet päivän politiikan taktillisista hienouksista, ja ennen kaikkea meidän on luovuttava siitä pahasta tavasta, että jos joku ns. enemmistön mies tai opposition mies esittää mielipiteitään tai ehdotuksiaan, heti epäilemme koiran olevan niihin haudattuna.

Puolueemme jäsenmäärä on suuresti kasvanut, nuorisoliittomme on työkykyisempi kuin koskaan aikaisemmin, meidän sosiaalidemokraattiset ammattiyhdistysmiehemme toimivat vireästi, kansan syvät rivit tukevat demokratiaan nähden omaksumaamme asennetta, lyhyesti sanottuna: sosiaalidemokratialla on suuret mahdollisuudet muodostaa, ei vain johtava työväenpuolue, vaan myöskin se puolue, joka määrää sen uuden Suomen suuntaviivat, joka rakennetaan maamme yli kulkeneiden onnettomuuksien jälkeen. Jos tämä puoluekokous saattaisi ratkaista tehtävänsä siten, ettei meidän tästä lähtien puolueen keskuudessa tarvitsisi puhua enemmistöstä ja oppositiosta, silloin olisi puoluekokous tehnyt suuren teon maan, kansan ja sosialismin hyväksi (Voimakkaita suosionosoituksia).

Tuominen: On todettava, että mitä lähemmäksi puoluekokousta on päästy, sitä suurempaa selkeytymistä periaatteellisissa linjoissa ja myös, mikä on erittäin tärkeätä, käytännöllisissä toimenpiteissä on ollut havaittavissa. Linjajakoisuus ei ole kuitenkaan niin selvä perusjärjestöissä kuin puolueen johtoelimissä: puoluetoimikunnassa ja puolueuustossa sekä osittain piiritoimikunnissa. Perusjärjestöjen taholla on tuotu monessa yhteydessä ilmi ihmettely siitä, että puolueemme johto ei ole voinut saada riittävää yhtenäisyyttä, usein suorastaan henkilökohtaisista syistä, joilla on ollut persoonallisen valtakamppailun leima. Opposition taholta on nähty suoritettujen valtiollisten ja kunnallisvaalien jälkeen, jotka päättyivät puolueemme kannalta

tappiollisesti, läheisempi yhteistyö kommunistisen liikkeen kanssa tarpeelliseksi sosiaalidemokraattisen puolueen vaikutusvallan ja kannatuksen lisäämiseksi. Selvään periaatteelliseen selvittelyyn kommunistisen liikkeen kanssa on opposition taholla myös varottu käymästä, koska on pelätty tällaisen sisäpoliittisen kannanoton heijastuvan epäedullisella tavalla ulkopoliitiikan alalla siinä arkaluontoisessa kansainvälisessä tilanteessa, jossa maamme tällä hetkellä on. Tällainen asioiden asettelu ei kuitenkaan ole oikea. Vaikka työväenpuolueiden tuleekin toimia parlamentaarisessa yhteistyössä suurten koko työväenluokkaa koskevien kysymyksen hoitamisessa, niin sittenkin puolueiden itsenäisyys ja riippumattomuus on säilytettävä niin oman puolueemme kuin kommunistisenkin puolueen osalta ja puolueellamme tulee jatkuvasti olla oikeus määrätä omasta politiikastaan.

Viime joulukuulla suoritettut kunnallisvaalit ovat eräänä osoituksena siitä, mihin liian pitkälle johdettu yhteistyö saattaa viedä. Useimmissa asutuskeskuksissa puolueemme kärsi silloin ilmeisen vaalitappion SKDL:n kanssa solmitun vaaliliiton takia. Valtiollisissa vaaleissahan puolueemme sai lähes 30,000 ääntä enemmän kuin SKDL, mutta suhde muuttui melkein päinvastaiseksi kunnallisvaalien aikana. On myönnettävä, että puoluetoimikunta erehtyi tekemään tässä kysymyksessä virheellisen päätöksen, jolla voi olla kantavuutta seuraavissakin vaaleissa. Mutta vaaliliittoa koskeva päätös oli yksimielinen ja puolueväkemme suhtautui melko yleisesti hyväksyvästi tehtyyn ratkaisuun, kunnes vaalien tulokset alkoivat selvitä.

Eräät viimeaikaiset tapahtumat ovat selvääkin selvemmin osoittaneet, millaisiin seurauksiin voidaan joutua, jos kommunistit saavat määräämisvallan, mihin he järjestelmällisesti pyrkivät yhteistoiminnassa. SAK:n vaalit kertovat kommunistien hyvin häikäilemättömistä toimenpiteistä ammatillisen liikkeen määräämisvallan saamiseksi haltuunsa, samoin torikokoukset niihin liittyvine työmaateroritaapauksineen siitä uudesta demokraattisesta ilmapiiristä, johon kommunistit ovat johdattamassa työväenliikettä ja koko yhteiskuntaelämäämme, jos he ratkaisevasti pääsevät vallan päälle. Nämä ja muut samanlaiset tapahtumat eivät houkuttele nykyistä läheisempään ja laajempaan yhteistyöhön sosiaalidemokraattisen ja kommunistisen liikkeen kesken, puhumattakaan siitä, että voitaisiin ajatellakaan järjestelmällistä yhteistyötä poliittisella alalla, jollainen esitys on tehty SKDL:n taholta. Tässä suhteessa puoluetoimikunnan esitys menettelytavaksi suhtautumisessa muihin työväestöä edustaviin poliittisiin ryhmittyksiin muodostaa perustan, jolla puoluetoiminnan tulee pysyä, jossa sosiaalidemokraattinen liike puolueena ja järjestönä voisi säilyttää itsenäisyytensä.

Me olemme täällä rakentamassa sosiaalidemokraattisen liikkeen tulevaisuuden perustaa. Tämä on meidän muistettava pyrkiessämme selvittämään asioita. Meidän tulee löytää toinen toisemme. Vain rinta rinnan kulkien voimme saada liikkeemme voimakkaaksi ja lujaksi (Suosionosoituksia).

Hakulinen: Minä olen hyvin iloinen toveri Fagerholmin lausunnosta, nimenomaan siltä osalta, jossa hän voimakkaasti korosti demokratiaa ja sen merkitystä. Olen myöskin iloinen hänen lausuntonsa siltä osalta, jossa hän käsitteli nimenomaan suhdetta kommunisteihin. Minullakin on syytä olla oppositiossa, jos niin voisimme sanoa. Lähinnä siinä mielessä, että maan hallituksessa ei ole hoidettu työväen asioita sillä tavoin, niinkuin pitäisi niitä hoitaa. Jokainenhan käsittää hyvin, että nykyiset hallitukset, joita meillä on muodostettu välirauhan-sopimuksen jälkeen ovat olleet heikkoja. Ne eivät ole voineet itsenäisesti ratkaista asioita. Aina on täytynyt kuulla, niinkuin sanotaan, isännän ääntä. Vaikka me ymmärtäisimme näitä yleisiä olosuhteita, niin moni sosiaalidemokraatti on sittenkin ihmetellyt sitä ryhdittömyyttä, jota monta kertaa meikäläisellä taholla on ilmennyt. Mm. sotasyllisyyksien käsittelyssä tämä hyvin voimakkaalla tavalla tuli esille. Minä ymmärrän kyllä joustavuuden, mutta jos se menee nuolemiseksi, niin se on minun mielestäni liikaa. Tähän ei tietenkään ole vähemmän vaikuttanut se, että itse hallitusten muodostaminen on sosiaalidemokraateille ollut sellaista hommaa, joka on vähän mairittelevaa. Kommunistithan ovat harjoittaneet yhtenäisyyttä nimenomaan sillä tavoin, että sen kaiken edellytyksenä on ollut se, että me teemme sen, mitä nämä käskivät. Ja valitettavasti on ilmaantunut hyvinkin paljon sellaisia, jotka mielellään ovat näin tehneet. Tästä johtuu-, että jo hallitusten muodostamisessa, kuten tämän kertomuksen eräältä osalta käy ilmi, kommunistit ovat voineet määrätä, ketkä ovat hyviä sosiaalidemokraatteja. Kuitenkin minun mielestäni tämä, jos mikään, on sellainen asia, joka lähinnä pitäisi kuulua meidän puolueellemme. Ikävintä hallitusten muodostamisessa on ollut myöskin se, että meikäläiset yleensä ovat ottaneet kaikkein vaikeimmat ministeriöt hoitoonsa, kun sen sijaan kommunistit ovat pyrkineet vain ottamaan paikkoja, joissa he voivat todellakin vaikuttavalla tavalla puuttua asioihin. Sellainen on mm. ollut sisäministeriö, joka on sellainen linja, jolla kommunistit ovat työskennelleet kaikissa niissä maissa, jotka ovat Venäjän naapureina. Sen kautta on päästy poliisilaitokseen ja lähinnä tietenkin ohraan, ja seuraukset ovat olleetkin sitten sen mukaiset. Mehän olemme joutuneet toteamaan, että nuuskijoita on kokouksissamme, ja yleensäkin me olemme joutuneet tilanteeseen, joka ei muistuta kovin paljon demokraattista valtiota.

Tästä politiikasta mielestäni ovat myöskin monet seuraukset näkyvissä.

Tällaisia ovat mm. komiteain asettamiset, joita hallitukset ovat asettaneet. Tavallisesti ne ovat olleet sen laatuisia, joihinka sosiaalidemokraatit useimmissa tapauksissa joko eivät ole kelvanneet ollenkaan, tai milloin niihin on otettu, silloin nämä ovat tavallisesti kulkeneet hyvin määrättyjä linjoja myöten. Tyypillinen näyte tästä politiikasta on nyt Uudenmaan läänin maaherran nimittäminen. Sosiaalidemokratinen puoluehan on maan suurin puolue tänäkin päivänä, mutta tästä huolimatta sillä ei vielä ole ainoatakaan maaherraa. Olisi nyt odottanut, että mekin olisimme saaneet oman maaherran. Mutta kuinka kävi? Hallitus yksimielisesti — niin kerrotaan — nimitti kommunisti Meltin. No entäs sitten Valtion Metallitehtaiden johdon nimittäminen. Metallityöväen liiton taholta, jossa sosiaalidemokraatit ovat ammattiyhdistysliikettä hoitaneet loistavasti, on pidetty hyvin tärkeänä, että siellä olisi nimenomaan Metallityöväen liiton edustaja. Ministeri Takki kuitenkin nimitti tähän kommunistin. Minun mielestäni ei tällainen politiikka ole oikein eikä se ole reilua toimintaa juuri taistelemaa ammattiyhdistysliikettä kohtaan nimenomaan sosiaalidemokraattien osalta.

Täällä on hartaasti toivottu, että nyt yleensä yritettäisiin näitä asioita selvittää mahdollisimman kiihottomasti, ja minä olen itse sen kannalla, mutta en minä sille mitään voi, että tilanne puoluetoimikunnassa, jos sitä noin asiallisesti katselee, ei ole ollut kaikkein parhaimpia. Minä jouduin itse näkemään erään surullisen näytelmän juuri tästä ja sen vuoksi minä olen sillä kannalla, että tässä asiassa nyt jotakin täytyisi tehdä. Tämä surullinen näytelmä oli juuri muutama päivä sitten, jolloinka kommunistit suunnittelivat noita torikokouksia. Puoluetoimikunta oli kutsunut myöskin sosiaalidemokraattisen ammattiyhdistys jaoston puoluetoimikunnan kokoukseen. Olimme jo aikaisemmin käyneet neuvotteluja kommunistien kanssa tämän kansallisen kokouksen hoitamiseksi, mutta valitettavasti niissä ei saatu minkäänlaista tulosta. Tässä kokouksessa jo sen henki, mikä siellä vallitsi, minun mielestäni oli juuri sellainen, että ei ole kummaa, jos puolue ei pääse eteenpäin. Tämä ilmeni myöskin näissä neuvotteluissa. Minusta tuntui kovin kaamealta olla sosiaalidemokraattina neuvotteluissa, joissa me olimme eri linjoilla, sillä toveri Wirtanen edusti sitä kantaa, että nyt on mentävä kaduille. Sen sijaan toveri Fagerholmin ansioksi ja kunniaksi on sanottava, että hän tässä asiassa varsin päättävästi esiintyi sillä linjalla, joka myöskin sitten vietiin oikealla tavalla voittoon. Tämä kurjuus, jos niin voisimme sanoa, minun mielestäni tuli oikeastaan näkyviin vasta sen jälkeen, kun puoluetoimikunta yksi-

mielisesti päätti, että meidän olisi saatava radioon jonkunlainen uutinen siitä, että sosiaalidemokraattinen puolue ei ole tämän hulina-homman kannalla. Minä näin selvästi, että puoluesihteerin yritti parhaansa saadakseen tämän uutisen radioon. Mutta kuinka kävi? Kallisen, joka on hallituksen jäsenenä, toimesta tämän uutisen lukeminen estettiin (Kokouksesta: Ohoh!). Minusta ei tällainen ratkaisu ollut mitenkään oikein. Sillä mitä voidaan vaatia enää tavalliselta työmieheltä, joka nyt joutuu työpaikassaan joka tapauksessa ratkaistaan kommunismin tai sosiaalidemokratian välillä, jos sosiaalidemokraattinen ministeri ei uskalla ottaa mitään kantaa. Sen vuoksi minun mielestäni ei ole oikein, että tällaisessa asiassa vetäydytään jonkun muodollisuuden taakse.

Kaikkea tätä katsellessa joutuu toteamaan sen, että meidän olisi päästävä määrätystä peruslinjoista yhteiseen tulokseen.

Mutta tämä yhtenäisyys ei sellaisenaan riitä, ellei siihen saada myöskin ryhtiä. Sillä eihän nyt paljonkaan tilannetta auta, jos meikäläiset voivat olla jostakin linjasta yhteisessä, omassa kokouksessaan yksimielisiä, mutta sitten, kun mennään neuvottelemaan kommunistien kanssa tai mihinkä elimeen tahansa, niin siellä edustetaan joko itseään taikka sitten ei välitetä minkäänlaisesta ryhmätoiminnasta. Tämän vuoksi tämän kokouksen tehtävänä mielestäni olisi menettelytapaohjeiden lisäksi myöskin vaatia puolueessa kuria, ei ainoastaan kuria puolueen jäseniltä, vaan myöskin puolueen johdolta ja niiltä miehiltä ja naisilta, jotka meitä edustavat eri paikoissa (Kokouksesta: Oikein! —• Hyvä!). Aikaisemminhan oli vielä jollakin tavalla ymmärrettävissä, että meikäläiset voivat olla jossakin komiteassa vaikkapa omalla kannallaan, kun oli vain kaksi puoluetta: porvarillinen puolue ja tämä työväenpuolue — ainahan ne jollakin tavoin erosivat toinen toisestaan, mutta nyt kun on kaksi työväenpuoluetta — ja taitaahan niitä olla jo neljäkin, ellen minä nyt väärin muista — niin kaikessa tällaisessa sekasotkussa liikkeessä kaiken edellytyksenä on tietysti tiukka ryhmätoiminta ja tiukka puoluekuri. Minä hartaasti toivoisin, että tässä puoluekokouksessa me voisimme ryhdistää puoluetta, voisimme saada siihen kuria ja voisimme saada siihen sellaisen johdon, joka todellakin yrittää tehdä parhaansa tämän maan työväenluokan puolesta (Voimakkaita suosionosoituksia).

Puheenjohtaja: Minä pyydän huomauttaa, että hyväksytyn työjärjestyksen mukaan puheenvuorot saavat kestää kymmenisen minuuttia ja kokouksen erikoisluvalla 15 minuuttia, joten pyydän keskustelua jatkettaessa huomioimaan tämän.

Karttaavi: Erimielisyyshän ei suinkaan ole sosiaalidemokraattisessa puolueessa mitään uutta eikä se ole edes mitään tavatonta. Se kuuluu

ikäänkuin luonnollisena osana meidän sosiaalidemokraattiseen puolueeseemme. Mehän olemme kasvattaneet koko jäsenkuntamme niissä merkeissä, että tässä puolueessa täytyy jokaisen ajatella omilla aivoillaan. Näin ollen me olemme joutuneet menettämään joitakin sellaisia voimia, joita olemme pitäneet tärkeimpinä ja parhaimpina voimiamme. Kommunistit käyttivät aikoinaan Sasu Punasesta, toveri Räisäsestä sellaista liikanimitystä kuin: emänosken sarvikyy. Missä on se »emänosken sarvikyy» tällä kertaa? Eikö se ole tämän saman entisen puolueensa kaikkein pahimpia pärjääjiä? Samalla tavalla on hänen jälkeensä monta muuta miestä hypännyt yli puolueen laidan eivätkä tänä päivänä tiedä mitään sen pyhempää ja kauniimpaa asiaa kuin koettaa todistaa, että nyt, etenkin sen jälkeen kun hän sieltä puolueesta häipyi, se ei ole enää minkään arvoinen. Tämän lisäksi on puolueemme sisässä aina sellaisia henkilöitä, joilla on toinen jalka puolueen sisässä, mutta toinen on jo laidalla yli menossa. Jos me kerran olemme sosiaalidemokraatteja, niin meidän on vähemmistönäkin mentävä enemmistön mukaan, ei tietysti sillä tavalla, että me kaikki määkysimme kuin lampaat yhteen ääneen, vaan siinä mielessä, että me kuitenkin toimimme yhteisten päätösten puitteissa.

Ei yhtään puoluetta maailmassa ole ollut sellaista, joka ei koskaan olisi tehnyt virheitä. Minä en suinkaan tahdo mennä vannomaan, että Suomen Sosiaalidemokraattisen puolueen johto olisi aina ollut sellainen, ettei siinä olisi ollut arvostelemisen varaa, mutta meidän kuitenkin on aina muistettava se, että me olemme sittenkin kaikkina aikoina koettaneet niillä keinoilla, mitä meidän käytettävänämmä on ollut, taistella taantumusta sekä sotaa vastaan ja sen vuoksi myöskin turhat syyttelemiset ovat tarpeettomia.

Minä tahdon kuitenkin huomauttaa, että myöskin enemmistön asenne on ollut usein liian jyrkkä. Haluaisin lopuksi vielä sanoa, että niin kauan kuin tämä puolue on ollut olemassa, tätä on lyöty joka puolelta. Meitä on lyöty porvariston taholta ankarammin kuin ketään muuta on lyöty, meitä on lyöty kommunistein taholta niin kauan, kun kaksi työväenpuoluetta on ollut olemassa. Mitä syytä meillä on enää ryhtyä keskenämme sellaiseen kiistaan, että me rupeamme suorastaan kamppailemaan ikäänkuin vihollistemme kanssa? Kun me esim. tänä päivänä puramme sisuamme ensin näistä asioista niin puolin kuin toisinkin, niin lähtekäämme sitten etsimään yhteinen sellainen pohja, jonka me voimme yhteisesti myöskin sulattaa. Ja minä haluaisin sanoa: jääköön mikä suunta tahansa vähemmistöön, niin ottakaamme tämä kokous siinä mielessä, että kun yhteiset päätökset kerran on tehty, niin niitä seurataan. (Suosionosoituksia).

Matilainen: Puoluettoimikunnan työ kertomusvuonna ei ole ollut

helppoa, ottaen huomioon sen, että kommunistien taholta on jatkuvasti hyökätty muodossa jos toisessakin puolueettamme vastaan hajoitavassa mielessä. Sen lisäksi on ollut vielä puolueemme keskuudessa myöskin puoluetoimikunnassa, voimakkaampaa kiistaa kuin koskaan aikaisemmin ns. enemmistön ja vähemmistön välillä. On ollut myöskin julkisen sanan palstoilla siitäkin huolimatta, vaikka tämä kiista julkisuudessa viime puoluekokouksessa yksimielisesti päätettiin lopettaa ja vähemmistö silloin lupasi myöskin tyytyä enemmistön kantaan tulevaisuudessa. Tämä erimielisyys näytteli huomattavinta osaa viime eduskuntavaalien edellä. Silloin nähtiin selvästi, mitenkä »lujalla» perustalla seisovat eräät silloisista tovereistamme sosiaalidemokraattisella työsaralla. Hehän olivat ikäänkuin järjestäneet tuollaisen ponnahduslautan, minkä avulla he voivat loikata suoraan kommunistien syliin. Se taas, mikä tappio tästä koitui puolueellemme, olkoon arvioimatta, mutta tappio siitä joka tapauksessa tuli ja sehän johtui pääasiassa siitä sos.-dem. nimikkeestä, mitä he käyttivät vaalijulisteissaan sekä vaalilistoissaan. Ja mitä hyötyä myöskään on puolueellemme sellaisista henkilöistä, jotka ovat sitä jatkuvasti repimässä hajalle eikä suinkaan kokoamassa? Ei ole tarkoitus, että pitäisi millään tavalla silitellä puoluetoimikunnan työtä. Sitähän on tietysti arvosteltava asianmukaisesti, mutta edustamani Ruokolahden sos.-dem. kunnallisjärjestö yhtyy puoluetoimikunnan menettelyyn vaali liittokysymyksessä.

Toivoisin, että tässä kokouksessa pystyttäisiin yksimielisesti luomaan se pohja puolueellemme, miltä lähtisivät nämä sanoisinko hiukan eri suuntaan tähtäävien näkökantojen omaavat toverit keskenään riidellen, mutta sittenkin toisiinsa nojaten kulkemaan sitä linjaa, minkä tämä kokous meille viitoittaa.

Alanko: Vuoden 1944 syksyllä pidetyssä puoluekokouksessa, jolloin puoluetoimikunnan valitseminen oli käsittelyn ja keskustelun alla, uskottiin, että meidän puolueessamme vanhat perinteet, kunniakkaat kansainväliset tavat olisivat olleet käytännössä ja että jäsenistö olisi saanut nimenomaan itsenäisesti määrätä, minkälainen puoluejohto meille silloisessa puoluekokouksessa valitaan. Mutta valitettavasti näin ei käynyt. Silloista onnetonta ajankohtaa käytettiin häikäilemättömästi hyväksi. Meitä, varsinkin maakunnan miehiä painostettiin mitä voimakkaammin, mitä kovimmilla uhkauksilla ja vaatimuksilla, että ellei niin menetellä puoluejohdon vaaleissa, niin siitä voi olla kohtalokkaita seurauksia koko maalle, puhumattakaan sitten sosiaalidemokraattiselle puolueelle, jonka lakkauttamistakin samaisessa kokouksessa silloin tällöin vilauteltiin. Sinisilmäiset rehelliset sosiaalidemokraatit uskoivat todella tilanteen olleen tällainen ja antoivat

peräksi sekä uskoivat myöskin niihin vakuutuksiin, että jos puolueen johto valitaan näin tätä kokoonpanoa silmällä pitäen, niin työrauha säilyy puolueessamme ja täten meidän puolueemme lähtee yhtenäisenä suurena työväenpuolueena kohden edessä olevia vaikeuksia. Näin uskottiin, kuten äsken mainittiin, ja valittiin silloisessa puoluekokouksessa se puoluejohto, jonka toimintakertomus meillä nyt on edessämme. Onko tämä puoluejohto vastannut sitä luottamusta sitten, jonka vuoden 1944 puoluekokous sille antoi? Onko nykyinen puoluejohtomme noudattanut niitä toivomuksia ja eväitä, joita me järjestömiehet ja -naiset puoluejohdollemme edellisessä puoluekokouksessamme annoimme vakaassa uskossa, että kun näin menetellään, niin kaikki on hyvin, toisin sanoen siten, kuin silloisessa puoluekokouksessa uskottiin ja juhlallisesti lausuttiin?

Kun me nyt katsomme asioita, niin me ikäväksemme huomaammekin, että on toimittu aivan päinvastoin. Erimielisyyksiä tietenkin on sattunut puoluejohtoon sisällä, mutta niitähän sattuu aina ja täytyykin sattua niin suuressa puolueessa kuin sosiaalidemokraattinen puolue on. Mutta puoluejohtossa on henkilöitä, jotka ovat käyttäneet mitä surkeimmin väärin sitä luottamusta, mikä niin arvovaltaisella paikalla olevalle henkilölle on annettu; onpa puoluetoimikunnan kokouksista sellaisista asioista, jotka olisi täytynyt ehdottomasti pitää salassa, lähetetty vieraan maan lehtiin selostuksia ja me suomalaiset olemme täällä saaneet lukea asioista, joista meillä ei ole ollut mitään tietoa ja joiden paljastamiseen eivät silloiset ajankohdat olisi olleet sopivia. Onko tämä rehellistä työväenliikettä? Tulee väkistenkin mieleen, kun viime vuoden aikana seurasi tällaisia edesottamuksia, että ovatkohan nämä henkilöt ensinkään sosiaalidemokraattisen puolueen kantaa omaavia henkilöitä, vai ovatko he sittenkin jonkin toisen puolueen jäseniä ja käyttävät hyväkseen puolueen hyväuskoisuutta, kuten viime puoluekokouksessa selvästi tuli näkyviin? Kun edellisen puoluekokouksen jälkeisenä aikana on valittu edustajia maan hallitukseen ja useihin muihin yhteiskunnallisiin tärkeihin paikkoihin, niin on havaittu useissa tapauksissa, että he eivät ole edustaneet sitä, mitä heidän pitäisi edustaa, nimittäin sosiaalidemokraattista puoluetta, vaan he ovat edustaneet itseään tai sitten sivulta päin tulleita voimia ja vaikutteita, kuten näissä tapauksissa on käytännössä todettu. Tulee väkistenkin mieleen, että tapahtuuko jälleen sama kuin edellisessäkin puoluekokouksessa, että kun puoluejohtoon vaali tulee esiin, niin silloin ilmaantuu loistavia puhujia ja he syöttävät meille sitä, että •ellette menettele näin, niin seuraus on tämä: puolue lakkautetaan, maa on epänormaalisessa tilanteessa, meidän on huomioon otettava kaikki nämä seikat. Ja me emme saisi puolueen sisälläkään mukamas

-tehdä sitä, mitä me vakaina sosiaalidemokraatteina haluaisimme. Meidän täytyy jokaisen käyttää järkeä, itsenäistä päättävältä. Me emme saa ottaa minkäänlaisia uhkauksia vastaan enemmän oikealta kuin vasemmalta, ja kun me tämän päämme pidämme loppuun asti, nämä kolme päivää, niin rohkenen uskoa, että kun puoluekokous on käyty ja lähemme taivaltamme kulkemaan, niin silloin olemme löytäneet sen yhtenäisen linjan, jota me emme vuoden 1944 puoluekokouksessa onnistuneet löytämään (Suosionosoituksia).

Puheenjohtaja: Jällellä on 10 puheenvuoroa. Olisikohan syytä rajoittaa ne sen jälkeen, mitä tässä nyt vielä pyydetään. (Kokouksesta: Kyllä! ➡ Rajoitetaan!) Voitaneen rajoittaa? Puheenvuorot rajoitettiin pyydettyihin.

Puheenjohtaja: Halutaanko myöskin aika rajoittaa? (Kokouksesta: Kyllä! — 5 minuuttia! — 2 minuuttia!) 5 minuuttiin? Hyväksyttyneen 5 minuuttia?

Kun oli myös vastustettu ajan rajoitusta, ehdotti *puheenjohtaja*, että ne nostavat kädet ylös, jotka kannattavat ajan rajoittamista 5 minuuttiin. Kun tämä on tapahtunut, lausuu

Puheenjohtaja: Enemmistö tahtoo rajoittaa ajan 5 minuutiksi.

Puhe aika päätettiin rajoittaa 5 minuuttiin.

Hiltunen: On valitettavaa, että puheenvuorot rajoitettiin juuri silloin, kun allekirjoittaneen olisi täytynyt moniin puheenvuoroihin vastata.

Minä ymmärrän varsin hyvin, että silloin kun viime puoluekokouksen jälkeen jouduttiin puolueen politiikkaa hoitamaan, se tapahtui varsin vaikeissa olosuhteissa. Jo avauspuheessani mainitsin, kuinka olosuhteet olivat täysin muuttuneet välirauhansopimuksen johdosta. Uusissa olosuhteissa, jolloinka poliittiset olosuhteet olivat myöskin muuttuneet, täytyi puolueen politiikankin olla toisenlaista kuin aikaisemmin, varsinkin ottaen huomioon, että puolueessa oli sodan loppu-aikoina ilmennyt erittäin voimakasperiäinen oppositio, jonka käsitykset erosivat enemmistön käsityksistä hyvin suuressa määrin. Jos me olisimme halunneet esittää sellaista kantaa, mistä täällä äskeiset puhujat Alanko ja Hakulinen mainitsivat, niin minulla on sellainen usko, että olisi ollut verrattain helppo saada suurempikin hajaannus tässä puolueessa aikaan. Minun koko viime puoluekokouksen jälkeinen puheenjohtajatoimintani on kohdistunut siihen ainoaan periaatteeeseen, että puolue saataisiin säilytetyksi murroskauden läpi kokonaisuena tulevia aikoja varten, jolloin me voimme objektiivisemmin käsitellä asioita ja jolloin minun uskoni mukaan ne monet ristiriidat, jotka niissä oloissa olivat esillä, olisivat poistuneet päiväjärjestyksestä, ja lisäksi huomioon ottaen sen, että minun nähdäkseni tässä maassa ei

ollut enää sodan jälkeen varaa sosiaalidemokraattisia aineksia hajottaa enemmän hajalleen, mitä ne sodan jälkeen olivat menneet. Päin vastoin minun nähdäkseni koko toiminnan johtotähtenä on pidettävä sitä, että puolue olisi yritettävä säilyttää niin kokonaisena ja ehjänä kuin suinkin mahdollista, kuitenkin niin, ettemme saa koskaan unohdtaa sitä seikkaa, että meidän täytyy pitää toimintamme johtotähtenä ja päämääränä vain taatusti demokraattisia menettelytapoja, millään tavalla kallistamatta korvaamme enemmän vasemmalle kuin oikealle-kaan. Ja tämän mukaisesti olen myöskin yrittänyt oman toimintani suuntaviivat johtaa.

Puolueen toimintakertomuksesta selviää, että puoluetoimikunnassa olen edustanut sitä mielipidettä, että valtiollisissa vaaleissa meillä ei ole varaa eikä mahdollisuuksiakaan minkäänlaiseen vaaliliittoon toisten puolueiden kanssa, koska puolueen itsenäinen asema poliitikassa siitä ehdottomasti kärsisi, ja sen mukaisesti olen myöskin toiminut. Mitä kunnallisvaaleihin tulee, niin koska puoluetoimikunnalle pitkin kevättä tuli eri puolilta maata kirjelmää, joissa ilmoitettiin siellä ja siellä jo alustavasti päätetyn vaaliliitosta kommunistien kanssa, ja lisäksi, koska monin paikoin oli menty jopa niin pitkälle, että oli tehty ns. »seka-avioliittoja», yhteisiä listoja, joissa säännöllisesti sosiaalidemokraatit joutuivat huonompaan asemaan, niin, jotta tämä asia saataisiin jollakin tavalla kunnolliseen järjestykseen, ja että voitaisiin edes vaaliliittoon mennä sellaisessa muodossa, ettei sosiaalidemokraattinen puolue ilmeisesti jo vaaliliiton perustamisvaiheessa kärsisi, niin puolue oli valmis neuvottelemaan kommunistien kanssa vaaliliitosta kunnallisvaaleissa. Ja me huomaammekin, että siitä huolimatta, vaikka puoluetoimikunnan sopimus kommunistipuolueen tai SKDL:n kanssa olikin ns. suuntaa antava — ei siis sitova, — jokaiselle kunnallisjärjestölle jäi oleellinen päätäntävalta — niin paria kolmea poikkeusta lukuun ottamatta yleensä mentiin vaaliliittoihiin kommunistien kanssa. Seuraukset me kaikki tunnemme. Varsinkin sellaisilla paikkakunnilla, missä on erittäin voimakas keskiluokka, varsinkin kaupungeissa, sellaisissa asutuskeskuksissa ja esim. rautatieysteyspaikoissa yms., me selvästi kärsimme tappion. Tämä osoittaakin, että seuraavan kerran, kun me joudumme näitä asioita käsittelemään, nimittäin kysymystä vaaliliitosta kommunistien kanssa kunnallisvaaleissa, meidän täytyy ottaa olosuhteet ja ennen kaikkea paikalliset olosuhteet huomioon.

Puheenjohtaja: 5 minuuttia on kulunut. Annetaanko puolueen puheenjohtajan jatkaa? (Kokouksesta: Hyväksytään!)

Puhuja jatkaa: Mitä edustajien valintaan maan hallitukseen tulee, niin siinä piirisihteeri Alangon äskenen puheenvuoro oli aika huomattava.

tavastiyliammuttu. Puoluetoimikunta ja eduskuntaryhmä ovat näissä asioissa olleet keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja vaikkakin — minä myönnän sen — puoluetoimikunnan ja puoluejohdon ajatukset sellaiseenaan eivät ole menneet läpi, niin kuitenkin puoluetoimikunta varsinkin Paasikiven toisen hallituksen muodostamisessa oli aktiivisesti mukana. Mitä Pekkalan hallituksen muodostamiseen tulee, niin sehän asia seulottiin täydellisesti viime keväänä puolueuuvoston kokouksessa. Se ei mennyt sosiaalidemokraattisen puolueen nuottien mukaan ja siitähän kovasti keskustelimme juuri siinä puolueuuvoston kokouksessa ja totesimme -syyt, mitkä siihen olivat vaikuttaneet. Puoluetoimikunnan puheenjohtajaa tietysti voidaan siitä syyttää, ettei hän sinä päivänä sattunut olemaan kaupungissa, mutta silloin kun allekirjoittanut läksi maalle, niin nimenomaan sovittiin siitä, «ttä tänne jäävät puoluetoimikunnan jäsenet ja eduskuntaryhmän jäsenet pitävät huolen siitä, että puolueen ja eduskuntaryhmän toivomukset hallituksen jäseniin nähden tulevat huomioon otetuiksi ja vielä kolmen tai oikeastaan neljän hallituksen jäsenen paikka oli selvä. Viimeisessä eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksessa, joka pidettiin Marianpäivän edellisenä perjantaina iltapäivällä eduskunnan päätyttyä, nimenomaan sovittiin siitä, että edelliseen hallitukseen kuuluneet neljä hallituksen jäsentä saavat jäädä paikalleen. Tämän mukaisesti allekirjoittanut maalla ollessaan puhelimitse hyvin lyhyessä puhelussa, jossa pääministeri Pekkala moneen kertaan kiirehti puhelun päättämistä sanoen, että häntä odottaa toinen puhelu, antoi suostumuksen. Tämän suhteen, siis sikäli mikäli on kysymys neljästä hallituksen jäsenestä, asia on aivan selvä.

Mitä sitten tulee toveri Hakulisen puheenvuoroon niin hän arvosteli verrattain ankarasti hallituksen politiikkaa, enkä minä sano, etteikö siinä syytä olisikin arvostelemiseen. Mutta monissa suhteissa hän ampui jollakin tavoin yli maalin. Mitä ensinnäkin hallitussalkkujen jakoon tulee, niin hän kiinnitti erikoista huomiota sisäministerin salkkuun. Minä haluan kysyä, hyvät puoluetoverit, kuka meistä sosiaalidemokraateista tänä päivänä kestäisi kahta kuukautta enempää sisäministeriä paikalla silloin kun tiedämme, että maassa on komisioni, jonka vaikutus sisäpolitiikkaankin tuntuu joka hetki? Minä luulen, että kovin olisi vähän niitä kandidaatteja, jotka haluaisivat tällä kertaa ottaa vastaan sisäministerin paikan. Se, että siellä on kommunisti, on tietysti valitettavaa, mutta ei siinä tällä kertaa voi sosiaalidemokraatti onnistua, se on totuus. (Kokouksesta: Anne-taan porvareille!).

Mitä komiteain kokoonpanoon tulee, niin allekirjoittaneella siitä on erästä tilastoa. Silloin sodanaikaisessa eduskuntaryhmässä meillä

oli kymmenkunta, ehkä vähän enemmän komiteakelpoisia jäseniä ja. olin eräs niitä, jotka niihin kuuluin. Mutta näistäkin osa oli sellaisia, jotka eivät siihen loppujen lopuksi kelvanneet. Ja oman ministeriönikohdalta olen ottanut tilastoa, millä tavalla ensimmäisen korvauslain aikana ja nyt toisen korvauslain aikana on komiteain jäsenpaikkoja täytetty. Silloin ensimmäisen korvauslain mukaan oli korvauslautakuntia asetettu 151 kappaletta ja niissä oli 9 sosiaalidemokraattia. Tällä kertaa asetettiin 156 korvauslautakuntaa ja niissä on yli 40 sosiaalidemokraattia, ja tässäkin puoluekokouksessa on hyvin useita niitä, jotka kuuluvat korvauslautakuntim eri puolilta maata. Mitä yleisesti komiteain jäsenpaikkoihin tulee, niin väitän, että nykyisen hallituksen komiteain kokoonpanossa on enemmän sosiaalidemokraatteja mukana kuin koskaan aikaisemmin on ollut. Mitä komiteain kokoonpanoon muuten tulee, niiden yksityisiin jäseniin, niin minä vain haluaisin huomauttaa, kuinka vaikeata on se, jos joku ministeri ehdottaa, esim. kuten mainitun Hakulisen komitean, virkamiesten erottamiskysymyksen yhteydessä, tällä kertaa oikeusministeri, jonkun komitean, johonka hän ehdottaa jonkun sosiaalidemokraatin, että me ehdottaisimme hänen nimensä pyyhittäväksi yli ja ehdottaisimme jotakin toista hänen tilalleen. Sehän olisi epäluottamus oman puolueen jäsenille. Ja mitä Hakuliseen itseensä tulee, niin ei hänen tarvitse olla tyytymätön, koska hänellä on monesti niin kiire, että kerkiää juuri kirjoittaa nimensä ehtiäkseen lähteä toiseen komiteaan.

Mitä Uudenmaan läänin maaherran kysymykseen tulee, niin siinäkin hän puhui hieman muunnettua totuutta. Hänen olisi pitänyt tietää se, että hallitus ei ollut aivan täysin yksimielinen, koska allekirjoittanut oli eri mieltä ja nimenomaan ilmoitti tasavallan presidentille eriävän mielipiteensä asiasta.

Valtion Metallitehtaiden johtokunnan kokoonpanoon nähden ilmoittan, että täällä on läsnä toveri Peltonen, eduskuntaryhmän puolesta joka oli läsnä siinä neuvottelussa, jossa allekirjoittanut antoi nimenomaan ohjeita johtokunnan kokoukseen lähteville meikäläisille, että pitääkää kiinni loppuun asti omastanne. Se on totuus. Vielä viittaaan pikkusen noihin kommunistien järjestämiin torikokouksiin ja mielenosoituksiin. Tässä asiassa sosiaalidemokraatit olivat aivan yksimieliset, meillä ei ollut eri mieltä siinä suhteessa lainkaan ja siitä johtuikin, että sosiaalidemokraattien vaikutus tässä asiassa oli erittäin voimakas samoin kuin että kommunistien torikokoukset hyvin suuressa määrin epäonnistuivat.

Mitä sitten tulee SAK:n edustajavaaleihin, niin niissä kahdessa kokouksessa, missä allekirjoittanut oli läsnä — toinen oli puoluetoimikunnan ja toinen ammatillisen jaoston — jossa valitettavasti Haku-

linen ei ollut läsnä, ilmoitin selvästi, että puoluetoimikunnan käsitys on se, että niiden väärinkäytösten vuoksi, mitä vaaleissa on tapahtunut, on ehdottomasti vaadittava SAK:n kokouksen siirtämistä ja vaalien kumoamista, ja samoin myös siinä yhteisessä oeuvoittelukokouksessa, jonka me pidimme kommunistien kanssa valtioneuvoston juhlahuoneistossa, jossa toveri Skog oli läsnä, hän voi todistaa, että silloin käytn puheenvuoron, jossa nimenomaan ilmoitin sosiaalidemokraattien kannan, että väärinkäytösten vuoksi sosiaalidemokraatit tulevat ehdottomasti pysymään siinä vaatimuksessaan, että me emme voi tällaisia vaaleja hyväksyä.

Vielä haluaisin huomauttaa puoluekurista, että se on erittäin tärkeä asia ja sitä meidän on kaikkien seurattava. Se on meille kaikille, jokaiselle äärimmäisestä oikeistosta äärimmäiseen vasemmistoon tärkeä. Mutta, hyvät toverit! Eiköhän siinä ole yhden ja toisen omallatunnolla hieman mustia paikkoja? Minä olen ollut niin monta kymmentä vuotta jo puoluetoiminnassa mukana ja tyytynyt siihen, että silloin kun jään vähemmistöön, niin enemmistön mielipidettä on noudatettava. Mutta samalla minä myös olen sitä mieltä, että silloin kun puolue elää sellaisissa vaikeissa olosuhteissa kuin me nykyisin elämme, niin meidän täytyy ottaa kaikkien sosiaalidemokraattisesti ajattelevien puoluetoverien ajatukset huomioon ja yrittää sen mukaisesti sovitaa menettelytapamme niin, että me voisimme koko puolueen säilyttää mahdollisimman suurena ja eheänä, niin että se olisi todellakin taistelukelpoinen joukkopuolue eikä muodostuisi mitenkään pieneksi lahkolaisryhmäksi, johon on olemassa hyvin suuri vaara, jos otamme huomioon sellaisia ajatuksia, mitä toverit Hakulinen ja Alanko äsken mainitsivat (Voimakkaita suosionosoituksia).

Lempi Lehto: Haluan tässä vain todeta, että me viimeisessä puoluekokouksessa valitsimme useita opposition edustajia puoluetoimikuntaan ja myöskin me uskoimme vakavasti heidän antamaansa sanaan, että he rakentavassa ja kokoavassa mielessä toimivat meidän puolueemme yhteisen edun nimessä. Mutta nyt me kuitenkin pitkin matkaa olemme voineet todeta, että näin ei ole käynyt. Minä mainitsen tässä muutamia sellaisia esimerkkejä, joita täällä edellä ei ole tullut mainituksi. Esim. juuri toveri Mauno Pekkala, joka asettui SKDL:n eduskuntaehdokkaaksi entiseen vaalipiiriinsä, hänhän oli tunnettu sosiaalidemokraatti ja hän tällä teollaan varmasti sai paljon hämäänystä aikaan entisten valitsijainsa keskuudessa, niin että siinä piirissä varmasti monet vakavat sosiaalidemokraatit yhä edelleenkin antoivat hänelle äänensä. Tästä oli myöskin sellainen kohtalokas seuraus, että tunnettu naistoverimme toveri Hilma Koivulahti-Lehto, joka on ollut eduskunnassa jo monia vuosikymmeniä, jäi myöskin valitse-

matta tästä samasta Vaasan itäisestä vaalipiiristä ja tämä voidaan juuri katsoa Pekkalan ansioksi. Näin tämä Mauno Pekkala tällä loikkauksella SKDL:n riveihin on saanut paljon pahaa ja vahinkoa aikaan puolueemme keskuudessa. Myöskin puoluetoimikuntamme varajäsen Keto, joka niinkään on ollut opposition edustajana puoluetoimikunnassa, hänhän ryhtyi julkaisemaan omaa lehteään »Vapaata Pohjolaa» ja tämän lehden kirjoitukset pääasiassa ovatkin olleet tähdättyinä meidän puoluettamme vastaan ja niissä on valheilla ja parjauksilla koetettu vahingoittaa puoluettamme kuten myöskin kohdistaa tällainen valheryöppy yksityisiin puolueen jäseniin. Keto on monilla muillakin tavoilla taistellut puoluettamme vastaan, joten oli luonnollista, että puoluetoimikunnan täytyi hänetkin erottaa riveistämme. Hänhän viimeksi on perustanut oman puolueensakin ja toivottavaa on, että hän sitten tämän puolueensa piirissä saa nämä hyvät ajatuksensa leviämään.

Tässä on nyt muutama esimerkki siitä, millä tavalla opposition edustajat, jotka viime puoluekokouksessa valittiin puoluetoimikuntaan, ovat käytännössä rakentaneet sovintoa ja yhteistoimintaa puolueemme piirissä. Mutta tällä tavalla ei kuitenkaan asioita enää saa meidän puolueessamme hoitaa.

Reino Hakala: Kun tarkastelee puoluetoimikunnan kertomusta, pistää siinä ensimmäiseksi silmään johdonmukaisuuden puute. Ensimmäikään puolue ei päässyt vaaliliittoon valtiollisissa vaaleissa, mutta sen sijaan se löysi vaaliliiton SKDL:n kanssa kunnallisvaaleissa. Puoluetoimikunta tai puoluetoimistohan antoi aikanaan ohjeet työväentalojen luovuttamisesta kommunisteille ja SKDL:lle. Tätäkään päätöstä ei ole millään tavalla toteutettu, se on jäänyt vain jonkinlaiseksi kuolleeksi kirjaimeksi ja sellaisenaan merkityksettömäksi. Olisi ollut syytä tehdä joku ratkaisu siitä, joko peruuttaa se tai pitää se todella voimassa. Ei ole kunniaksi puolueelle, että se tekee päätöksiä, joita se ei pyrikään noudattamaan.

Toisena seikkana puoluetoimikunnassa on ollut se jäsenten keskinäinen riitely. Ei ole kunniaksi puolueelle, että puoluetoimikunnan jäsen, vieläpä eduskunnan puhemies, julkisessa puheessaan parjaa puolueen toimitsijoita. Täällä on esitetty suuria valitteluja siitä, että puolueemme piiristä on kuluneen toimintakauden aikana poistunut joukko henkilöitä SKDL:oon. Mielestäni siitä ei valittamista paljon ole. Henkilöt, jotka heti puolueesta pois siirryttyään ovat alkaneet parjata puoluetta, eivät varmasti olisi olleet kunniaksi puolueelle, vaikkakin he edelleen olisivat olleet puolueen sisällä.

Mielestäni suurin virhe, mitä vuoden 1944 puoluekokous teki, oli se, että se yksimielisesti valitsi puolueelle kaksimielisen puoluetoimi-

kunnan (Kokouksesta: Oikein!). Meidän, hyvät toverit, jos haluamme johdattaa puolueemme paremmalle tielle ja antaa myös puoluetoimikunnalle sen työrauhan, jota se välttämättä tarvitsee, ei pitäisi tätä virhettä enää uusia.

Pentti Lehto: Kun tarkastelemme puoluetoimikunnan työtä ja toimintaa, täytyy rehellisesti myöntää, että siinä on tehty myöskin hyvää työtä ja siitä annettakoon rehellinen, vilpitön kiitos, kiitos sille, kenellekään se kuuluu, ja tällä kertaa myös puoluetoimikunnalle niistä töistä, mitkä ovat sen arvoisia, ja niitähän myös on. Mutta on myös myönnettävä, että on asioita, joissa osa jäsenistöstä on eriaavalla kannalla ja on menettelytapoja, joissa emme kaikki jäsenet voi hyväksyä niitä otteita, joiden mukaan puoluetoimikunta on menettellyt.

Toivoisin, että nyt täällä valittavasta uudesta puoluetoimikunnasta saataisiin sellainen kokoonpanoltaan, että se pystyisi puolue-elämämme nostamaan siitä notkosta, missä se tällä hetkellä on ja ehjittämään sen rikkonaisuuden, mikä meillä tällä kertaa tosiaankin puolueen sisällä vallitsee.

Täällä edellinen puhuja huomautti siitä, että ne puoluetoverit, jotka ovat siirtyneet tai siirretyt pois puolueestamme, saavat ollakin sivussa. Mutta minun kantani on ainakin se, että ainakin osa niistä olisi saatava takaisin puolueeseen. Erinäisissä vaalipiireissä he näyttelevät hyvinkin vahvaa osaa.

Atos Wirtanen: On hyvin helppo yhdenmukaistuttaa puolue-enemistöstä. Se on hyvin helppo tehdä, jos sitä halutaan tehdä. Oppositio ei sitä halua. Me olemme selvästi osoittaneet, että me haluamme olla mukana rakentamassa puoluetoimikuntaa, laatimassa puoluelinjoja, joihinka kohtuudella kaikki sosiaalidemokraatit voisivat yhtyä. Minä en usko tulkitsevani väärin tämän kokouksen toisen puheenvuoron käyttäjän, toveri Fagerholmin puhetta, kun sanon, että hän ilmaisi selvää sovinnon halua järkevissä sanoissaan. Valitettavasti ei voi sanoa samaa eräistä sen jälkeen täällä esitetyistä puheenvuoroista.

Minä en voi tässä, koska aikaa ei ole, syventyä maan sisä- ja ulkopolitiittisiin ongelmiin. Rajoitun vain vielä alleviivaamaan sen ajatuksen vakavuutta, jonka oppositio on omaksunut. Me tahdomme rakentaa yhtenäisen sosiaalidemokratian. Me emme tahdo yhdistää vain puolueessa olevat, vaan myöskin ne, jotka vielä haluavat palata puolueeseen sosiaalidemokraatteina, koska he eivät ole kommunisteja. Jos tähän suuntaan ja päämäärään pyritään, niin me olemme kaikesta sydämestämme siinä mukana. Ellei siihen haluta pyrkiä, niin me emme tietysti voi olla sellaisessa mukana siinä mielessä, että me antaisimme sille hyväksymisen (Suosionsoitoksia).

Valter Kuusela: Tarkastellessamme puolueen asemaa ja sen merkitystä nykyisessä yhteiskuntaelämässämme, jokaisen on kai myönnettävä, että sen vaikutusvalta on vähentynyt. Me tiedämme kyllä kaikki syyt siihen, eikä niitä ole tarvis ryhtyä selittelemään. Minä uskon, että meidän kaikkien täällä olevien vilpittön tarkoitus on, että sosiaalidemokraattiselle puolueelle saataisiin sille kuuluva arvo ja voima sekä vaikutusvalta yhteiskunnassa. Täällä jo eräs toveri mainitsi nuo työväentalojen jutut. Se on olevinaan hyvin pieni asia. Mutta sillä vahingoitettiin maakunnassa hyvin paljon sosiaalidemokraattisen puolueen asemaa, ja kun sitä ei vielä kaiken lisäksi kyetty millään tavoin panemaan täytäntöön eikä myöhemmin ole peruutettukaan, niin se osoitti jonkunlaista harkitsemattomuutta puoluetoimikunnalta. Toinen asia, jonka ympärillä käyty keskustelu on minun mielestäni kaikkein eniten vahingoittanut sos.-dem. puolueen asemaa, on sotasyylisyys[^] kysymys. Jokainen tietää sen vaiheet, mutta koska kerran osoitautui, että välirauhansopimuksen mukaan se oli Suomelle välttämätön, niin minä takia piti sosiaalidemokraattisen sanomalehdistön — ja minä oletan, että asia on lähtöisin puoluetoimikunnan enemmistöstä — antaa meidän vastustajillemme niin hyvät valtit käsiin, että he maakunnassa sanoivat, että näyttää siltä, että Suomessa ei ole muuta kuin sosiaalidemokraattinen puolue, joka puolustaa sotasyllisiä. Se on aivan eri asia, millä tavoin me tähän prosessiin itse kukin suhtaudumme, mutta ei se tehnyt hyvää vaikutusta, että suuri yleisö sai tuollaisen kuvan puolueen suhtautumisesta.

Mehän voimme tietysti täällä tehdä päätöksiä, jotka täytäntöön pantuina merkitsevät sitä, että puolue saadaan täysin yksimieliseksi. Mutta vaikka me saammekin kurin tänne johtaville paikoille, niin meidän täytyy huomioda se, minkälainen vaikutus kullakin meidän teollamme on itse joukkoihin. Vaikka sosiaalidemokraattinen puolue onkin jäsenmäärältään huomattavasti kasvanut ihan viime vuosina, niin meidän jäsenmäärämme on sittenkin vielä pieni verrattuna esim. siihen joukkoon, joka äänesti sosiaalidemokraatteja. Ja, tämän takia olisi tavattoman tärkeätä, että me tässä kokouksessamme pääsisimme sellaiseen sovintoon ja saisimme itsellemme täällä laadituksi sellaisen menettelytavan, että tätä menettelytapaa noudattamalla me tosiaankin pääsisimme taas suurten joukkojen suosioon samassa määrin kuin me olimme aikaisemmin. Täällä on puhuttu vaaliliitosta ja siitä, että se ehkä karkoitti eräitä meidän äänestäjiämme sen takia, että kunnallisvaaleissa mentiin vaaliliittoon SKDL:n kanssa, mutta eihän sosiaalidemokraattinen puolue koskaan voi ryhtyä toteuttamaan sellaista menettelytapaa, että se olettaa saavansa jostakin keskiluokan piiristä kannattajia itselleen —• kyllä sosiaalidemokraattisen puo-

luen täytyy nojautua rasvanahkaiseen työläisjoukkoon. (Kokouksesta: Oikein!) Ei se voi ryhtyä nojautumaan mihinkään muihin väestöpiireihin (Puheenjohtaja koputtaa: 5 minuuttia on kulunut!) — ehkä yksi minuutti vielä? Silloin kun meidän ulkolaiset vieraamme esittivät tervehdyksiään, niin minun mieleeni jäi erikoisesti Tanskan sosiaalidemokraattisen puolueen edustajan Hansenin eräs lause, missä hän sanoi, että »meidän ei pidä pyrkiä hajaantumisen kautta heikkouteen, vaan yhdistymisen kautta voimaan» ja jos tätä periaatetta täälläkin noudatetaan, niin uskon, että tämänkin kokouksen päätöksillä tulee olemaan hyvin tärkeä merkitys.

Viljo Wesslin: Se vaaliliitto, josta Kuuselakin tässä mainitsi, olisi kyllä saanut jäädä tekemättä, vaikka hän sanoi siitä kyllä hiukan toisenlaisessa äänensävyssä. Se on meidän mielestämme ainakin tuottanut siellä pikkusen vahinkoa ja teki sitä kai muuallakin. Tulevaisuudessa on siis syytä ottaa huomioon se, että sosiaalidemokraatit pystyvät aina yksinäänkin menemään vaaleihin ilman muiden puolueiden apua (Kokouksesta: Oikein!). Hallitukseen menosta lyhyesti tahtoisin huomauttaa siitä, mitä nyt viimeksi tapahtui. Oli kummallista, että meidän valitsemamme edustajat sinne noin vain ilman, että olisivat kysyneet puoluetoimikunnalta siihen lupaa. Olisi kai ollut kohtuudella heiltä vaadittava, että sieltä käsin olisi keskusteltu johtotelimen kanssa asiasta. Ainakin siellä meillä järjestöissä on sellainen tapa, että jos joku lähtee tekemään sellaisia harha-askeleita, mitä siellä muutamat ovat tehneet, että ovat mm. estäneet puoluetoimikunnan ilmoituksenkin joukoille — eikös silloin olisi erittäin tarpeellista antaa heille jonkinlainen kehoitus poistua siltä paikaltaan. Työväentalojen käytöstä olisi sanottava se, että ainoastaan oman puolueen käyttöön käytettäisiin näitä järjestöjen, hankkimia omaisuus"ia eikä annettava vieraiden puolueiden käyttää niitä propagandatila"suuk:-iensa järjestämiseen. Kun lähdetään uutta puoluetoimikuntaa valitsemaan, niin siellä olimme sitä mieltä, että nyt olisi saatava joka tapauksessa yksimielinen puoluetoimikunta, sellainen, jossa ei aina olla harjakset pystyssä toisiaan vastaan, ja luulen, että jos se näin järjestettäisiin, niin se olisi kantavampi eteenpäin, kuin joku muu sovittelujärjestys (Suosionosoituksia).

Henriksson: Kuuntelin suurella mielenkiinnolla toveri Fagerholmin puhetta. Siinä mielestäni aivan oikealla ja asiallisella tavalla valaistiin tilannetta puolueessamme. Me kaikki tiedämme, että sosiaalidemokratialla tällä hetkellä on suuret mahdollisuudet. Jäsenmäärämme kasvu osoittaa jo sen. Kysymys on nyt siitä, kykenemmekö käyttämään tilannetta hyväksemme. Tämän kokouksen asiana on viitoittaa tie, jota on kuljettava. Sitä ei saavuteta seuraamalla tove-

rien Hakulisen ja Alangon linjoja. Ne linjat johtavat ehdottomasti lisääntyvään hajaannukseen. Kun toveri Hakulinen selosti, miten sosiaalidemokraatteja nykyisin sorjetaan, kuinka heitä syrjäytetään valtion komiteoista jne, niin tekee mieli muistuttaa sellaisesta pienestä asiasta kuin, että siinä verokomiteassa, joka talvisodan jälkeen asetettiin ja jonka kokoonpanoon silloinen ministeri Tanner ratkaisevalla tavalla vaikutti, sosiaalidemokraateille annettiin 3 paikkaa 20:stä. Tämä vain pienenä huomautuksena siitä, että kyllä tällaista on tapahtunut ennenkin.

Kun olen kuunnellut tätä keskustelua tänään ja niitä hyökkäyksiä, joita on tehty vähemmistöryhmää, oppositiota, vastaan, niin en ole voinut olla ajattelematta SAK:a ja tilannetta siinä. Oppositiota on täällä syytetty horjuvaisuudesta, sitä on sanottu heikoksi ja nöyräselkäiseksi jne. Nythän on asian laita kuitenkin niin, että SAK:sta kantavat täällä hetkellä päävastuun nk. oppositioon kuuluvat sosiaalidemokraatit. Sosiaalidemokraattien piirissä on harrastettu järjiperäistä yhteistyötä kommunistien kanssa, ja te kaikki ymmärrätte, että se on ollut ja että se on jatkuvastikin välttämätöntä. Senhän jokainen ymmärtää. Kuitenkin on asioita samalla kertaa hoidettu sillä tavalla, että sosiaalidemokraateilla jatkuvasti on määräämisvalta tässä suuressa järjestössä. Sosiaalidemokraattien asemaa on puolustettu lujillakin otteilla kun niin on tarvittu, niinkuin äsken tässä muutama viikko sitten, kun SAK:n edustajakokous paruutettiin. Asian laita on kuitenkin niin, että jos tätä meidän puoluetta ei pystytty eheyttämään, jos sitä harkitsemattomilla otteilla vielä pahemmin hajoitetaan ja revitään, mihin eräät puheenvuorot täällä, ikävä kyllä, viittaavat, niin silloin voidaan olla varmat siitä, että SAK:kin menee käsistämme, sillä mikään ei silloin voi tilannetta siellä enää pslastaa, sillä se on jo niin kireässä sillä kannalla. Tämäkin on otettava tässä kokouksessa huomioon ja täällä on toimittava niin, että sosiaalidemokraattien asema säilyy mahdollisimman voimakkaana. Tässä on niin tavattoman suurista arvoista kysymys, emmekä mitään saa unohtaa.

Kaukinen: Paoluetoimikunnan toimintakertomus, josta täällä nyt on puhe, osoittaa, ettei riidalla paljoakaan rakenneta. Missä sitten on ollut syy, että riitaa on jatkunut? Syyt ovat ilmeisesti olleet monet. Mutta samalla kun arvostelemme sekä ns. enemmistöä että vähemmistöä, on kai myös sanottava, että puolueen toimihenkilöt eivät ole osanneet oikealla tavalla esittää sovittavaa puolta. Onhan meidän kaikkien tiedossa, että puolueen eräiden toimitsijoiden otteet ovat olleet syventämässä kuilua, vaikka olisi pitänyt olla päin vastoin. Tämä seikka on tässä kokouksessa ehdottomasti korjattava.

Eino Palander: Olen kuunnellut täällä käytettyjä puheenvuoroja ja todennut, että melkein kaikki puhuvat hajaannuksesta. En kuitenkaan jaksa käsittää niitä puheenvuoroja, joissa yksimielisyyden nimessä hyökätään varsin kiihkeästi mahdollisesti toisin ajattelevia vastaan. Saa helposti silloin sen käsityksen, että nämä puhujat tarkoittavat yhtenäisyydellä vain oman mielipiteensä kannattamista. Helppohan yksin on olla yksimielinen ja yksinhän kiihkoilijat pian jäävät, jos eri kannalla olevat aina leimataan kommunisteiksi. Näin ei kuitenkaan saa tapahtua. Minä puolestani olenkin samaa mieltä kuin puolueen puheenjohtaja Hiltunen ja toveri Fagerholm, jotka molemmat painostivat sitä, että myös vähemmistön mielipide on otettava huomioon. Ellei näin tehdä, niin pian on vain »lauma pis-kuinen», kuten sanassa sanotaan. Hyväksyn itse täydellisesti sen linjan, jota toveri Fagerholm puheenvuorossaan esitti. Luulisin, että sillä kannalla on puolueen jäsenistön valtava enemmistö. Repijät jäävät varmasti vähemmistöksi, ja kun näin on, niin antaa riittelijöiden riidellä vaikka keskenään. Rakentakaamme me puoluetta, me, jotka olemme sosiaalidemokraatteja, monista kiihkoilijoiden vastaväitteistä huolimatta ("Voimakkaita suosionosoituksia).

Onni Haini: Pohjolan edustajat eivät ole paljon kuluttaneet sen enempää puoluekokousten kuin puolueuuevostojenkaan aikaa viime vuosina. Niinkuin jokainen tietää, Pohjolan sosiaalidemokraattinen liike toimii erittäin suurissa vaikeuksissa. Minä luulen, että vaikeudet ovat siellä suuremmat sodan hävitysten ja sen jälkiseurausten johdosta kuin missään muualla maassa. Sitä todistaa jo sekin seikka, että kommunistinen liike, jolla Pohjolassa on vanhat juuret, on siellä tälläkin hetkellä valta-asemassa. Siitä huolimatta on ollut merkillistä havaita, että Pohjolan sosiaalidemokraattinen liike on voinut elää ja menestyä jopa siinä määrin, yhden esimerkin mainitakseni, että tässä puoluekokouksessa on esim. Oulun läänistä 12 puoluekokousedustajaa sen sijaan, että edellisessä oli vain 3. On myöskin toinen merkillinen seikka ja se on se, että meillä siellä Pohjolassa ei sanottavasti ole ollut sisäisiä erimielisyyksiä puoluetoiminnan piirissä. Siellä on hyvin paljon ollut mielipidettä, joka on osoittanut, että kaikkea sitä, mitä puolueen piirissä on etenkin välirauhan jälkeen tapahtunut edellisen puoluekokouksen jälkeen, ei ole voitu hyväksyä. Mutta kuitenkin sieltä puuttuu kokonaan se oppositio, joka on halunnut repiä puoluetta rikki. Merkillistä on ollut havaita, että vain muutamia yksilöitä on ollut niitä, jotka ovat lähteneet puolueesta pois näiden sisäisten riitojen aikana, kaikki muut ovat pysyneet puolueen piirissä. Meillä on sellainen käsitys, että tämä puoluekokous tulee merkittävään koko meidän maamme sosiaalidemokraattiselle liikkeelle

tavattoman paljon. Eräässä puheenvuorossa täällä sanottiin, että voi olla koko maalle kohtalokasta, jos me emme onnistu täällä puoluekokouksessa löytämään oikeata linjaa ja tekemään oikeita johtopäätöksiä. Minä haluaisin sanoa, että ennen kaikkea se on kohtalokasta kansanvallalle, sillä minulla on sellainen vakaumus, ja minä luulen. Pohjolan sosiaalidemokraattien yleensäkin ajattelevan, että kansanvallan vahvin turva on tässä maassa sosiaalidemokratia, sosiaalidemokraattinen liike. Minä luulen myöskin, ettemme ole liittyneet sosiaalidemokraattiseen puolueeseen sen vuoksi, että sillä on nimenä sosiaalidemokraattinen puolue, vaan sen vuoksi, että tämän nimen taakse sisältyvät ne tärkeimmät aatteet, jotka meidän mieltämme lämmittävät ja meitä vetävät mukaan yhteiskunnalliseen toimintaan. Ja nämä ovat ennen kaikkea meidän kansanvaltainen ajattelutapamme, meidän luja luottamuksemme kansanvaltaan, ja toisaalta meidän käsityksemme, että onnellisin tapa toteuttaa sosialismi on kulkea sitä kohti kansanvallan tietä. Sen vuoksi ja ainakin Pohjolan sosiaalidemokraattiselle liikkeelle olisi erinomaisen tärkeitä, että tämä puoluekokous onnistuisi löytämään linjan, jolla kaikki, jotka ajattelevat kansanvallasta samalla tavalla ja pyrkivät sosialismiin kansanvaltaista tietä, voisivat löytää toisensa lujassa, kiinteässä yhteistyössä niiden ideoiden, niiden aatteiden toteuttamiseksi, jotka sosialidemokraattisen liikkeen aaterakennelman muodostavat. Jos tämä puoluekokous ei tässä tehtävässä onnistuisi, niin varmasti Pohjolassa sosialidemokraattisen liikkeen eteenpäin vieminen tulisi olemaan hyvin vaikeata. Sen vuoksi minä luulen tulkitsevani melko yleisen Pohjolan sosiaalidemokraattisen väen ajattelutavan lausuessani, että tässä puoluekokouksessa pitäisi jokaisen puoluekokouksen osanottajan tehdä kaikkensa, jotta puolue selviäisi sille taipaleelle, joka aukeaa tämän puoluekokouksen jälkeen, mahdollisimman yhtenäisenä sisällyttäen itseensä kaikki ne, jotka ajattelevat sosialidemokraattisesti, jotta puolue pystyy hoitamaan sen leiviskän, mikä sillä erikoisesti tällä hetkellä on hoidettavana ja joka on juuri kansanvallan, kansanvaltaisen ajattelutavan turvaaminen sellaisissa muodoissa, jollaisena se esiintyy sosialidemokraattisen liikkeen piirissä.

Ministeri Kallisen tervehdys.

Puheenjohtaja: Ministeri Kalliselta on saapunut seuraava tiedoitus: »Saatuani tänään 60-vuotispäivänäni vastaanottaa puolue toimikunnan ystävällisen onnittelun, pyydän kiittää puoluetta ja samalla toivottaa puoluekokoukselle menestystä sekä päätöksiä, jotka yhteinäistäisivät puolueen vastaista toimintaa.»

Puheenjohtajan lukema tervehdys otetaan vastaan voimakkain suosionosoituksin.

Keskustelu jatkuu:

Erkki Laiho: Puoluetoimikunnan toimintaa arvosteltaessa täytyy myöntää, että puoluetoimikunnan toiminta on viime aikoina ollut jossain määrin hapuilevaa. Vasta nyt aivan viimeaikaiset tapahtumat osoittivat, että puoluetoimikunnalla oli selkärankaa ottaa hukan lujempi ote. Organisaatorisesti otettuna on puoluetoimikunta se elin puolueessa, joka pitää valtaa puoluekokouksen antamin valtuuksin ja näin ollen myöskin puolueen jäsenten samoin kuin eduskuntaryhmän ja hallituksessa olevien jäsenten on silloin noudatettava puoluetoimikunnan antamia ohjeita. Näin ei kuitenkaan ole aina tapahtunut. Ja varsinkin hallituksessa olevien jäsenten, jossain määrin sanottuna, toimettomuus tai kannanotto ulospäin ei ole ollut ollenkaan selvää. Ei riitä minun mielestäni, että hallituksen jäsenet juoksevat juhlasta juhlaan ja kilistelevät maljoja, heidän pitää myöskin esittäytyä joukoille sillä tavoin, että joukot tietävät, mikä heidän kannanottonsa erinäisiin kysymyksiin on. Tämä ei ole viime aikoina meidän ryhmämme hallituksessa oleviin jäseniin nähden tullut ilmi. Täällä ministeri Hiltunen koetti puolustaa sitä, että sosialidemokraattisella ryhmällä esim. valiokunnissa on enemmän edustajia kuin mitä sillä on aikaisemmin ollut, mutta kommunisteilla on vielä enemmän siellä edustajia, vaikka on pienempi ryhmä.

Mitä sitten tulee oppositioon puolueessa, niin täytyy sanoa, että oppositio on hyvä olemassa meidänkin puolueessamme. Sillä oppositio antaa elävän hengen puolueelle ja estää puolueen veren kalkkiintumasta, mutta on vaara tarjolla, että puolueveri kalkkiintuu, jos esim. piirikokoukset saavat sellaisen muodon, että tuollaisen teennäisen yksimielisyyden varjossa piirikokouksen päätökset nuijitaan kiinni. Mutta asia on aivan toinen, jos oppositio järjestyy organisaatorisesti sillä tavoin, että se kaivaa pohjaa puolueen alta pois.

Törmä: Minä vain tahdon huomauttaa, että kunnallisjärjestö, jota minä edustan, on käsitellyt ylimääräisessä kokouksessa puoluetoimikunnan toimintakertomuksen ja lopputuloksena tästä keskustelusta on ollut, että se on hyväksynyt ne toimenpiteet, jotka puoluetoimikunta on tehnyt ja jotka eräissä tapauksissa on puoluetoimikunnassa enemmistöpäätöksellä saneltu. Se, että puolueessa on ollut hajaannusta, ei meidän mielestämme ole ollut mikään epänormaalinen tai luonnoton ilmiö, vaan päin vastoin ottaen huomioon, että on eletty tällaisissa epänormaalisissa, sanoisinko vallankumouk-

sellisessä tai murroskauden ajassa, se on ollut luonnollinen ilmiö. Samanlaisia ilmiöitähän oli vuoden 1905 jälkeen, samoin vuoden 1918 tapausten jälkeen. Meillähän oli pitkän aikaa silloin samanlaista kriisiä puolueessa.

Kun täällä on puhuttu siitä koossapitämisestä, niin sehän on tietysti kannatettava asia. Se on asia, johon meidän on tietysti pyrittävä. Kuitenkin on asian laita siten, että aineksia, jotka joko oman minänsä nostamisen mielessä tai muusta tuollaisesta itsekkästä syystä ovat lähteneet tielle, jolla jatkuvasti aiheutetaan puolueelle vahinkoa ja vaikeutetaan puolueen toimintaa. Tuskinpa tämä kokous enempää kuin mikään muukaan kokous keksii keinoja, joilla tällaisia henkilöitä voidaan saada palautetuksi puolueeseen ja saada ne alistumaan puolueessa sellaisiksi tekijöiksi, jotka harrastavat sitten vain puolueen yhtenäisyyttä ja etua. Minun mielestänihän on puolueeseen palaamiseen tilaisuus kaikilla niillä, jotka puoluesääntöjen mukaan hyväksyvät puolueen ohjelman ja haluavat toimia puolueen periaatteiden eteenpäin viemiseksi. —• Enkä minä nyt oikein käsitä, että mitään erikoisetuja joillekin sitten voitaisiin tässä mielessä antaa.

Lindberg: Meillä arvosteltiin myöskin aika ankarasti puoluetoimikunnan otteita eikä voitu millään tavalla hyväksyä kaikkia niitä toimenpiteitä, mitä täällä on tapahtunut. On myöskin arvosteltu meidän edustajiamme hallituksessa, jotka ovat joutuneet, niinkuin siellä sanotaan, epämääräisellä tavalla hallitukseen eikä siis täysin sillä pohjalla, millä tavalla meidän kuuluisi edustajamme hallitukseen asettaa. Minä olin kokouksessa läsnä, missä oli myöskin eduskuntaryhmän puheenjohtaja ja muita eduskunnan jäseniä ja nämä olivat hämmästyksellä lyötyjä, kun kuulivat hallituksen kokoonpanosta. Siis hallituksen kokoonpano täällä pääkallonpaikalla on tavallaan nimetty vähäsen salaperäisissä olosuhteissa. Ja ovatko meidän jäsenemme hallituksessa olleet aina meidän asiallamme, siitä myöskin oli purevaa arvostelua. Erikoisesti metallimiehenä ja metallimiesten edustajana minulle laitettiin eväät, missä arvosteltiin myöskin tuota Valtion Metallitehtaiden johtokunnan asettelua. Oli ikävää todeta, että meikäläinen ministeri meni määräämään ja määräämään paikan pois meikäläiseltä edustajalta metallitehtaiden johtokunnassa, kun kerran olisi ollut sopiva mies pistää tähän johtokuntaan, jämerä sosialidemokraatti kommunistin tilalle, mutta tämä kommunisti asetettiin meidän ministerimme äänellä. Ikävää on myöskin todeta se, että meidän puoluetoimikunnassamme erikoisesti eräiden jäsenten taholta on havaittavissa kurittomuutta. Meille tulee perusjärjestöihin usein kehoitus: pitääkö ryhtinne! Nyt on täällä edustajakokous koolla, joka voi sanella myöskin meidän edustajillemme hallituksessa ja puolue-

toimikunnassa, että: pitääkää ryhtinne ja pitääkää keskuudessanne kuria, sillä näin ei ole ollut nyt.

Urho Lindström: On ikävä tosiasia, ettei kansainvälisissä suhteissa ratkaise oikeus, vaan viime kädessä voima. Tätä ei meillä monikaan ota huomioon. Kun tältä pohjalta tarkastelee itsenäisyytemme edellytyksiä, niin ne ovat varsin hatarat. Olemme verisesti hävinneet Neuvostoliitolle kaksi sotaa. Asepolitiikkamme on kärsinyt täydellisen tappion ja nyt on se entistään tehottomampi. Sen ei kai kukaan usko itsenäisyyttämme turvaavan. Luottamus Yhtyneisiin Kansakuntiin, länsivaltoihin ja niiden hallussa olevaan atomipommiin on epävarmaa. Talvisodassa emme saaneet paljon muuta apua kuin myötätuntoa. Eivät myöskään Kiina ja Abessinia ym. hyökkäyksen kohteina olleet valtiot saaneet tehokasta apua. Näin ollen meillä ei ole muuta tietä kuin perustaa olemassaolomme ensi sijassa hyvien ja luottamuksellisten suhteiden luomiseen Neuvostoliittoon. Meidän on pyrittävä aikaan saamaan se luottamus mahtavaan naapuriimme ja vältettävä kaikkea Neuvostoliiton tarpeetonta ärsyttämistä. Tämä merkitsee, että välirauhansopimuksen määräykset vastaan hangoittelematta täytetään sellaisina kuin Neuvostoliitto voittajana ne tulkitsee, että tunnemme ja tuomitsemme omat virheemme ja että Neuvostoliiton kohtuullisiin ja ymmärrettäviin vaatimuksiin mukaudutaan. Viimemainittuihin kuuluu se Neuvostoliiton erityisesti toistama vaatimus, että läntisissä reunavaltioissa on oltava sille ystävälliset hallitukset, joihin se voi luottaa, niin etteivät nämä maat missään tilanteessa uudestaan siirry sen vihollisten puolelle.

Lindfors: Oikeastaan minä tarvitsisin tässä kokouksessa 10 minuuttia aikaa sen takia, että minulla on myöskin taskussani puhe, joka on laadittu samassa paikassa, nimittäin huoneessa n:o 23, kuin tämän edellisenkin puheenvuoron pitäjän puhe. Siellä nimittäin eräs maisteri Mattila hoitaa tämän kokouksen edellisenlaatuisten puheenvuorojen laatimista ja jakelua, ja eräs on sattunut tulemaan minunkin taskuuni. Minun on kuitenkin pakko tyytyä lausumaan vain sen, mitä itse omasta puolestani haluaisin tähän lisätä.

Minusta me voimme ensinnäkin, todeta sen, että sen jälkeen kun viime puoluekokous koetti järjestää meidän puoluejohtoaamme siihen kuntoon, että se tyydyttäisi niitä toiveita ja sitä tahtoa, mikä meidän puolueellamme on, niin sen jälkeen asiat eivät suinkaan ole menneet suunnitelmien mukaan. Selvästi on havaittavissa, että sekä puoluejohdossa että eduskuntaryhmässä on esiintynyt meillä oppositiota, joka ei ole ollut lojaali puoluetta kohtaan. Se on harjoittanut omaa politiikkaansa tunnetulla tavalla. Esimerkkejä tästä on täällä useissa puheenvuoroissa mainittu. Tässä yhteydessä vain viittaan Uuden-

maan läänin maaherran tapaukseen, toveri Kallisen radiojuttuun enkä myös malta olla viittaamatta siihen seikkaan, että kun aikanaan eduskuntaryhmässä harkittiin ja päätettiin siitä, ketä ryhmä tulisi kannattamaan eduskunnan puhemieheksi, niin siellä tämän samaisen opposition taholta ankarasti painostettiin, että tähän tehtävään on kommunisti valittava. Tätä painostusta harjoitettiin vanhaan tyyliin siten, että todisteltiin, että ellei tähän kommunistia saada, niin sekä idästä että Porkkalasta päin on divisiooneja marssimassa. Meidän puolueemme enemmistö kuitenkin vastoin näitä uhkauksia valitsi toveri Fagerholmin eduskunnan puhemieheksi, ja niinkuin tunnettua on, divisioonat eivät ole vielä marssineet. Muutenkin suunnilleen tämäntapaista esiintymistä opposition esiintyminen on ollut kautta linjan. Se on perustunut väärään laskelmointiin, uhkailuihin, ja perustunut siihen, että yritetään käyttää nykyistä epävarmaa ja onnetonta tilannetta tämän pienen ryhmän erikoiseksi hyödyksi, ja tämä valittavasti on tapahtunut monesti niin, että puolueen yieisetu on syrjäytetty, niinkuin tunnettua on. Tämän vuoksi minun nähdäkseni tässä puoluekokouksessa täytyy saada selvyys meidän puoluejohtomme suhteen. Ei käy päinsä, että meillä edelleen on samassa puolueessa kaksi puoluetta. Jommankumman niistä täytyy muodostaa enemmistö ja saada tahtonsa läpi. On selvää, että oppositiolle on annettava puolueessa sananvapaus, ja myöskin se osa ja määräämisvalta, mikä sille demokraattisten periaatteiden mukaan kuuluu. Mutta minun nähdäkseni ei voida hyväksyä jatkuvasti sitä, että pieni ryhmä, joka meidän puolueessamme ei edusta edes 20 %, pyrkii määräämään siitä, mitä meidän puolueemme on tehtävä. Jos se vielä tätä valtaansa käyttäisi puolueen hyväksi, niin että se toimisi puolueen eduksi miehittämään tärkeitä paikkoja, mm. hallituspaikkoja, niin tämä voitaisiin sietää, mutta kun se tapahtuu niin selvästi monesti niin, että puolueen yieisetu syrjäytetään toisten puolueiden ja ryhmien hyväksi, niin sitä ei jatkuvasti minun nähdäkseni voida sallia. Kantani on omasta puolestani se ja siellä Tampsreella on se mielipide, että tässä puolueessa on järjestettävä asiat sillä tavoin, että saamme eheän ja työkykyisen puoluejohdon, johon luonnollisestikin oppositiolle annetaan todellinen ja demokraattinen osuus, mutta ei yhtään enempää.

Hakulinen: On ollut kovin hämmästyttävää kuunnella sellaista keskustelua, että puoluekokouksessa ei saisi puhua puolueen sisäisistä asioista. Missä niistä sitten puhutaan? (Kokouksesta: Torilla!) —• — Torilla varmaankin? Minun mielestäni puoluekokous on juuri se paikka, missä meidän sisäiset välimme on selvitetävä. Sen sijaan minä en ymmärrä sitä, että puoluetoimikunnassa on voinut istua porvarilehden kirjeenvaihtaja, joka jatkuvasti raportoeraa puoluekokouksen

päätöksiä tukholmalaiseen lehteen. Se on minun mielestäni jotakin sellaista, joka ei ole sopivaa. Täällä meidän on puhuttava. Täällä meidän on selvitettävä ja löydettävä se oikea ja kestävä linja.

Minä haluaisin toveri Hiltuselle sanoa muutaman sanan niistä ystävällisistä ajatuksista, joista hän minulle mainitsi, että en minä nyt ole aivan samalla kannalla kuin hän nimenomaan noiden komiteoiden asettamisesta, että jos nyt kommunistiministeri asettaa jonkun komitean ja ehdottaa jonkun sosialidemokraatin, niin meikäläisten pitää se ilman muuta hyväksyä. Eiköhän se kuulu lähinnä meikäläisille meikäläisten miesten asettaminen. (Kokouksesta: Oikein!)

Pohja mielestäni on se, että me yritämme saada menettelytapasiassa sellaisen linjan, jonka me, mikäli mahdollista kaikki, voimme hyväksyä. Meidän on annettava puolueellemme sellainen johto, joka myöskin ne panee toimeen. Minä en ainakaan olisi valmis valitsemaan yksimielisesti kaksimielistä toimikuntaa. Minä ymmärrän, että meillä voi olla erimielisyyksiä, ja niin onkin. Ainahan meidän puolueessamme niitä on ollut. Kysymys on vain siitä, muodostuuko tämä erimielisyys sellaiseksi, että sen pohjalla suorastaan vahingoitetaan puoluetta, ja semmoiseksi se ei saa muodostua. Sen vuoksi minä hartaasti toivoisin, että me löytäisimme puolueellemme sellaisen johdon, joka todella voi tehdä vakavaa työtä koko puolueemme sekä työväenluokan hyväksi! (Voimakkaita suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Yleiskeskustelu asiasta on päättynyt. Pyydän esittämään, että toimintakertomus tämän yleiskeskustelun jälkeen lähetetään menettelytapavaliokuntaan, joka yön tienoihin voisi siihen tutustua ja antaa siitä lausuntonsa, ennenkuin käymme yksityiskohtaisempaan käsittelyyn. Hyväksyttäneen?

Ehdotus hyväksyttiin ja asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Puheenjohtaja: Kokous päättyy tältä päivältä tähän ja jatketaan sitä huomenna kello 9.

Kokous päättyi kello 18.50.

TOINEN KOKOUPÄIVÄ

(Sunnuntaina, kesäkuun 16. päivänä 1946.)

Kokous alkoi kello 9,12. Puheenjohtajana /*. A. Kosonen.*

Aluksi laulettiin yhteisesti »Vala».

Toimitettiin nimenhuuto. Poissa olivat seuraavat edustajat: Lehtokoski, Aino, Yrjölä, Veikko, Laakso, Uuno, Päivä, Paavo, Jokinen, Kalle, Kuusela, Valter, Nätilä, Eino, Valtonen, Juho, Liutu, Emil, Partanen, Hemmi.

Puheenjohtaja: Puolueen toimintakertomuksen käsittely jatkuu. vasta sitten, kun asianomainen valiokunta on antanut mietintönsä.

Huomautetaan vielä hyväksytyn järjestyssäännön määräyksistä, että puheenvuorot on pyydettävä kirjallisesti ja puheaika yleensä on 10 minuuttia. Tarvittaessa voidaan puheaika rajoittaa 2 minuutiksi.

Puoluetoimikunnan tiikertomus vuodelta 1945.

Esiteltiin käsiteltäväksi puoluetoimikunnan tiikertomus vuodelta 1945. (Tiikertomus painettuna liitteenä.) '

Päätös: Keskustelua ei syntynyt. Tiikertomus hyväksyttiin ja tilinpäätös vahvistettiin yksimielisesti ja tilintarkastajain lausunnon perusteella tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus vuoden 1945 tileistä.

Eduskuntaryhmän toimintakertomus vuodelta 1945.

Esiteltiin käsiteltäväksi puolueen eduskuntaryhmän toimintakertomus vuodelta 1945. (Kertomus painettuna liitteenä.)

Puheenjohtaja: Asiassa sallitaan ensin yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Onni Peltonen: Edustajakokoukselle on jaettu sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomus, mutta niinkuin täällä toiminta-

kertomuksesta käy ilmi, on tämä toimintakertomus laadittu siinä mielessä, että se olisi tullut käsitteynälaiseksi jo talvella huhtikuussa pidettävässä puoluekokouksessa. Kun puoluekokousta kuitenkin on siirretty, on eduskunnassa tämänkin jälkeen vielä käsitelty useita eri asioita, jotka ovat jääneet tästä kertomuksesta pois.

Mitä yleensä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintaan tulee, niin siihenhän on aivan luonnollisesti vaikuttanut se, että ryhmä nykyisessä kokoonpanossaan on pienempi kuin koskaan aikaisemmin. Eduskuntavaaleissahan eduskuntaryhmän kokoonpano pienentyi kokonaisuudessaan 35 edustajalla, mikä määrä luonnollisesti vaikuttaa omalla tavallaan ryhmän toimintaan. Mutta täytyy sanoa ja korostaa tässä puolueväen parlamentissa, että oma haittansa ryhmän toiminnalle on ollut siinäkin, että eduskuntaryhmän jäsenyydestä jäi — sen vuoksi että ryhmä pienentyi ja muista poliittisista syistä — huomattava joukko aikaisemmin eduskuntatyössä ansioituneita puoluetovereita. En ryhdy koskettelemaan ja nimeämään heitä erikoisesti, mutta voin omasta puolestani ainakin vakuuttaa, että tämä on omalla tavallaan vaikuttanut eduskuntaryhmän työhön. — Mutta toiselta puolen on mielihyvällä todettava, että nykyiseen eduskuntaan on kuitenkin vanhojen edustajien tilalle tullut paljon nuoria, lupaavia henkilöitä, varsin kehityskykyisiä ja jo pitkälle kehittyneitä puoluetovereita, joista on toivoa vastaisuudessa ja jotka nykyisinkin ovat osoittautuneet aloitekykyisiksi ja toimintatarmoisiksi henkilöiksi, jotenka ryhmällämme ei ole mitään syytä huolestumiseen siitä, että sitä uusittiin, jos vain sen kokoonpano olisi saatu säilymään entisellään.

Näissä muuttuneissa olosuhteissa aivan luonnollisesti on ryhmän asenne muuttunut. Erikoista huomiota varmaankin on maakunnassa herättänyt ryhmän suhde siihen uuteen työväestöä edustavaan ryhmään, SKDL:oon, joka on saanut myöskin valtakirjan hoitaakseen tämän maan työläisten asiaa. Tämä oli meillä aivan luonnollisesti vakavasti varteen otettava asia. Olimme saaneet itsellemme kilpailijan eduskuntaan, joka toiselta puolen on tietysti hyväkin. Sehän omalla tavallaan pakottaa vanhemman työväkeä edustavan puolueen, sosialidemokraatitkin, hiukan piristäytymään; sillä joka tapauksessa siihen kaikkisakin puolueissa ja meilläkin on ollut varaa.

Ensimmäisenä toimenpiteenä sosialidemokraattien ja SKDL:n välillä oli eduskunnan kokoontuessa jo ensimmäisenä päivänä se tapa, millä tavoin nämä ryhmät ryhtyisivät eduskunnassa harjoittamaan eduskuntatyötä ja yhteistyötä. Meillä sosialidemokraateillahan on sittenkin huomattava etumatka uuteen tulokkaaseen nähden, sillä meillä sentään siitä huomattavasta karsinnasta huolimatta, mikä oli eduskuntavaaleissa tapahtunut, ja vähennyksestä huolimatta oli

jäljellä paljon kouliintuneita parlamentaarikkoja, mutta sen sijaan uudella tulokkaalla niitä oli sangen vähän, ellei oteta lukuun sitä, että ryhmästä oli kymmenkunta entistä sosialidemokraattia siirtynyt tähän uuteen ryhmään. Tämän vuoksi ei meillä ollutkaan mitään aihetta ainakaan mihinkään ennakoluuloon ja pelkoon siitä, että SKDL-läinen eduskuntaryhmä voisi meitä vetää jollakin tavoin nenästä, jonkalaisia huomautuksia eräillä tahoilla on saatettu tästä yhteistyöstä tehdä. SKDL-läisten taholta tarjottiin jo tuollaista yhteistyötä julkisuudessa. Tätä ryhdyttiin ryhmässämme pohtimaan ja valittiin henkilöitä tutkimaan, mitä mahdollisuuksia tässä suhteessa olisi olemassa. Tämä yhteistyöjulistus, jota SKDL-däisten taholta meille tarjottiin, oli kuitenkin alkuvaiheessaan sellainen, ettei se ryhmäämme lainkaan tyydyttänyt. Mutta sitä paranneltiin huomattavasti. Siihen otettiin puoluekokouksessamme aikaisemmin esilläolleita ohjelma-kohtiamme, täydennettiin sitä eräiltä erittäin oleellisilta kohdiltaan, mikä koski nimittäin Suomen kansan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta, joka laitettiin yhdeksi tärkeimmäksi lähtökohdaksi tässä yhteistyössä, sekä kansanvaltaisen järjestelmän säilyttämistä. Tulokoon mainituksi tässä lyhyesti, että SKDL-däisten taholta ei pidetty siitä, että tähän julistukseen oli laitettu myöskin itsenäisyyden ja riippumattomuutemme säilyttäminen. Olisi heidän mielestään riittänyt tässä kohden, kun olisi mainittu vain joko itsenäisyys, mutta ei riippumattomuutta. Tämä oli sellainen pieni kompromissitulok, kun me luovuimme sanasta »riippumattomuus», »liittoutuneiden kansakuntien viitoittamalla tavalla».

Yhteistoiminta eduskunnassa, jos minä haluan sitäkin hiukan kosketella, tämän uuden tulokkaan kanssa on muodostunut — minä tahtoisin avoimesti myöntää — odotettua paremmaksi. Siellä on käsitykseni mukaan SKDL-däinen ryhmä pyrkinyt eduskunnassa esilläolleissa asioissa menettelemään tämän sopimuksen pohjalla. Ei ole mitään sellaista käsitykseni mukaan tapahtunut, joka olisi antanut huomattavampaa aihetta tässä suhteessa muistutuksiin. Kuitenkin viime päivinä näyttää siltä, että SKDL-däinen eduskuntaryhmä ja koko puolue on ottanut entistään voimakkaammin myös kysymykseen parlamentin ulkopuolella olevien keinojen käyttämisen. Siinä mielessähän jokin aika takaperin tehtiin tänne Helsinkiin toinen lapualaismarssin tapainen työläismarssi, jossa maakunnan miehet olivat saaneet etukäteen valmistettujen ponsien pohjalla evästyksen lausua pontevia sanoja-sekä eduskunnalle että maan hallitukselle. Tämän kokouksen järjestelytavasta on kuitenkin täällä jo riittävästi selvitetty, etten viivytä kokouksen aikaa.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmämme kyllä myöntää sen,

että kansan yleiselle mielipiteelle on pyrittävä antamaan riittävä arvonsa. Mutta on aivan luonnollista, ettei se voi hyväksyä sitä, että jotkut enemmän tai vähemmän tilapäisluontoiset kokoukset tahtovat määritellä jo etukäteen, millä tavalla missäkin kysymyksessä on ehdottomasti meneteltävä. Onhan meillä omat elimet ja poliittiset järjestömme, joissa tämän läatuisten asioiden käsitteleminen on voinut tapahtua paljon asiallisemmalla pohjalla. Sitäpaitsi eduskunnan painostaminen tällä hetkellä tämän tapaisten kansankokousten avulla, kuin mitä kommunistien kokous oli, ei ole tällä hetkellä kovinkaan asiallista muissakaan suhteissa. Maan hallituksessahan on tällä kertaa työväkeä edustavilla ryhmillä enemmistö, ja tämä edellyttää, että niillehän on täysin mahdollista tehdä kaikkia niitä esityksiä, mitä sisältyy mm. meidän yhteistyöjulistukseen, sikäli kuin ne katsovat sen asialliseksi. Samoin eduskunnassamme meillä on huomattava vähemmistö. Tähän yhteistyöjulistukseen SKDL:läisten toimesta vielä viime hetkinä saatiin mukaan myös maalaisliitto, joka meitä kovin hymyilytti ja sanoimme, että onkohan maalaisliitosta sitä hyötyä kuin odotetaan, sillä maalaisliittohan on verraten vanhoillinen puolue, varsinkin mikäli koskee palkkatyöläisiä ja pienviljelijäväestöä, mutta SKDL:läiset pitivät aivan välttämättömänä maalaisliittolaisten mukaan tuloa, joten siis eduskunnassa on, kun otetaan mukaan myös maalaisliitto, suuria mahdollisuuksia hoitaa parlamentaarista tietä kaikkia näitä kysymyksiä. Mielestäni onkin siis tuo kommunistien torikokousten, niinkuin niitä nimitetään, pitäminen paremminkin tähdätty kommunistisen puolueen toiminnan tehostamiseksi, jossa viime aikoina on tapahtunut jonkinlaista laskeutumista, johonka erittäinkin on vaikuttanut viime aikoina esilläolleet kysymykset, mm. ammattijärjestön kokouksen siirtyminen, jossa suhteessa tapahtui huomattavia rötöksiä sillä taholla. Me olemme siis nähneet, että kommunistit näyttävät tarmokkaammin siirtyvän käyttämään sellaisiakin keinoja, jotka tulevat rikkomaan eduskunnassa tapahtuvaa yhteistyötä. Sen vuoksi sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä onkin laatinut julistuksensa, joka oli sanomalehdissä nähtävänä, ja josta kävi ilmi sosialidemokraattien kanta mainitunlaisiin yleisiin kokouksiin. Tämän lisäksi ryhmämme on päättänyt myöskin lähettää hallituksen, puoluetoimikunnan luo ja vieläpä ammattijärjestönkin luokse lähetystön, sillä tämän asian yhteydessä, näiden kokousten yhteydessä tapahtui useita sellaisia törkeitä työmaaterroritapauksia, joissa niitä sosialidemokraattisesti ajattelevia työläisiä, jotka eivät ole halunneet yhtyä näihin torikokouksiin, puoliväkisin siihen pakotettiin. Sosialidemokraattinen ryhmä on siis vakavasti puuttunut tähän puoleen asiassa, ja se ei tule sallimaan, että minkäänlaista

painostusta tässä suhteessa harjoitettaisiin. Ja tulemme niissä neuvotteluissa, joita tästä asiasta käydään SKPLdäisen eduskuntaryhmän kanssa, vakavasti asettamaan kysymyksenalaiseksi, koska ilmeisesti näiden kokousten johto on täällä näissä käsissä, että joko tässä maassa harjoitetaan täysin parlamenttaarista toimintaa, joka edellyttää myöskin vapaata kansalaisten mielipiteiden muodostumista, tai sitten tässä tulee eduskunnassa yhteistyö kärsimään. Tämä olkoon siis sanottuna eduskunnan sisällä tapahtuvasta yhteistyöstä.

Vielä haluaisin mainita, että nämä yhteistyön saavutukset eivät tietenkään ole mitään huomattavia. Me emme ole saaneet mitään huomattavia saavutuksia, siis että sitä tarvitsisi erikoisesti korostaa. Mutta toiselta puolen tahtoisin sanoa, että jos ei olisi tähän yhteistyöhön jouduttu, kun se kuitenkin sisälsi sellaisia kohtia, jotka työväen kannalta ovat tärkeitä, olisi ollut pelättävissä, että kommunistit olisivat voineet siitä saada itselleen erikoisen hyvän agitatioaiheen, jolla ne olisivat hyökänneet sosialidemokraattista eduskuntaryhmää vastaan. Sen vuoksi onkin eduskuntaryhmä tähän saakka pitänyt tätä yhteistyösopimusta vielä sellaisena, jonka pohjalle ollaan voitu rakentaa.

Mitä sitten tulee eduskuntaryhmämme sisäiseen henkeen, en käyty siihen monta sanaa. Mutta huomautan, että aivan samalla tavalla kuin puolueväenkin keskuudessa on vallinnut erimielisyyksiä vallankin sota-ajan tapahtumista, on näitä erimielisyyksiä esiintynyt myös meidän ryhmämme keskuudessa. Eduskunnan kokoontuessa nämä mielipide-eroavaisuudet pukeutuivat enemmänkin ehkäpä henkilökohtaiseen muotoon. Mutta mielihyvin on todettava, että me olemme vähin erin siellä silminnähtävästi rauhoittuneet. Ja tällä hetkellä ainakaan eduskuntaryhmän sisäisessä hengessä ei ole kovinkaan paljon toivomisen varaa aivan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Ja että tämä sisäisen yksimielisyyden puutos, mikä on ollut toisinaan havaittavissa, se ei kuitenkaan ole millään tavalla häirinnyt eduskuntaryötä ja niiden taloudellisten tavoitteiden ja muiden pyrkimysten tavoittelua, mitä eduskuntaryhmä on siellä itselleen asettanut. Tässä suhteessa en myöntäisi, että siinä on ollut minkäänlaisia haitallisia vaikutuksia.

Ryhmä on myös edelleen antanut tukensa hallitukselle, ollut lojaalisessa oppositiossa hallitusta vastaan — minä sanoisin: hyvin lojaalisessa oppositiossa, nimittäin enemmistö — ja yleensä antanut sille kannatuksensa, koska hallitukseen on saatu sosialidemokraattisenkin ryhmän edustajia — viisi henkilöä, joista ryhmään kuuluu kolme. Näin ovatkin ryhmän ja hallituksen suhteet muodostuneet verrattain läheisiksi. Koska hallitukseen kuuluu mm. ryhmämme huomattavia

jäseniä, puoluetoimikunnan puheenjohtaja Hiltunen ja ministeri Takki ja ministeri Kallinen, on yhteistyö ryhmään nähden muodostunut siis hyväksi. Hallituksen taholta on esitetty usein ryhmälle tilanneselostuksia, joidenka johdosta on siellä keskusteltu, ja näin ollen olemme olleet kuta kuinkin selvillä hallituksen politiikasta.

Ryhmällä on myöskin mielestäni ollut erikoisen paljon aloitekykyä. Jo vuoden 1945 valtiopäiville esitettiin ryhmän puolesta 133 erilaista aloitetta: raha-asia-aloitteita, lakiehdotuksia, toivomusaloitteita jpe.; ja vielä tämänkin vuoden valtiopäiville on jätetty aloitteita 54. Siis yhteensä 187 aloitetta. Tämän lisäksi ryhmän jäsenet toimittivat varsin lukuisia kyselyjä hallitukselle ja jopa viime vuonna välikysymyksen sosialisointikysymyksestä, josta virisi varsin laaja keskustelu ja mikä johtikin siihen, että hallitus tämän vuoden helmikuulla asetti 25-jäsenisen komitean ministeri Takin johdolla tutkimaan, mitä mahdollisuuksia on sosialisoinnin edistämiseksi tässä maassa. Samoin monissa hallituksen jäsenille tehdyissä kyselyissä on puututtu päivän tärkeisiin kysymyksiin. Hinta- ja palkkakysymykset ovat niinkään olleet ryhmäämme erittäin lähellä ja siinä mielessä on käännytty myös hallituksen puoleen esittämällä mm., että ne olisi saatu vakautettua ja että hinta- ja palkkakysymysten hoitaminen olisi keskitettävä yksisiin käsiin. Tässä suhteessa, nimittäin hinta- ja palkkakysymyksessä, on saatu ryhmän toiminnalla tuloksia aikaan. Sen sijaan hintojen ja palkkojen vakauttaminen vasta tällä hetkellä näyttää olevan lähinnä mahdollista toteuttamistaan, ja että hallitus nyt vasta viime aikoina on käsitykseni mukaan ottanut entistään päättävämmän otteen tässä suhteessa.

No niin. Täällähän ryhmän toimintakertomuksessa on käsitelty asioita yksityiskohtaisesti. Veisi liian pitkälti aikaa, jos rupeisi niitä kertaamaan. Haluan huomauttaa, että sen jälkeen, kun toimintakertomus on laadittu, on tärkeimpänä kysymyksenä, mikä on saatettu eduskunnassa ratkaisuuksi, katsottava olevan tämä kesälomalain hyväksyminen. Sitä on pidettävä tänä aikana, jolloin meillä on erittäin suuria vaikeuksia talouselämässä voitettavana, erittäin suurena saavutuksena, koska se vie meillä työläisten kesälomat pitemmälle kuin monessa muussa maassa, jotka ovat paremmissa olosuhteissa kuluneiden vuosien aikana voineet hoitaa politiikkaansa. Parhaillaan on saamassa ratkaisuaan myös työaikalaki, joka sekin huomattavalla tavalla parantaa nykyisen 8 tunnin työaikalain säännöksiä. Useita muitakin sosiaalisen lainsäädännön alaan kuuluvia asioita on joko paikkailtu tai hoidettavana, jotenka jonkinlaisia tuloksiakin on saatu aikaan.

Minä en halua viivyttääkään arvoisaa edustajakokousta laveamalla ryhmän toiminnan selostamisella. Haluan korostaa sitä, että

ryhmä on pyrkinyt näissä vaikeissa olosuhteissa -ottaen huomioon reaaliset tosiasiat, toimimaan sillä tavalla kuin sen voimasuhteet edellyttävät, ja että toivottavasti se joiain on saanut aikaan. Se ei ole tietysti tyytyväinen oman työnsä tuloksiin, ja eikä sitä voi odottaa myös tältä edustajakokoukselta. (Suosionosoituksia.)

Otto Toivonen: Ei sillä järjestöllä, jota edustan, ollut eduskuntaryhmän toimintaan nähden kovinkaan paljon huomauttamista — tietäen sen, että ryhmä toimii vaikeissa oloissa. Kuitenkin oltiin sitä mieltä, että ryhmän sietää ryhdistäytyä enempi hallitukseen nähden, tukea hallitustovereita lujemmin ja vaatia myöskin hallitustovereilta niiden ryhdistäytymistä eräissä asioissa, joissa aikaisemmin on ollut havaittavissa jonkinlaista myötämielisyyttä taikka huolimattomuutta tai miksi sitä sanoisi. Voisi luetellakin sellaisia, mutta siitä ei parane. Eräs asia, johon erityisesti kiinnitettiin siinä järjestössä huomiota, on se kolmisopimus, joka on sosialidemokraattien, kansandemokraattien ja maalaisliiton välillä. Kolmisopimuskumppani maalaisliitto käyttää hyväkseen vallankin n. s. kansandemokraattien myötävaikutusta ja on saanut aikaan sellaisia päätöksiä hallituksessa, jotka ovat työväenluokalle sangen kohtalokkaita. Esimerkiksi se, että viime syksynä korotettiin liikevaihtoveroa, ei ole työväen kannalta oikeaan osunut toimenpide, sillä se on palkkatyöväestä ja yleensä köyhä väki, joka joutuu kaiken enimmän tulomäärästään ostamaan sellaisia tavaroita, joissa liikevaihtoveron korotus on siis ankara verotusmuoto ja väärä verotusmuoto. Toinen sellainen seikka, johonka liittokumppanit maalaisliitto ja kansandemokraatit, viime syksynä tekivät itsensä vikapääksi, oli maatalouden peltotuoton, hehtaarit tuoton veroperusteiden alentaminen. Se on ollut kohtalokas siirto maanviljelijäin, suurempien viljelijäin kunnallisen verohelpotuksen muodossa, hyvitys siis tämän maan suurviljelijöille siirtäen kunnallista veronmaksuvelvollisuutta palkkatyöväestön kannettavaksi. Semmoinen menettely ei ole oikeata, ja meidän eduskuntaryhmämme samoin kuin hallitustovereittemme pitäisi voimakkaammin protestoida tuollaista liittolaisten menettelyä vastaan. Siinä järjestössä keskusteltaessa puoluekokousalustuksista ja eduskuntaryhmän toiminnasta oltiin sitä mieltä, että tämä ei saa jatkua, vaan täytyy eduskuntaryhmän, josta se lähinnä riippuu, sekä puoluetoimikunnan käydä neuvotteluihin siitä, onko jatkettava tuollaista kolmisopimusta, joka näin kohtalokkaalla tavalla, joskin siitä on jonkinlaista hyötyäkin, kuitenkin vahingoittaa työätekevää luokkaa. Me emme saa sitoutua sellaisiin liittoutumiin, jotka tuottavat työväenluokalle vahinkoa. Meidän täytyy pitää huolta siitä, että työväenluokka kokonaisuudessaan, palkkatyöväestökin hyötysi.

On myönnettävä, että eduskuntaryhmällä on ollut vaikeuksia myös sen kautta, että eduskuntaryhmän piirissä — aivan niinkuin puolueenkin piirissä — on »kahellaesta ilimooi», joka sellaisenaan tietysti siellä monella tavalla rasittaa ja heikentää voimia.

Alanko: Tämä eduskuntaryhmän toiminta uuden eduskunnan istuntoajalta kiinnostaa puolueväkeä vähintään yhtä paljon kuin puolueen johdon toimintakin. Kun järjestöväki joutuu määrittelemään, kutka henkilöt joutuvat eduskuntaan, niin he ilman muuta silloin otaksuvat, että valinta on oikea, ja he odottavat myös sen mukaista toimintaa maamme parlamentissa ennen kaikkea eduskuntaryhmältä. Tietenkin on ollut hyvin paljon vaikeuksia, joita ei järjestöväki tiedäkään, m.m. minkälaisen painostuksen ja muunlaisen vallitessa eduskuntaryhmä on joutunut työskentelemään lähinnä viime vuoden ajan. Mutta sittenkin on paljon tapauksia, joissa on todettu, kuten Pohjois-Hämeen piirikokouksessa keväällä yksityiskohdittain useissa asioissa selostettiin, että selvän sosialidemokratian kanta on puuttunut eduskunnassa hyvin usealta eduskuntamieheltä. Viime puoluekokouksessa päätettiin yksimielisesti, että sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta annetaan piirijärjestöille neljännes vuosittain tiedonannot edustajieo poissaoloista, jotta sitten kukin piirijärjestö voisi lähettää nämä tiedot perusjärjestöille, että perusjärjestöt voisivat vetää omat johtopäätöksensä määrättyjen henkilöiden edesottamuksista. Me emme ole saaneet Pohjois-Hämeeseen kuin yhden tiedonannon ja sekin oli valitettavan heikko ja epäselvä. Minä odottaisin, että tässä puoluekokouksessa uusittaisiin tuo edellisen puoluekokouksen päätös, koska tuntuu siltä, että täytyy aina uudestaan ja uudestaan ottaa asiat esille, kun ei noudateta puoluekokouksen päätöksiä. Samassa minä toivoisin, että meidän eduskuntaryhmämme taholta, vaikka se onkin työtä vaativaa ja ehkä kulujaikin lisäävää, sittenkin kiinnitettäisiin huomiota seuraavaan asiaan. Olisi nimittäin määräjain-, ehkä parin kolmen kuukauden väliajoin tai tärkeämissä asioissa välittömästi asian jälkeen laadittava yksityiskohtainen selostus, miksi se tai tämä asia sai sen tai tämän käänteen. Lehdistö ei selosta paljon yksityiskohtia asioissa, ja olisi tärkeätä tietää noin yksityiskohtaisesti, että järjestöväki voisi kullakin paikkakunnalla selostaa työväelle sos.-dem. ryhmän kantaa määrättyissä asioissa ja noin asian kulusta. Tämä olisi hyvin tärkeätä. Voinen tässä mainita, että kommunistien taholta hoidetaan tämä posti erittäin hyvin. Siellä jokainen järjestö maakunnassa tietää, mitä SKDL on tehnyt jossakin asiassa, minkä takia on tapahtunut näin ja näin puolueen etua silmällä pitäen. Toivoisin, että sosialidemokraattisen ryhmän taholta

pyrittäisiin myös hoitamaan asioita tällä tavalla. Se olisi vähintään tällaisena aikana, jolloin taistellaan työväestön sielusta, että oikeudenmukaisuus tulisi selväksi myös järjestöväelle ja sos.-dem. puolueen kanta selostettua määrätyissä asioissa. Tällaisen toivomuksen minä lausuisin eduskuntaryhmälle, että eduskuntaryhmäkin ottaisi tämän harkittavakseen ja katsoisi, olisiko mahdollisuuksia tällaisen yksityiskohtaisen selostuksen antaminen määräjain piireille. Piirit levittäisivät sen järjestöille, ja näin olisi järjestöväki kunkin asian kohdalla tilanteen tasalla. (Suosionosoituksia.)

V. Ukkonen: Luovun puheenvuorostani, koska edellinen puhuja sanoi sen mitä halusin sanoa.

Juutilainen: Kun me maaseudun edustajat käymme tarkastelemaan eduskuntaryhmän toimintaa, teemme sen hyvin puutteellisten tietojen varassa, sillä me olemme saaneet siitä tietoja vain sanomalehtien ja täältä pääkaupungista tulleiden huhujen valossa. Sillä kun te herrat kansanedustajat tulette sinne maakuntaan asioita selvittämään, tietysti jokainen puhutte omista ja oman suuntauksenne edesottamuksista mahdollisimman edullisessa valossa teille itsellenne. Ja kun otamme huomioon tilanteen, jossa elämme, luulen ettei kaikkea ole voitu sanomalehdissäkään julkituoda.

Kuitenkin niistä vähistä tiedoistakin päättäen, mitä meille annetaan, on sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ollut joissakin asioissa luvattoman kuriton. Niinpä kun jokin aika takaperin eduskunta päätti valita maalle presidentin ja ryhmä oli päättänyt äänestää Paasikiveä tälle tärkeälle paikalle, kaikesta huolimatta äänesti osa sosialidemokraattisia kansanedustajia presidentiksi Ståhlbergiä. Tämä ei ole ainoastaan ryhmäkurin puutetta, vaan tämä on leikkimistä suurpoliittisilla asioilla tällaisena vakavana ajankohtana. Mistä löydämme keinot, joilla saamme edustajamme pysymään eduskunnassa täydellisessä kurissa ja käyttäytymään puolueen jäsenjoukkojen ja koko luokan edun mukaisesti? Olisiko sittenkin puolueeseemme perustettava elin, joka pitäisi kirjanpitoa puolueemme kaikkien edustajien edesottamuksista hallituksessa ja eduskunnassa, merkitseisi muistiin heidän tekemänsä aloitteet ja missä kysymyksessä he ovat menetelleet puolueen edun vastaisesti, ja tämä heidän »ansiolistansa» käsiteltäisiin sitten sopivin väliajoin puolueemme perusjärjestöissä, työväenyhdistyksissä? Silloin mekin kaukana olevat maaseutulaiset olisimme tietoisia täydellisesti teidän edesottamukistanne ja osaisimme myöskin määritellä suhteemme tosiasioiden p3rusteella. Mutta asioiden näin ollen te herrat kansanedustajat ja herrat ministerit saatte keskenänne meille vain täällä puoluekokouksessa selvitellä ottamianne edesottamuksia. Kyllä ehdottomasti

kuri, millä keinoilla hyvänsä, nyt vihdoinkin olisi puolueeseemme saatava. Puolueen edustajien on oltava vastuussa tämän kokouksen välittömälle puoluetoimikunnalle ja myöskin koko puolueen jäsen joukoille. Eikä saa tulevaisuudessa riittää vain se, että jos joku puolueen edustaja käyttäytyy puolueen kurin vastaisesti, että siitä vain nuriin ja huomautetaan häntä puolue- ja piirikokouksissa, vaan on mentävä niin pitkälle, että ei ainoastaan nurista, vaan että myöskin tarpeen vaatimissa tapauksissa pyritään rankaisemaan.

Meitä maaseudulaisia ihmetytti 1945 suoritettujen valtiollisten vaalien jälkeen se »kolmen suuren sopimus», joka solmittiin maalaisliiton, Suomen Kansan Demokraattisen Liiton ja Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän välillä. Sillä me maaseudun työläiset emme näe siellä maaseudulla muita maalaisliiton piirejä kuin suurmaanomistajat, joita vastaan olemme saaneet taistella kaikissa taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Senpä tähden me olemmekin koko ajan suhtautuneet hyvin epäilevästi tähän sopimukseen emmekä ole siltä hyviä tuloksia koskaan odottaneetkaan. Mutta vielä vähemmän me olemme niitä saaneet! Niinpä mielestäni Suomen Sosialidemokraattinen Puolue onkin toiminut vain kapsäkin kantajana, maalaisliiton ja Suomen Kansan Demokraattisen Liiton korjatessa sopimuksen tuottaman hyödyn erilaisten asetusten, tuotantopalkkioiden, virkapaikeiden y.m. etuisuuksien muodossa. (Edustajien joukosta: Oikein!). Kaikkein yllättävinä meille maaseutulaisille oli se, että Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, joka ennen valtiollisia vaaleja kantoi ylpeillen tunnusta »Verotaakka pois köyhälistön harteilta!», valtioneuvostossa määriteltäessä maatalouskiinteistöjen veroperusteita yhtyi maalaisliiton ministerien kantaan äänestäen sosialidemokraattien työväestölle edullisemmat veroperusteet kumoon. He siirsivät verotaakan kaksinkerroin raskaampana maaseudun köyhälistön, palkanauttijain harteille. Tällöin olisi mielestäni sosialidemokraattien, vaikka he olivatkin tämän sopimuksen aikaisemmin hyväksyneet, täytynyt sanoutua irti tästä sopimuksesta ainakin maalaisliiton, kohdalta, tai ainakin huomattavammin protesteerata tuollaista menettelyä vastaan, kuin mitä silloin tapahtui. Sillä mitä hyötyä on ollut yhteistyöstä sellaisen mustan porvarin kanssa, joka on ollut vain valmis ajamaan omia etujaan toisen sopimuspuolen, tässä tapauksessa sosialidemokraattisen puolueen kannattajajoukkojen, työväestön kustannuksella? Meillä, sosialidemokraateilla ja maalaisliitolla, on niin huomattavasti eroavat periaatteet ja myöskin huomattavasti, täydellisesti jyrkät vastakohdat taloudellisissa kysymyksissä» etteivät maaseudun työläiset koskaan ole Voineet hyväksyä yhteistyötä maalaisliiton kanssa.

Mitä taas tulee Suomen Kansan Demokraattiseen Liittoon, se on työväenpuolue — ainakin sen jäsenjoukot ovat työläisiä. Näin ollen heillä on paljon ohjelmassa samoja pyrkimyksiä kuin meillä sosialidemokraateillakin, vaikkakin he yrittävät joskus niitä toteuttaa ulkoparlamentaarista tietä. Jos he yrittävät ajaa jotain työväestölle tärkeätä kysymystä rehellisesti parlamenttaarista tietä, on meidän heitä vilpittömästi tuettava sillä edellytyksellä, että he antavat meille tukensa vastaavanlaisissa tapauksissa. Olkoonkin, että sosialidemokraattinen puolue ja Suomen Kansan Demokraattinen Liitto ovat vähemmistöää eduskunnassa, olen varma, ettei maalaisliittoa, jos on kysymyksessä jokin sen kukkarolle käypä esitys, voi mikään sopimus velvoittaa äänestämään työväestön edun puolesta. Jos siellä on yksilöitä, jotka näin tekevät, tekevät he sen ilman sopimustakin. Siis lopetettakoon tulokseton veljeily mustan porvarin, maalaisliiton kanssa, sillä siitä ei ole mitään hyötyä. Ainoastaan voidaan heidän kanssaan yhteistyötä jatkamalla saada aikaan se, että me maaseudun työtätekevät, jotka joudumme jokapäiväisessä elämässä taistelemaan maalaisliittoa jäsen joukkoja, suurmaanomistajia vastaan, me rupeamme suhtautumaan epäilevästi omaan sosialidemokraattiseen puolueeseemme. (Hyväksymishuutoja. — Suosionosoituksia.)

Toivo Pyörtänö: Viime aikoina olemme havainneet erikoisesti Helsingissä olevien eduskuntaryhmän jäsenten samoin kuin hallituksessa olevien jäsenten taholla —lieneekö ehkä tämän odotettavissa olleen puoluekokouksen ansiosta — melkoisen suurta rohkeutta. Liikkuesani maakunnassa siellä aivan vasten silmiä sosialidemokraattisella tahollakin singotaan ajatuksia, että porvarit olisivat varmasti hoitaneet meidän taloudellisia asioitamme paremmin kuin konsanaan tämä n.s. työväen hallitus. Tämä ei varmasti ole ainakaan minun käsittääkseni aivan aiheetta tehty ajatus. Niin paljon pahaa kuin sotaajasta on sanottukin ja niin paljon arvostelua kuin se on ansainnutkin, taattiin silloin työläiselle 67 % palkka elinkustannusindeksistä. Ja missä tilanteessa ollaan nyt, jolloin äärimmäisellä taholla luvattiin vuoden 1938 elintaso? Tuskin 50 % vastaavat palkat elinkustannusindeksistä. Kun verohelpotuksia ei tämän jälkeen ole aikaansaatu, on työntekijäin asema käynyt melkoisen kestäättömäksi. Heinäkuun 1 päivästä tuli liikevaihtoveron korotus voimaan —tosin vain arvan ratkaistessa asian hallituksen hyväksi —• hallituksen, joka teki asiasta luottamuslausekysymyksen.

Ohranointijärjestelmä, minkälaatuinen tahansa, on työväestön keskuudessa katsottu aina kansanvaltaiselle järjestelmälle vieraaksi laitokseksi. Ja kuitenkin meillä eräillä tahoilla, joissa aikaisemmin huudettiin suu vaahdossa ohraa alas, huudetaan nyt valtiollista

poliisia hyväksi laitokseksi. Ja me saimme »tasavallan turvallisuuden suojelijat», kuten kommunistilehti Vapaa Sana ilakoi.

Syksyllä oli erään porvarillisen edustajan aloitteesta tiukka kamppailu siitä, myönnetäänkö leskelle, jolla on kaksi lasta, valtion taholta tukea. Hallitus voitti, ja niin jäivät lesket ja orvot vaille tätä. — Todettakoon kuitenkin, että tämän kevään kuluessa on asiaan yritetty saada korjausta. Mutta syksyllä käydyssä kamppailussa kiinnitti huomiota erityisesti se, että sosialidemokraattiset edustajatkin katsoivat valtion rahakirstun vartioinnin tärkeämmäksi kuin köyhän asian ajamisen. Näin tärkeä kysymys, josta olemme rumpua lyöneet, kuin sosialisomiskysymys vartosi lähes vuoden hallituksen pöytälaatikossa, ennen kun asiaa ruvettiin edes tutkimaan ja otettiin esille. Vuoden vaihteessa meitä kummastutti suuresti, että kommunistisella taholla maatalouden puhtaana tuoton määräämisessä oltiin yhtä mieltä maalaisliiton kanssa valtioneuvostossa. Edelleen meillä on voimassa kansanvaltaisille oloille vieras asetus, turvasäilöasetus, joka tietää sitä, että milloin tahansa kuka meistä tahansa voidaan panna turvasäilöön, karkoittaa toiselle paikkakunnalle.

Tänä hetkenä puhutaan linnarauhasta, joka takaisi hallitukselle työskentelyrauhan. Mutta millä kustannuksella tämä on aikaansaatavissa? Me näemme tänä hetkenä, että työläisten palkat halutaan sitoa ja onpa käytetty radikaalisia otteitakin, kuten on nähty, mutta tälläkin hetkellä käydään kamppailua siitä, että annetaanko maalaisliitolle jälleen hyvitys, siirretäänkö jälleen »köyhän kukkaroon» muodossa tai toisessa.

En voi olla muuta mieltä kuin sitä, että meidän on päästävä irti kommunisteista, joiden ilmeinen tarkoitus aina näyttää olevan saada aikaan taloudellinen sekasorto; irti myöskin maalaisliitosta, jonka isänmaallisuus on riippuvainen voikilon hinnasta; ja yleensä irti kolmen suuren sopimuksesta — mitä pikemmin, sen parempi. (Suosionosoituksia.)

Tyine Leivo-Larsson: Täällä on puhuttu jo paljon. Mutta koska naiset tässä kokouksessa näyttävät noudattavan raamatun ohjetta, että »nainen vaietkoon seurakunnassa», haluan tehdä poikkeuksen.

Erikoisesti on eräs asia, johonka täällä ei ole huomiota kiinnitetty, ja se on ollut Peltosen lausunto siitä, että ryhmä on ollut hyvin lojaalisessa oppositiossa hallitusta vastaan. Tämän me olemme kaikki todenneet, että ryhmä on ollut hyvin lojaalisessa oppositiossa hallitusta vastaan. Mutta sen sijaan minusta tuntuu, että hallitus, ainakin sen meikäläiset jäsenet ovat olleet vähemmän lojaalisessa oppositiossa omaan ryhmäänsä. Sillä tämän tästä on täällä kokouksessa esitetty esimerkkejä ja julkisuudessa, joskaan ei usein sanomalehtien palstoilla.

mutta kokouksissa ja keskusteluissa toverien kanssa on saatettu todeta, että ryhmän ministerit eivät ole noudattaneet niitä päätöksiä tai ovat toimineet toisin kuin puolueen ja ryhmän etu olisi vaatinut. Sen takia minusta tuntuu, että tässä suhteessa olisi jotakin tehtävä.

Eduskunnan selostuksen antaja Peltonen sanoi, että ryhmä on toiminut parhaansa mukaan. Sen tietysti kaikki ilman muuta uskoivat. Mutta emme me aivan tällaiset rivimiehet ole olleet ihan tyytyväisiä, mitenkä ryhmä on suhtautunut kaikkiin tapauksiin, joita eduskunnassa ja hallituksessa on sattunut. Varsinkin tuntuu siltä kuin muutamat ministerit ja monet eduskunnan jäsenistäkin toimisivat omalla ohjelmallaan välittämättä siitä, mitä puolueen ja ryhmän kokonaisuus kulloinkin vaatisivat. Sen vuoksi haluaisinkin yhtyä niihin, jotka ovat esittäneet niin hyvin eilen kuin tänäänkin ryhmäkurin tehostamista ja puoluekurin tehostamista.

On eräs asia, johonka niinikään tahtoisin kiinnittää huomiota, ja se on se, että edustajat usein ovat poissa tärkeistä äänestyksistä eduskunnassa. Siinä suhteessa olisi saatava parannusta aikaan. Piirikokouksissa, kun sitä asiaa käsitellään, esitellään edustajain taholta, että heillä on ollut erittäin tärkeitä tehtäviä. Mutta on valitettavaa, että heillä on uskomattoman tärkeitä tehtäviä sellaisten täysistuntojen ajaksi, jolloin olisi määrättävä kantansa jossakin tärkeässä asiassa.

Täällä Alanko ja eräät muutkin huomauttivat, että tiedotustoimintaa olisi kehitettävä. Sitä minäkin tahtoisin toivoa, että tiedotustoimintaa hoidettaisiin niin hyvin kuin esim. juuri kommunistien keskuudessa on todettu tapahtuneen. Siellä on aina joukoille esitettävänä, minkä vuoksi ryhmä on niin tehnyt eikä näin, minkä vuoksi ryhmän ministerit ovat äänestäneet niinkuin on tapahtunut eikä niin, kuin aikaisempien lupausten perusteella kansalla olisi ollut oikeus odottaa. Tätä tiedotustoimintaa meillä on puuttunut, ainakin se on ollut vähemmän voimaperäistä. Sen vuoksi on usein jouduttu toimimaan ja selittämään ryhmän kannanottoja huhujen varassa ja huomattavasti vaikutettu ihmisiin vähemmän edullisesti. Sen takia olisi puolueen johdon taholta ja eduskuntaryhmän taholta saatava aikaan, että tiedotustoiminta olisi nopeata, asiallista ja sellaista, joka palvelee jokaista rivimiestä, joka joutuu taistelemaan kentällä kommunistien levittämiä väitteitä vastaan, joista emme tiedä, ovatko totta vai valettä. Kun meiltä puuttuu tosietietoja asioista, emme voi näyttää muusta valkoisella, niinkuin kommunistit usein esittävät. — Toivoisin erikoisesti tässä suhteessa parannusta ryhmän toimintaan. (Suosionosoituksia.)

Karttaavi: Kotkan sosialidemokraattinen' kunnallisjärjestö aivan

samoin kuin nykyisen Kymen läänin piirikokouskin kiinnittivät erikoista huomiota ryhmän toiminnassa siihen tuloksettomaan yhteistoimintaan, jota on käyty näiden »kolmen suuren» kesken. On myönnettävä, että siellä on saavutettu eräissä tapauksissa positiivisia tuloksiakin. Mutta ennen kaikkea suhde maalaisliiton ja työväestön välillä on ollut sellainen, joka herätti aika suurta huomiota, jopa suoranaista paheksumistakin. Mehän muistamme kaikki, kuinka maalaisliittoon tai yleensä maataloustuotantoa on tässä valtakunnassa pidetty tehdastyöväestön varoilla yllä niin kauan kuin me muistamme. Jokaisena vuonna rauhan aikanaikin oli määrättävä tuontitulleja, oli määrättävä vientipalkkioita, kaiken muun tuhannen avustuksia, joilla voitiin pitää kotimaiset maataloustuotannon hinnat korkealla ja joilla voitiin myöskin suojata niitä kotimaisia maataloustuotteita, jotka muuten eivät olisi löytäneet tietään ulkomaiden markkinoille. Niinpä selitetään esimerkiksi, että kotimainen vehnä voitiin myydä ainoastaan sillä varauksella, että sitä pakotettiin sekkottamaan ulkomaisen vehnän sekaan. Siis näin ollen on todettava, että juuri teollisuustyöväestö ylläpiti suurelta osaltaan koko maataloutemme kannattavuuden. Ja kaiken järjen nimessä olisi odottanut jotakin vastaavaista nyt nykyisenä aikana, jolloinka maatalous olisi juuri se, joka kykenisi tämän valtakunnan ahtaan tilan jollakin tavoin kohottamaan. Mutta millä tavalla ovat suhtautuneet meidän maatalousomistajamme nykyiseen ajankohtaan? Tätä kuvastaisi kaikkein selvimmin se päätös, jonka Sippolan maanviljelijät eräässä epävirallisessa kokouksessaan tuollaisena tosin kyllä epävirallisena päätöslauselmana esittivät, mutta totuus kuitenkin on että näin tekivät. He neuvottelivat asiasta sen tähden, että oli määrätty, että luovutusvelvollisuudet, mitä oli laiminlyöty, niitä tullaan kiristämään ja vaaditaan, että määrätty luovutukset on jokaisen täytettävä. He keskustelivat asiasta ja tulivat siihen radikaaliseen päätökseen, että »syökööt paperia, sillä ovat ylpeilleetkin». Ja tässä keskustelussa edelleen päätettiin—tosin kyllä jäi täytöntöönpanematta—että jokainen kylvää sen verran kuin omaan talouteen tarvitaan ja — sitä myöten asia on selvä!

Nyt kun maalaisliitto on ottanut tällaisen asenteen, olisi toivonut, että nämä molemmat työväenpuolueet, jotka eduskunnassa joutuivat maalaisliiton kumppaneiksi, olisivat asennoituneet jyrkemmin näihin maalaisliiton toivomuksiin nähden. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Ennen kaikkea Suomen Kansan Demokraattisen Liiton taholta olemme joutuneet näkemään, että siellä puolen on tämän tästä tehty aina jonkinlainen hyppäys yli sosialidemokraattien sinne maalaisliittoon päin. Siis työväestön edut heille eivät ole merkinneet

mitään sen rinnalla, että he ovat voineet omia erikoiskysymyksiään ajaa yhteistoiminnassa maalaisliiton kanssa, jolle he ovat aina olleet valmiit tekemään suuria myönnytyksiä. Sen tähden me olemme tulleet Kotkan kunnallisjärjestössä siihen — aivan samanlainen keskustelu oli Kymen läänin piirikokouksessa — että ellei tämän parempaa yhteistoimintaa aikaan saada, niin olisi eduskuntaryhmämme harkintansa mukaan oikeutettu vaikkapa keskeyttämäänkin tämän yhteistoiminnan, koska tällaisella ainakaan ei voiteta työväenluokalle mitään.

Täällä on jo huomautettu siitä, että tiedoitustoiminta eduskuntaryhmän ja jäsenistön välillä on heikko. Me olemme myös todenneet sen. Mutta allekirjoittanut omasta puolestaan olisi sitä mieltä, että tämä ei suinkaan ole yksinomaan eduskuntaryhmän asia, vaan se kuuluu myöskin jokaiselle puolueen jäsenelle, ennen kaikkea perusjärjestöjen toimitsijoille.

Kalle Jokinen: Meillä on tässä käsiteltävänä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomus, ja sen alkupuolella käsitellään heti eduskuntavaaleja. Kun me näin vaalien jälkeen katselemme niitä tuloksia, joita puolueemme vaaleissa saavutti, niin tämä antaa hyvin vakavan aiheen hyvin syvällisiin ajatelmiin siitä, onko puolue todella tehnyt kaikki ja myöskin tavalla, jotta parhain mahdollinen lopputulos olisi saavutettu. Täytyy tosin myöntää, että ne olosuhteet, joissa valtiolliset vaalit suoritettiin, olivat aikana, jolloin varsin epävakainen tilanne oli maassa ja kansalaisten ajatukset virtasivat hyvin monisärmäisinä. Mutta minä olen vakuuttunut siitä, että meidän puolueemme taholta ei ole tehty kaikkea sitä kansanvalistustyötä, joka olisi ollut mahdollisuuksien rajoissa, vaan jonkinlaista kalkkeutumista, veren puutetta on ollut havaittavissa siinä organisatiossa ja työssä, jolla puolueen valistustoimintaa on harjoitettu.

Vaalien yhtenä pääkysymyksenä oli n.s. sotasyyllisyyskysymys. Tämän käsitteen ympärillä on hyvin paljon käytetty erisuuntaisia ajatelmia, ja kaikki kansalaiset muodostavat niistä oman ajatusmaailmansa. Minä olen kuitenkin vakuuttunut siitä, että tämän saman kysymyksen ympärillä on paljon harjoitettu myöskin demagogiaa, mutta on myöskin hyvin paljon salattu totuuksia. Minä olisin toivonut, että meidän ryhmämme eli puolueemme olisi myöskin käsitellyt sotasyyllisyyskysymystä tavalla, joka olisi ollut puolueen yleisen edun ja kansalaisten ajatustavan mukainen. Nämä kysymykset ovat nyt siirtyneet pois päiväjärjestyksestä, ja puolue voi vastaisuudessa paremmalla tavalla hoitaa näitä kysymyksiä.

Täällä on hinta- ja palkkapolitiikasta puhuttu jo aika paljon. Minä olen myöskin sitä mieltä, jota edellisetkin esiintyjät ovat täällä

• esiintuoneet, ettei riittävällä teholla ole hoidettu hinta- ja palkka-politiikkaa tässä maassa. Hinta- ja palkkakysymyksessä on puhuttu hintasulusta hyvin kauan. Kaikki puhujat pitävät tätä kysymystä välttämättömänä. Mutta jatkuvasti kuitenkin tästä ajatuksesta huolimatta hinnat kohoavat, ja hintain kohoamisen seurauksena täytyy myöskin palkkojen kohota.

Täällä on puhuttu hyvin paljon siitä, että viime syksynä maatalous-tuotteiden hinnat korotettiin, jolla maksettiin maalaisliitolle se hinta, joka oli kolmiliittoutumisen palkkio. Minä toivoisin, ettei enää yleistä vekseliä makseta tänään tai huomenna pidettävässä valtio-neuvoston istunnossa, jolloin taasen on tarkastelun alaisena maalais-liiton vaatimus. Työväenluokka on hyvin paljon kärsinyt henkisesti tästä tällaisesta yhteistoiminnasta. J^h minäkin olisin valmis hylkää-mään tällaisen yhteistyön, jos se perustuu vain voimakkaamman osakaskumppanin hyödyksi. Minä toivoisin, että tämä puoluekokous antaisi vihdoin sellaisen päätöslauselman, jossa puolue jyrkästi sanoutuu irti kaikesta siitä, joka tähtää tämän maan inflatooriseen kehitykseen ja johtaa valtion raha-asiat hunningolle. (Suosionosoituksia.)

Lehto, Pentti: Eduskuntaryhmän työn toimintaa katseltaessa voin yhtyä edustaja Karttaavin täällä tekemiin huomautuksiin kunnallis-järjestöni ja piirikokouksen mielipiteiden mukaisesti kolmiliittosopi-muksesta. Että ellei siitä rupea käytännöllisiä tuloksia tulemaan voimakkaammin työväestön hyväksi, niin siitä olisi annettava ryh-mälle vapautus harkintansa mukaan erota tästä sopimuksesta.

Sitten vuosilomalaki, joka nyt on juuri uusittu. "Voin tyydytyksellä todeta, että ennen kaikkea palkkatyöläisten kohdalla tämä on otettu tyydytyksellä vastaan. Tosin meidän palkkatyöläisten vaatimuksena oli vuosilomalain yhdenmukaistuttaminen henkisen työn tekijäin kanssa. Tämä oli vekseli, jonka työnantajapiirit sodan aikana meille lupailivat, että työn arvo kohotetaan oikeaan asemaansa, siis henkisen työntekijäin kanssa. Tosin emme vielä päässeet siihen, mikä oli vaati-mus, mutta on todettava, että tällä kertaa me olemme kuitenkin maa, jossa on maailman korkein ja parhain vuosiloma. Ja hävin-neenä maana tämä meidän on muistettava ja käsitettävä.

Sitten teollisuustyöntekijöitä koskee myös hyvin läheisesti tuotanto-komitealaki. Ennen kaikkea valtion metallitehtaitten kohdalla työn-•ekijät olivat sellaisessa käsityksessä, että tuotantokomitealaki olisi ollut hyväksyttävä heti tämän vuoden alkupuolella poikkeus-, valta-lain nojalla, että se olisi heti saatu voimaan. Silloin aikaisemmin, kun valtion metallitehtaat haluttiin saada osakeyhtiöiksi, niin sociali-demokraatithan hyvin vahvasti eduskunnassa puhuivat tämän asian

puolesta, että niitä ei osakeyhtiöiksi muodosteta, ja joka sitten pyysikin ennallaan. Tämä tuotantokomitealaki vaikuttaa hyvin läheisesti valtion metallitehtaissakin niiden työn onnistumiseen. Meidän on todettava, että tällä kertaa ne ovat vielä tuottamattomia laitoksia. Ja tuotantokomitealaki työntekijäin käsityksen mukaan, niin heikko kuin se onkin, niin sillä on jotain merkitystä ainoastaan valtion teollisuuslaitoksissa. Oma käsitykseni on, että tuotantokomitealaki yksityisissä teollisuuslaitoksissa ei näyttele mitään osaa, mutta meillä valtion teollisuuslaitoksissa varmasti sillä tulee olemaan oma osansa tuotanto- ja yleiskustannusten laskussa ja tuotannon nousussa.

Sitten on tyydytyksellä todettava, että ryhmä on esittänyt välityksymyksen sosialisimisesta. Tämä on ajankohtainen. Mutta se ei ole ainoastaan siinä, että se on esitetty tämä kysymys. Yleensä Jyväskylän sosialidemokraattinen väestö toivoo, että niin paljon kuin sosialidemokraattinen ryhmä onkin tehnyt aloitteita, niin ryhmän toiminta ei saisi jäädä ainoastaan pelkkien aloitteiden tekoon. On ehkä viisaampaa tehdä vähemmän aloitteita ja saada nämä aloitteet myös ajettua läpi. Sitten verolait. Ennen sotia sosialidemokraattien aikaansaamina ne parannukset, mitkä saatiin, otettiin tyydytyksellä vastaan. Tämän jälkeen kun markan inflatiokehitys on kehittynyt tähän, missä se nyt on, se on myöskin osaltaan koitunut meille itsellemme. Tämän vuoksi toivotaan, että saataisiin progressiivisuusraja kohotettua niin, että se helpottaisi työntekijäin verotaakkaa, joka tällä kertaa on raskas.

Mitä tulee hinta- ja palkkapolitiikkaan, niin tahtoisin sanoa, että tällä kertaa teollisuustyöntekijäin kanta on se, että ellei siinä ruveta saamaan parannusta aikaan, niin silloin lähtee varmasti ammatillinen liike liikkeelle. Täällä piirisihteerien läsnäollessa tahtoisin sanoa, että sosialidemokraattinen väestö lähtee liikkeelle, mutta ei torikokouksiin eikä marsseille, mutta järjestyneen järjestövoimansa avulla. Ja halun sanoa, että yleislakko ennemmin tai myöhemmin tulee järjestöjen kautta, ellei hintoja saada vakautettua ja palkkoja sen jälkeen tasattua oikeaan suhteeseen. Kuoppapaikkojen kohdalla, mikäli teollisuudessa niille työntekijöillä, jotka eivät saa urakka-voittoa, on heidän elintasonsa jo niin alhainen, että sitä pitkälle emme voi kestää.

E. Palander: Täällä toveri Toivonen esiintoi jo, että ryhmän olisi ryhdistädyttävä SKDL:oon ja hallitukseen ja maalaisliittoon nähdessä toisemmalla tavalla, mitä se aikaisemmin käytännössä on tehnyt. Tämän kolmen suuren yhteistyösopimus on sellainen, että meillä on ruvettu tätä epäilemään, koska aina käy niin, että maalaisliitto ainoastaan hyötyy tästä yhteistyösopimuksesta, että ainakin —ja

ehdottomana vaatimuksena — maalaisliitto tästä yhteistyösopimuksesta olisi saatava pois. Täällä eräs edustaja jo mainitsi, että maalaisliiton isänmaallisuus riippuu voikilon hinnasta, ja meillä on samanlainen käsitys tästä asiasta. Ryhmän jäsenten taholta olisi annettava selostuksia puolueväelle ja järjestöväelle yleensä. Sitä meilläkin kaivataan, vaikka tosin ymmärrämme täysin sen, että meilläkin vaalipiirissä on aika vähän näitä kansanedustajia, mutta sittenkin olisi näille jollakin tavalla pyrittävä saamaan parempi kosketus joukkoihin, että joukot olisivat tietoisempia näistä aloitteista y.m. kysymyksistä. Tämä selostusten antaminen näistä eri kysymyksistä on luonnollisesti järjestettävissä ainoastaan sillä tavalla, niinkuin siitä täällä jo on mainittukin.

Sotasyllisyyskysymyksestä olimme sitä mieltä, että ryhmän tahoilta tämä kysymys olisi kyetty toisemmalla lailla hoitamaan, millä tavalla tähän nyt ryhmä orientautui. — Meikäläinen sanomalehdistö myöskin suhtautui tähän sotasyllisyyskysymykseen tavalla, jota me emme ainakaan siellä Jyväskylässä oikealla tavalla oivaltaaneet. Me olisimme nähneet, että ryhmän taholta olisi loppujen lopuksi otettu huomioon ne reaali-teetit, mitkä tässä asiassa olivat olemassa.

Hinta- ja palkkakysymykseen nähden täällä on jo hyvin paljon siitä puolesta puhuttu, mutta vielä minäkin haluan siitä jonkin sanasen sanoa. Tämä asia ryhmämme taholta — ainakin meillä on se käsitys — on hoidettu tavalla, jota ei oikeastaan voi kaikissa kohdin ymmärtää. Nyt puhutaan linnarauhasta — nyt ajankohtana, kun on taas saatu maataloustuotteet kohoamaan ja monet muutkin hinnat. Tämä ei saa eikä voikaan tulla kysymykseen juuri tänä ajankohtana. Se on ehdottomasti totuus asiassa, että ryhmänkin taholla on vaikutettava asiaan niin että hallitus ei pääse tällaista päätöstä tekemään. Sillä silloin jos tämä linnarauha nyt lyödään lukkoon ja palkat ovat jääneet niin huomattavasti jälkeen hinnoista, se tietää sitä, että työrauha ei tule säilymään. On merkille pantavaa yleensä tätä palkkakysymystä järjestettäessä: kun hintoja korotetaan, silloin ei tule inflatiota, mutta heti sen jälkeen, kun ryhdytään puhumaan palkoista, niin aina on silloin olemassa inflatiovaara. Tämänkin kohta olisi pyrittävä hoitamaan sillä tavalla, että inflatio saattaa tulla hintojenkin nousun vuoksi.

Maanhankintalainsäädäntö, — siitä meillä Jyväskylän kunnallisyhteisössä on puhuttu jo pitkän aikaa ja verrattain voimakkaastikin ja evästetty ryhmämme jäseniä tässä asiassa — ja valitettavasti on todettu, että ryhmä on tässä asiassa mennyt tämän lain hyväksymään. Esim. Jyväskylän kaupungilla on jonkin verran, vähän kylläkin, mutta ainakin jonkin verran maa-alueita, ja nämä kaikkein en-

siksi on pyritty ottamaan näihin luovutettaviksi. Kun tämä maa on jo sosialisoitua, niin mitkä seikat siis vaikuttavat niin, että tämä sosialisoitu maa olisi ensi kädessä otettava? Meillä on esim. kunnalliskoti,, jossa on viljeltyä maata 9,5 ha. Tämän ne lautakunnan jäsenet, eritoten sen puheenjohtaja, ensimmäiseksi määrasivät otettavaksi..

Eräs kysymys, maattomien pienkarjanhoitajien rehun saanti, jos mikään, on joutunut valitettavaan vaiheeseen. Jyväskylässä, ilmoitettiin viime syksynä tarvittavan näille pienkarjanhoitajille 500,000 kiloa heinää. Kansanhuoltoministeri Hillilä, joka siihen aikaan asioita hoiteli, vapautti tämän ylijäämäheinän ennen, kun oli saatu tämä luovutusheinä otettua sisään.

Sitten vielä erääseen kysymykseen haluaisin saada selvitystä. Meikäläisellä ryhmällä on jo aloite olemassa suojeluskunnan ja lottien omaisuudesta. Mutta missä on tämä asia näin tuhottoman kauan viipynyt, että tämä omaisuus asiallisesti on keritty jo hukkaamaan?" Tämä asia, kun kysymyksessä on näinkin huomattavat omaisuudet kuin suojeluskunnalla ja Lotta-Svärd-yhdistyksellä oli, se olisi pitänyt myöskin ryhmämme taholta hoitaa sillä tavalla, että se olisi saatu suojeltua, etteivät ne olisi päässeet sitä jakamaan, niinkuin ne ovat sen nyt jakaneet.

Ranta: Kun tässä kokouksessa ilmeisesti tarvittaisiin aikaa vas-
taisen toiminnan suuntaviivojen laatimista varten, niin minä ehdot-
taisin, että puheenvuorot rajoitettaisiin, koska tässä jokainen puhuja
näyttää osittain kertaavan samaa ja puhuvan täyden 10 minuuttia..
Samalla ehdotan, että puheaika rajoitettaisiin 5 minuuttiin, ja toivon
ettei puheenvuorovyöryä tule tämän jaikeen. (Huutoja: Kannatetaan!)

Puheenjohtaja: Ranta ehdottaa, että puheenvuorot rajoitettaisiin.
Täällä on käyttämättä vielä toistakymmentä puheenvuoroa.

Puheenvuorot rajoitettiin.

Puheenjohtaja: Onko syytä rajoittaa vielä sentään puheaikaa? (Huu-
toja: On!—Ei vielä!) On ehdotettu rajoitettavaksi 5 minuuttiin..

Puheenvuoroaika rajoitettiin 5 minuutiksi, paitsi Kilpi saa puhua
10 minuuttia.

Eino Kilpi: Kuunnelleksani eilen ja osaksi tänäänkin suoritettua,
pitkää keskustelua näistä asioista, on mieleeni palautunut koko ajan
ne aurinkoiset kevätkauniit päivät, jolloin puolueemme vietti 40-
vuotista suurta juhlaansa Turun puoluekokouksessa 1939. Meidän
puolueemme oli silloin harvinaisen ehyt. Innostunut, toivehikas mieli
oli vallannut sekä vanhat että nuoret. Tuskin koskaan meidän puo-
lueemme on ollut niin ehyt ja lähtenyt niin reippain ja voimakkain
voimin arkisen tien liikkeelle kuin silloin. Sen jälkeen on myrsky
käynyt ylitsemme kahteenkin kertaan ja saattanut myöskin meidän

oman puolueemme asiat melkoisen sekaisin. Kertaan sen, minkä eräät toiset puolueetoverit lausuvat jo eilen, että tältä puoluekokoukselta odotetaan nyt hyvää tahtoa eikä ilkeämielisyyttä suuntaan tai toiseen ajatelleita tovereita kohtaan. Kun eilisessä keskustelussa en ainakaan nähnyt kaikissa puheenvuoroissa tavoiteltavan tätä päämäärää, olen rohjennut ottaa lyhyen puheenvuoron.

Niissä väitteissä, mitä erikoisesti kohdistettiin hallitusta vastaan, en voinut todeta sitä hyvää tahtoa, jota näin vakavana ja vaikeana ja vaarallisena aikana pitäisi olla myöskin niitä tovereita kohtaan, jotka istuvat tällä kertaa hallituksessa. Ei tämän maan tilanne ole niin yksinkertainen ja helppo hoitaa kuin täällä jotkut toverit näyttävät luulevan. Me emme elä edes rauhantilassa. Meidän itsenäisyytemme ei ole taattu rauhansopimuskirjalla, vaan edelleen jatkuu välirauhan aika. Helsingissä on valvontakomissio valvomassa sitä, että välirauhansopimusta tarkkaan noudatetaan. Ja se on myös otettava tällöin huomioon.

Täällä yritettiin eräissä puheenvuoroissa asettaa miltei kysymyksen alaiseksi, mitenkä me hallituksessa olemme — olemme sinne joutuneetkin tunnemääräyksestä. Sangen omalaatuista kuulla tällaisia puheenvuoroja. Vieläpä lausuttiin erään toverini kohdalta: ketä hän varsinaisesti edustaa? Ei tässä salissa pitäisi olla ketään, joka ei tiedä sitä, että kaikki istumme siellä sosialidemokraattisen puolueen valtuuksin, jotka viimeksi pidetty puolueeneuvoston kokous aivan erikoisella päätöslauselmalla vielä vahvisti. Epäoikeudenmukaisista on arvostelu silloin, kun lausutaan sen tapaisia sanoja, että ministerit käyvät juhlista juhliin eivätkä tee mitään työtä. Minä olisin mielelläni lausunut, että se toveri olisi hyvä ja mahdollisesti ottaisi huomenna tai ylihuomenna hallituspaikan itselleen, minkä ministerin paikan tahansa, hän viikon perästä tulisi toisenlaiseen tulokseen hallituksessa olost. Tahdon tällä sanoa, että arvostelu on oikein, mutta asiallista sen pitää olla.

Kun piirisihteeri Pyörtänö ja Tyyne Leivo-Larsson kävivät ankarasti hallitusta vastaan ja väittivät, että hallitustoverit eivät ole noudattaneet puolueen päätöksiä, ettemme ole noudattaneet eduskuntaryhmän toivomuksia ja päätöksiä, uskalsin huutaa jo välillä: mainitkaa nyt jokin esimerkki! Mutta niitä olen turhaan koettanut saada kuulla. Niitä yksinkertaisesti ei ole. Se johtuu ilmeisesti siitä, että kaikki hallituksessa olevat jäsenet eivät ole kaikille puolueetovereille mieluisia. Mutta hyvät toverit, teillä on, varsinkin eduskuntaryhmällä, mahdollisuus milloin tahansa kutsua pois nämä edustajat ja panna toisia miehiä tilalle, jos te luulette saavanne parempia tuloksia.

Täällä arvosteltiin erikoisesti sitä, mitenkä on esim. kommunisteja nimitetty hallituksen taholta joihinkin paikkoihin ja mitenkä muka ei ole meikäläisille annettu. On aivan oikein, että joitakin kommunisteja täytyy tulla myös näkyville paikoille, koska tämä aikaisemmin maanalainen puolue ei siihen asti aikaisemmin ole voinut saada mitään paikkoja, ja se edustaa tällä hetkellä jokseenkin yhtä vahvaa parlamenttaarista voimaa kuin mekin.

Valtion komiteoiden suhteen tahtoisin erikoisesti sanoa tuntevani ainakin niiden kahden ministeriön, joiden johdossa minulla on ollut tilaisuus olla, ettei ainoatakaan semmoista komiteaa ole asetettu, jossa ei olisi varsin voimakas sosialidemokraattinen edustus. Ja lisäksi epäilen, ettei koko itsenäisyytemme aikana tässä maassa ole ollut tilannetta, jossa sosialidemokraattisen puolueen jäsenet olisivat valtion komiteoissa niin voimakkaasti edustettuina kuin nykyään Pekkalan hallituksen aikana. (Edustajain joukosta: Niinhän se pitää ollakin, koska on työväen hallitus!) Silloin ei ole arvosteltava perättömästi, niinkuin toveri Hakulinen täällä eilen esitti.

Jonkinlaiseksi muutokseksi tässä arvostelussa näyttää tulleen »ryhdistäytyminen». Minä olisin erittäin kiitollinen kuullakseni, mitä sillä tarkoitetaan, ja mitä tarkoitetaan sillä, että hallituksessa olevat sosialidemokraatit hoitavat omaa politiikkaansa vastoin eduskuntaryhmän politiikkaa. Tämähän on joko asiantuntemattomuutta tai suoranaista tahallista perättömyyden puhumista. Eduskuntaryhmän kokouksessa muutamia viikkoja sitten keskusteltiin laajasti hallituksen ja eduskunnan suhteista. Ja eduskuntaryhmän puheenjohtaja toveri Lumme, joka valitettavasti ei ole täällä, lausui silloin, että niin läheisiä suhteita hallituksen ja eduskuntaryhmän välillä kuin tämän hallituksen aikana ei ole koskaan aikaisemmin hänen eduskunnassa oloikanaan ollut.

Mitä sitten tulee siihen kolmiliittoon, josta on puhuttu niin paljon, on puoluekokouksen asia päättää niin tai näin. Mutta lausuisin omana henkilökohtaisena käsityksenäni, joka on myös sama kuin eduskuntaryhmän puheenjohtajan, että ellei tätä vaikka heikostikin toiminutta kolmiliittoa eduskunnassa olisi ollut, niin eduskunnan työ olisi varmasti muodostunut aivan samanlaiseksi kuin 1920-luvulla, jolloin viikosta viikkoon kommunistit ja sosialidemokraatit kävivät keskinäistä kiistaansa, ilman että saatiin mitään aikaan. Ja minä uskaltaisn lisätä vielä — kysymättä hallitustovereiltani — että meillä hallituksessa yhteistyö on sujunut jokseenkin kitkattomasti. Se ei ole merkinnyt, että meidän olisi tarvinnut ja että olisimme edes halunneet peruuntua omista sosialidemokraattisista periaatteistamme missään käsityksessä.

Kun toveri Toivonen pitkälti puhui, mitenkä maatalouden veroperusteissa muka juuri kolmiliiton ansiosta jouduttiin tekemään se päätös, mikä tehtiin, minä en oikein jaksa ymmärtää, mitä tekemistä kolmiliitolla sen asian kanssa oli. Sehän kävi hallituksessa sillä tavalla, että me viisi sosialidemokraattia jäimme vähemmistöön kaikkien muiden äänestäessä meitä vastaan. Ja näin ne olisivat varmasti tehneet, oli kolmiliittoa ollut tai ollut olematta. Ei se tulos olisi riipunnut siitä ollenkaan.

Minä olen ehkä käyttänyt aikani loppuun, mutta pyytäisin yhtyä kuitenkin erääseen mainintaan, jonka useat ovat tehneet: se koskee meidän puolueemme tiedoitustoimintaa. Se on todella ollut arveluttavan vajavaista ja heikkoa. Mutta ei se suinkaan ole johtunut eduskuntaryhmästä taikka hallituksesta. Varmasti kaikilla näillä, jotka kuuluvat kumpaan elimeen tahansa, on ollut erinomainen halu antaa kaikki mitä halutaan. Mutta puoluetoimikunnan yhteyteen järjestetty tiedoitustoimisto on koko ajan työskennellyt niin auttamattoman heikosti. Meillä on usein ollut hallituksessa puhetta siitä, mitenikä porvarilliset tietotoimistot yrittävät saada tietoonsa kaikki, mitä hallituksessa tapahtuu, mutta harvoin sosialidemokraattiselta taholta tehdää mitään vastaavaa yritystäkään. Joka joutuu seuraamaan myös kommunistisia lehtiä, huomaa myöskin, mitenikä päivästä päivään, niinkuin täällä on sanottu, heidän eduskuntaryhmänsä aloitteista tehdään laajasti selkoa, mitenikä laajoja kuvauksia annetaan myöskin, mitä asioita on esillä niillä ministeriöillä, joita kommunistiset ministerit hoitavat. Mutta oletteko te, hyvät toverit, nähneet edes vaatimattomasti kerrottavan, mitä tehdään niissä ministeriöissä, joissa on sosialidemokraattiset päälliköt tällä hetkellä? Työväestö yksinkertaisesti ei tiedä, koska meikäläinen lehdistö ei siitä kerro, minkälaisen lainsäännösten parissa niissä painiskellaan, mitä esityksiä on annettu ja mitä ei. Tämä on monta kertaa herättänyt minussa itsessäni huomiota ja omakohtaisesti minulla vanhana journalistina on ollut tilaisuus huomauttaa eräille meikäläisille lehdistille ja kehoittaa niitä oma-aloitteiseen toimintaan. Erikoisesti valitan, että minun vanha lehteni, puolueen pää-äänenkannattaja on tässä kohden tehnyt suurimman synnin. (Suosionsoituksia.)

Ranskan veljespuolueen edustajain esittely ja tervehdykset.

Puheenjohtaja: Puoluekokoukseen ovat saapuneet Ranskan veljespuolueen edustajat (pitkällisiä suosionsoituksia). Puoluekokouksen nimissä pyydän saada toivottaa arvoisat vieraamme tervetulleiksi ja toivon, että he saisivat tästä puolueesta ja Suomen sosialidemokraattisesta työväenliikkeestä edullisen käsityksen.

(Unto Varjonen ranskansi tervehdyksen.)

Ranskan työväenpuolueen edustaja Robert Verdier halusi tervehdyksessään erikoisesti korostaa sitä, että eri maiden sosialistiset puolueet muodostavat yhden kansainvälisen liikkeen ja niiden on taisteltava niiden suurien päämäärien puolesta, jotka sosialidemokratia on aina hyväksynyt. Edelleen hän kiitti Suomen sosialidemokraattista puoluetta kutsusta ja siitä aloitteesta, että heillä on ollut tilaisuus saapua tänne. (Suosionosoituksia.)

(Paheen tulkitsi suomeksi maist. Kilpeläinen.)

Puheenjohtaja: Ennen kun jatketaan, on selvitettävä eräs edustajavaltuus. Ruotsalaisen työväenliiton edustaja Mörne ei ole voinut saapua kokoukseen. Hänen tilalleen ilmoitetaan Heinström, mutta hänellä ei ole laillista valtakirjaa mukanaan. Katson, ettei voida myöntää äänivaltaa ennen, kun sellainen asiakirja esitetään.

Puheenjohtajan tulkinta hyväksyttiin.

Jatkettiin eduskuntaryhmän toimintakertomuksen käsittelyä.

Kanervio: Eilen käsiteltäessä puoluettoimikunnan toimintakertomusta, täällä kiinnitettiin vakavaa huomiota siihen, että puoluekuri puolueen eri tehtävissä olevien henkilöiden välillä olisi saatava paremmaksi, kuin mitä se tähän saakka on ollut. Kun nyt ryhdymme arvostelemaan sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintaa, niin se asianomainen järjestö, jota edustan, kiinnitti erikoista huomiota siihen, että kuri myöskään eduskuntaryhmän keskuudessa ei ole ollut riittävän hyvä.

Sitten herättää näin tavallisen rivimiehen huomiota myöskin kurin puute eräässä toisessa suhteessa. Minä olen järjestöelämässä aina tottunut siihen, että vähemmistöön jääneiden on tyydyttävä enemmistön päätöksiin. Nyt kuitenkin aina silloin tällöin sanomalehtiin ilmestyy julkilausumia, joissa puolueen eri suunnalla olevat vähemmistöön jäävät jäsenet, siis eduskuntaryhmämme jäsenet, tuovat julki omia mielipiteitään. Eiköhän näiden tällaisten asioiden ja erimielisyyksien oikea käsittelypaikka olisi ennen kaikkea omissa perusjärjestöissämme, piirikokouksissa ja myöskin täällä puoluekokouksessa. Me emme ole tottuneet siihen, että puolueen asioita hoidetaan yli näiden järjestöjen. Asianomaisissa piirijärjestöissä, ainakaan Hämeen pohjoisessa piirissä, eivät nämä julkilausumien allekirjoittajat ole kuitenkaan ääntänsä käyttäneet ja eriväviä mielipidettään esille tuoneet. Tässäkin suhteessa minä toivoisin eduskuntaryhmän kurin tiukennettavaksi, jotta tällainen puolueen sisällä valitseva vallattomuus ei enää saisi jatkoa.

Täällä on moni puheenvuoron käyttäjä jo kiinnittänyt huomiota myöskin siihen palkka- ja hintatasokysymykseen, ja minäkin halu-

aisin vielä terästä sitä, että ovatko meidän edustajamme eduskunnassa tehneet kaikkensa siihen, että hintavyöry saataisiin loppujen lopuksi tasaantumaan ja pysähtymään jollekin asteelle, jolloinka päästäisiin sellaiseen vakiintuneeseen elämään, ettei aina oltaisi epävarmoja siitä, mitä huominen päivä tullessaan tuo.

Haluaisin ohimennen myös mainita, että rautatieläisten keskuudessa veturimiesten kysymys herätti suurta huomiota siksi, että eräs sosialidemokraattinen ministeri luki radiossa hallituksen tiedonannon siitä, että jos veturimiehet ryhtyvät laksoon, niitä vastaan tullaan käyttämään hallinnollisia toimenpiteitä. Ja kuitenkin, sikäli kuin tiedän, tämä tiedonanto ei kuulunut edes asianomaisen ministerin vastattaviin kysymyksiin. Sosialidemokraattisesti ajattelevien veturimiesten keskuudessa tämä on «herättänyt tavattoman suurta hämmästystä sen tähden, että koska tämän asian hoito olisi kuulunut muille elimille, ei sosialidemokraattisten ministerien olisi pitänyt ryhtyä tätä asiaa hoitamaan.

Lindfors: Tässä kokouksessa on eduskuntaryhmän toimintaan nähden esitetty useita hyödyllisiä ja huomattavia toivomuksia, jotka pitäisi toimintaa edelleen hoidettaessa ottaa huomioon. Kuten täällä kuitenkin jo eilen todettiin, asiointila valitettavasti näyttää olevan niin, että meidän eduskuntaryhmässämme on olemassa varsin voimakas vähemmistö, joka näyttää harjoittavan monessa suhteessa omaa politiikkaansa. Tämä on haitallista sen vuoksi, että olosuhteet eduskunnassa ja meidän poliittisessa elämässämme ovat tällä kertaa sellaiset, että jos puolueellamme on mahdollisuus asioihin* vaikuttaa, sen tulisi olla yksimielinen. Myöskin on havaittavissa, että meidän hallituksessa olevilla edustajillamme kokemuksen mukaan näyttää olevan halu harjoittaa määrätynlaista omaa politiikkaansa. Tästä syystä ainakin allekirjoittanut suhtautuu melkoisen pessimistisesti niihin toivomuksiin, joita meillä täällä puoluekokouksessa on mahdollisuus esittää. Minä tässä suhteessa huomauttaisin vielä toveri Kilvelle, kun hän kosketteli kysymystä hallituksen komiteoista ja todisti, että niissä sosialidemokraatteja on runsain määrin. Tosiasia kuitenkin on, että useimmissa komiteoissa on sosialidemokraatteja edustamaan pantu opposition väkeä, jotka käytännössä ja asioiden hoidossa asettautuvat kommunistien kannalle eivätkä siis tällöin edusta meidän puoluettaamme. Pitäisi meidän puolueen enemmistölinjallakin olla mahdollisuus edustaa tätä puoluetta, kun se kerran enemmistönä puolueessa on. Haluan vielä, ettei totuus unohtuisi, todeta, koska kertomuksessa käsitellään myös sotasyylisyyuskysymystä, että tässä suhteessa on pelattu varsin ikävää ja likaista peliä. Sotasyylisyyssprosessissahan, niinkuin jokai-

nen tietää, tehtiin, mikäli asia koskee meidän puoluetoveriamme Väinö Tanneria, selvä oikeusmurha. Ja mikä valitettavinta, prosessin todellista luonnetta ja sen kehitystä on pyritty järjestelmällisesti salaamaan. Saattaa olla ehkä olosuhteiden pakko, että näin on tapahtunut, mutta minusta arvostelun aihetta herättää ja ansaitsee kuitenkin se, että myöskin meidän puolueemme jäsenet ovat tähän ikävällä tavalla osallistuneet. Tilannetta kuvaa se, että muuan meidän hallituksen jäsenistämme vielä edellisenä iltana, kun toveri Tannerin vangitsemismääräys annettiin, oli nauttimassa vierasvieraaisuutta tämän vangittavan henkilön luona. Minusta tämä osoittaa sen, että asioita ei ole reilulla tavalla hoidettu. Sitäpaitsi myös selvästi oli aikanaan havaittavissa, että tältä samalta taholta pidettiin ilmeisesti toivottavana, että toveri Väinö Tanner tähän prosessiin saataisiin sekotetuksi ja sen kautta meidän puolueemme maine liattua ja häväistyä. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: On päätettävä siitä, pidetäänkö vai ei ruokailulomaa tänään. Kun juhlaan Mustikkamaalle joudutaan lähtemään jo hyvissä ajoin ennen klo 16, esitän, että nyt jatkettaisiin kokousta yhtämittaa klo 14:ään. (Edustajain joukosta: Oikein!)

Puheenjohtajan ehdotus kokouksen työajasta hyväksyttiin.

Ylinen: Minun aiheeni käsittää samaa, jota täällä jo tänä päivänä on käsitelty. Minun edustamani paikkakunta on köyhää pienviljelijäseutua. Ja niinkuin täällä huomautettiin verotuskysymyksestä, se on askarruttanut meidän mieliämme varsin raskaana. Niinkuin täällä huomautettiin, pudotettiin hehtaariutuosta 500 markkaa kunnallisverotuksessa, joka tulee n.s. parempien työläisten maksettavaksi. Ja tiedämme senkin, että nykyaikana uusilla kunnallisverotuksilla on suurin paino annettu työläisille. Ja mekin ympäristösämme olemme oikein siitä tehneet luetteloa. Suurin osa 20—30 hehtaaria omistavista isännistä ovat vanhoja työhön kykenemättömiä, heidän veronsa on verrattavissa ainoastaan tavallisen rasvanhaisen työläisen veroihin. Koska hänelle tätä työn arvoa ei ole saatu ensinkään, niin häneltä on suurin piirtein poistettu tämä vero, koska hänen maan pinta-alansa verotustaakkaa on vähennetty. Ja niin olemmekin katsoneet, että tämä kolmiliittosopimus on meille kaikeksi muuksi kuin hyödyksi.

Sitten meitä on askarruttanut se täällä jo mainittu seikka, se ylijäämäheinän vapaaseen kauppaan meno. Onhan maaseudulla ja miksei kaupunkien vallankin laitakaupungeilla paljon yhden lehmän ja jopa useammankin lehmän omistajia, jotka ovat suorastaan teurastaneet lehmänsä, koska heinän hinta kohosi huomattavasti, 10—15 markkaan ja jopa 20 markkaan kilolta, joten yhden lehmän omista-